|
Volumul de faţă a apărut cu sprijinul financiar al Institutului Polonez din Bucureşti
INSTYTUT POLSKI W BUKARESZCIE
INSTITUTUL POLONEZ LA BUCUREŞTI
Coordonatorii colecţiei „A Treia Europă": Adriana Babeţi şi Cornel Ungureanu
Olga Tokarczuk, *Podroz ludzi ksiegi*
First published at W.A.B., Warszawa 1996
http ://www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Copou nr. 4, P.O. Box 266, 6600
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, P.O. Box 7-728, 70700
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale:
TOKARCZUK, OLGA
Călătoria oamenilor Cărţii I Olga Tokarczuk; trad. şi pref. de Constantin Geambaşu - Iaşi : Polirom, 2001 204 p., 18 cm - (A Treia Europă. Proză)
Tit. orig. (pol): *Podoroz ludzi ksirgi*
ISBN : 973-683-780-7
I. Geambaşu, Constantin (trad.; pref.)
821.162.1-31=135.1
Printed in ROMÂNIA

Olga Tokarczuk

Călătoria oamenilor Cărţii

Traduceţ-e §i prefaţă de Constantin Geambaşu

^ „ . pŢ. ADULT! pţoşTeionceIMorejirJ
CLUJ
POLIROM 2001

Olga Tocarczuk s-a născut în 1962, la Sulechdw în Polonia. A studiat psihologia la Universitatea din Varşovia. în prezent locuieşte la Walbrzych, în Silezia Inferioară. Prozatoare şi eseistă de succes, admiratoare a lui Jung, bună cunoscătoare a ştiinţelor oculte şi iubitoare de filozofie, a debutat în 1993 cu volumul *Călătoria oamenilor Cărţii,* pentru care a primit Premiul Editorilor Polonezi. Au urmat alte trei romane: *E.E.* (Varşovia, 1995); *Străveacul şi alte vremi* (Varşovia, 1996), căruia i s-a decernat Premiul Fundaţiei Koscielski; *Casa de zi, casa de noapte* (Walbrzych, 1998), nominalizat pentru Premiul Nike. A mai publicat volumul de povestiri *Dulapul* (1997). Proza Olgăi Tokarczuk, caracterizată prin descrieri poetice dense şi o amplă perspectivă metafizică, este o încercare de a povesti realitatea, de a o numi şi de a acţiona împotriva entropiei lumii.

Prefaţă

Călătoria oamenilor Cărţii sau lumea antinomiilor

Tânăra prozatoare Olga Tokarczuk a debutat în anul 1993 cu volumul *Călătoria oamenilor Cărţii,* căruia i s-a decernat premiul Societăţii Editorilor Polonezi pentru cel mai bun debut în proză. Paradoxal, în pofida orientării predominant postmoderne în literatura ultimului deceniu, Tokarczuk se îndreaptă în trecut, plasând acţiunea romanului său în secolul al XVII-lea, într-o Franţă confruntată cu numeroase conflicte de natură religioasă, făcând totodată numeroase trimiteri la epoca medievală. Elementele referitoare la iniţiere, magie, alchimie, miracol, mit şi legendă (la care vom reveni) asigură de la bun început o aură încărcată de puternice conotaţii romantice.
însuşi motivul esenţial al cărţii, călătoria - aşa cum rezultă şi din titlu -, a fost pe deplin valorificat de romantici şi nu numai. După cum se ştie, călătoriile urmăresc obiective diferite. încercând o clasificare a tipurilor de călători, criticul Radu Enescu distinge între peregrin, pelerin, misionar şi explorator. După părerea sa, întâiul călător superior, ale cărui peregrinări erau înnobilate de intelectualitate, a fost Ulysse. Scopul peregrinului este să se întoarcă acasă, spre deosebire de pelerin, care are ca scop final atingerea pământului sfânt sau prosternarea în faţa locurilor sacre. La rândul său, misionarul este un pelerin hibrizat. El este un peregrin cu scopul permanent de a racola prozeliţi, per-miţându-şi uneori să-şi descrie peripeţiile sau să cadă în extaz în faţa peisajelor insolite... Spre deosebire de

peregrin, exploratorul călătoreşte cu un scop precis, fiind mânat de setea descoperirilor. Totuşi, exploratorul nu se angajează prin demersul său în realizarea totalităţii unei lumi. Excepţie face Columb, care şi-a riscat viaţa pentru o idee nobilă, ceea ce îl situează alături de marii filozofi ai epocii. El a demonstrat că pământul e rotund, idee ce va revoluţiona *Weltschauung-ul* uman. Columb a călătorit fizic, explorând globul terestru. El este însă echivalentul eroic al lui Bacon, care a încercat explorarea universului spiritual al ştiinţelor. Atât Columb, cât şi Bacon aveau ceva odiseic. Ei nu şi-au astupat urechile cu ceara obtuză a scolasticii. De altfel, întreaga filozofie europeană modernă - consideră R. Enescu - „este ispitită de gustul aventurii, pătrunsă de simţul riscului, impulsionată de curiozitatea de a explora şi anexa zone inaccesibile ale realităţii. Filozofii europeni sunt obsedaţi de depăşirea tautologiei, cu alte cuvinte de noutate. Pentru ei, adevăraţi peregrini spirituali, primordiale nu sunt soluţiile, rezultatele, punctul terminus, ci punerea problemei, investigaţia ca acţiune, calea, drumul, itinerarul..."[1].

Călătorind în trecut, Tokarczuk devine ea însăşi un peregrin spiritual, dornic să reia întrebări şi probleme pe care umanitatea şi le-a pus de-a lungul timpului şi de a intui sau formula o anumită perspectivă integratoare în domeniul cunoaşterii, funcţia primordială a cărţii fiind în acest sens una predominant cognitivă, cu toate că adevărata calitate a călătoriei constă în intensitatea emoţiilor, în resursele de uimire declanşate. Călătoria semnifică o profundă experienţă a trecerii, a schimbării şi a independenţei faţă de detaliu. Călătorind, „oamenii devin mai înţelepţi, nu numai pentru că ei cunosc mereu noi privelişti şi întâmplări, ci tocmai fiindcă ei înşişi devin pentru sine peisaje trecătoare, pe care le pot privi lesne cu o anumită detaşare"[2].

1. *Cf.* R. Enescu, *Ab urbe condita. Eseuri despre valoarea omului şi umanismul valorilor,* Timişoara, 1985, pp. 9-12
2. Olga Tokarczuk, *Călătoria oamenilor Cărţii,* cap. 5., p. 55

Prefaţă

Obiectivul călătoriei pe care o propune autoarea poloneză este Cartea, care, în ţesătura narativă a romanului, capătă numeroase valenţe simbolice: element unificator prin sacralitatea şi înţelepciunea sa, sursă de descifrare a enigmei vieţii, descriere poetică a realităţii, imaginea unei lumi perfecte şi stabile, o promisiune a schimbării, Graalul, Lâna de Aur, Apa Vie etc. Cu cât cunoaştem mai puţin despre Carte, cu atât forţa emoţiilor şi a peripeţiilor generate de căutarea acesteia va spori în intensitate. De la început, naratorul lasă să se înţeleagă că este vorba de Cartea Sfântă, de Cartea primordială a Lumii, în care se află tainele şi rosturile zămislite de divinitate. în spirit romantic, Cartea este ascunsă într-o mănăstire părăsită, undeva în munţi, pe teritoriul Spaniei; drumul spre Carte sau, mai bine zis, „drumul Cărţii" necesită atribute care îl determină pe om să-şi recapete divinitatea pierdută în urma săvârşirii păcatului originar. Redescoperirea Cărţii este echivalentă cu accesul la divinitate, cu recâştigarea condiţiei umane iniţiale. în această lumină, Cartea devine un instrument de verificare a maturităţii umane, a finalităţii experienţei pe care a traversat-o omul în timp, a capacităţii de înţelegere a propriei condiţii.

Marcată de spiritul de gândire specific filozofiei creştine, Olga Tokarczuk reconstruieşte cu mijloacele artei literare un întreg demers filozofic, împovărat de antinomii, cu convingerea că, dincolo de conotaţiile afectiv-imaginative, povestea plăsmuită relevă un efort constructiv de mobilizare şi punere în valoare a capacităţii omului de a visa şi a făuri. Recursul la experienţa străbătută de generaţiile anterioare se constituie într-o necesară perspectivă axiologică.

Antinomiile transpar la nivelul fiecărui personaj, într-un grad diferit, în funcţie de distribuirea rolului în cadrul scenariului narativ. Merită să ne oprim asupra câtorva dintre ele.

Un personaj aparent mai puţin semnificativ, cu care începe şi se încheie romanul, întruchipează antinomia dintre natură şi cultură. Copil al Domnului, fără de grai, crescut iniţial la o mănăstire, Gauche porneşte în

lume, într-o peregrinare haotică, însoţit permanent de frustrarea pe care o creează imposibilitatea de a vorbi. Muţenia sau tăcerea lui Gauche constituie pentru narator prilejul unor incursiuni în lumea cuvintelor. Lucrurile în sine sunt limitate de materialitatea şi concreteţea lor, în timp ce cuvântul, „sufletul lucrurilor", este o reflectare magică, ce sălăşluieşte într-o altă lume. Cunoscând cuvântul, cunoaştem lucrul. Rostind cuvântul, deţinem putere asupra lucrului. Legate între ele, cuvintele alcătuiesc configuraţii noi ale lucrurilor, formează şi modelează lumea[3]. Prin intermediul cuvintelor se delimitează fiinţa. Logosul transpare astfel cu cono-taţia sa biblică, cu necesitatea de a numi întru a exista. Această infirmitate a nerostirii sau a nenumirii va constitui pentru Gauche o adevărată dramă existenţială. Totuşi, tânărul realizează o bună comunicare nonverbală cu lumea naturii, desluşind fără dificultate semnele plantelor, păsărilor, animalelor, în general, ale mediului natural. El este fiul naturii, amintind de perioada primordială a umanităţii, când omul îşi păstra comportamentul nealterat, neîncorsetat în convenţii impuse ulterior de codurile culturale. Gauche apare ca un mic magician, în opoziţie cu Marchizul, de Chevillon sau Delabranche, iar puterile lui, la început firave, neconştientizate, cresc din ce în ce mai mult, pe măsură ce se apropie de perimetrul Cărţii („Gauche aşeză din nou în jurul taberei, înainte de culcare, bucheţele de plante. El auzea noaptea cum se apropiau animalele de acest hotar înmiresmat, călcând cu foşnet ierburile uscate şi îndepărtându-se dezamăgite. în alfabetul miresmelor, plantele lui Gauche îi spuneau într-un glas că, pentru o noapte, în munţii lor a răsărit o cetate pe care el o ridicase"[4]). Nu întâmplător, în franceză, numele băiatului semnifică *stânga,* care în gîndirea magică este asociată demonicului, contactului cu o altă lume, alegerii; e posesoarea unor puteri şi cunoştinţe

deosebite[5]. Pus în postura omului natural, mult mai aproape de natură şi de Dumnezeu, el se află încă de la început în afara culturii convenţionale, „alunecoase", subiective („mai bine să înţelegi limba vântului de iarnă şi să auzi ţipătul dureros al seminţelor ce plesnesc în sol primăvara, decât să *luneci pe suprafaţa înţelepciunii literelor"* - s.n., C.G.).

Marchizul, om instruit, diplomat, iniţiator al călătoriei în căutarea Cărţii, ocupă locul central atât în roman, cât şi în lumea antinomiilor. El este preocupat de la început de individualitatea sa, de definirea propriei imagini şi identităţi în raport cu ceilalţi şi cu sine. în formarea spirituală şi iniţierea magică, tinde spre obţinerea Puterii. Pătruns în cercul oamenilor Cărţii, îşi însuşeşte ideea că lumea în care trăieşte este doar un surogat al lumii adevărate. „Adevărul, adică Puterea, adică Dumnezeu, se află în altă parte." Marchizul va acţiona sub semnul acestei convingeri fundamentale, considerând că „totul se întâmplă aşa cum trebuie să se întâmple", forţa derulării lucrurilor fiind proiectată şi determinată în afara noastră. Pentru a desluşi semnificaţia evenimentelor, se preocupă de magie şi de iniţiere, de ştiinţele oculte în general, situându-se astfel pe o poziţie metafizică şi deosebindu-se de englezul Burling, încrezător mai degrabă în ştiinţă şi în puterea raţiunii. De altfel, participarea şi prezenţa lui Burling o bucată de timp la călătorie au funcţia unui catalizator menit să pună mai bine în lumină antinomia dintre metafizică şi empirism, dintre ştiinţă şi magie, precum şi două atitudini mental-culturale diferite. Pentru Burling, Cartea nu poate fi altceva decât un simbol al legilor care guvernează materia, legi în care transpare prezenţa lui Dumnezeu. Spre deosebire de Burling, Marchizul crede în puterea intuiţiei şi a cuvintelor magice. El consideră, în spirit

medieval, că alchimia reprezintă o formă de cunoaştere atât a propriului eu, cât şi a

3. Vezi şi M. Foucault, *Cuvintele şi lucrurile,* Editura Univers Bucureşti, 1996.
4. Olga Tokarczuk, *Călătoria...,* cap. 16, p. 170.
5. *Cf.* Antoaneta Olteanu, *Metamorfozele sacrului. Dicţionar de mitologie populară,* Editura Paideia, Bucureşti, 1998, *cf.* art.

realităţii exterioare, neexistând în acest sens o contradicţie între ştiinţele oculte, bazate pe alchimie, şi ştiinţele naturale. De altfel, în spiritul acestei gândiri, accesele de melancolie şi de tristeţe, care îl năpădeau adeseori, sunt puse pe seama lui Saturn. Reflecţiile despre această planetă dezvăluie antinomia dintre viaţă şi moarte, diurn şi nocturn, mărginire şi nemărginire.

Dialogul cu alchimistul Delabranche se constituie într-o dezbatere savantă pe tema cunoaşterii şi a rosturilor existenţiale, încercând să stabilească diferenţa dintre filozofi şi magicieni şi prefigurând o altă serie de antinomii.

Alchimiştii îşi acordau bucuros titlul de *filozofi* şi, de fapt, ei chiar erau „filozofi" de un gen deosebit, depozitari ai Ştiinţei prin excelenţă, conţinând principiile tuturor celorlalte ştiinţe, explicând natura, originea şi raţiunea de a fi a tot ceea ce există, relatând originea şi destinul întregului univers. Această doctrină secretă era considerată mama tuturor ştiinţelor, cea mai veche dintre toate, cea care studiase lumea şi istoria ei şi care, conform tradiţiei, fusese revelată oamenilor de către zeul Hermes (Thot, la egipteni), de unde şi numele de *filozofie ermetică.* Alchimia era, înainte de toate, o practică şi, ca atare, ea semnifica *aplicarea* filozofiei ermetice[6].

Delabranche, personaj enigmatic, este mai mult o fiinţă din altă lume, în orice caz, o fiinţă superioară, ruptă de cotidian şi, astfel, purificată; o dovadă în acest sens o constituie locuinţa lui, mai mult decât stranie, săpată în munte şi coborând către centrul pământului („...începură să înţeleagă că ea nu are sfârşit, că se extinde şi continuă în munte prin intermediul unor coridoare care se întretăiau şi spre care duceau uşi de mult uitate"); o dovadă în plus o constituie şi lucrarea sa, *Taumatologia,* ştiinţă a miracolelor, care-1 pune în postura creatorilor de şcoală, fiind, pentru Marchiz, o legendă vie, cineva despre care acesta ar fi putut afla mult mai târziu pe cale livrescă.

Delabranche insistă asupra complexităţii adevărului şi a mijloacelor de cunoaştere senzorial-instrumentale, manifestând totodată o anumită reţinere faţă de revelaţie, deoarece „ştiinţa ce decurge din revelaţie nu este transmisibilă". Revelaţiei îi opune raţiunea şi simţurile. „Tot ceea ce ne înconjoară - afirmă Delabranche - este viu şi perfect armonizat, dirijat şi menţinut de o forţă unitară. Această forţă, care numeşte şi susţine lumea vie, a fost căutată de Platon şi de Aristotel, ambii atingând, datorită acestui lucru, culmile filozofiei. Nu mai are importanţă că unul a numit-o sufletul lumii, iar celălalt natură universală"[7]. Delabranche însuşi este un asiduu continuator al gânditorilor antici. în spirit antic, metafora heraclitiană a râului îl ajută în formularea modului de a trăi. Spre surprinderea Marchizului, între viaţa ca vieţuire, viaţa ca un râu, în care te scufunzi în întregime, şi viaţa ca obiect de reflecţie, el optează pentru prima atitudine („Râul curge pe lângă tine, dar şi prin tine, şi tocmai senzaţia pe care ţi-o dă reprezintă esenţa râului. De aceea am ales viaţa, şi nu studierea ei")[8]. Alchimistul nu exclude însă reflecţia, element necesar în procesul de cunoaştere, datorită căruia omul se deosebeşte fundamental de lumea animalelor (în absenţa reflecţiei „râul ne înghite, ne face să devenim surzi şi orbi. Uităm unde se află fundul lui, în ce direcţie curge şi unde se află ceea ce nu este râu. Când devenim şi percepem doar râul, devenim ceva trecător, ceva ce nu poate fi prins")[9].

Preocupat de sursa care asigură unitatea tuturor lucrurilor („toate lucrurile

alcătuiesc un tot"), Delabranche observă totodată că diversitatea lumii este determinată de acţiunea contrariilor, felurit denumite: întuneric şi lumină, mişcare şi repaus, stânga şi dreapta, bază şi acid, pozitiv şi negativ, simpatie şi antipatie. Desluşirea

6. Vezi Serge Hutin, *Alchimia,* Editura de Vest, Timişoara 1992, pp. 10, 16-18, 41-60.

7. Olga Tbkarczuk, *Călătoria...,* cap. 14, p. 154. Vezi şi „Aaduna ceea ce este împrăştiat", în Rene Guenon, *Simboluri ale ştiinţei sacre,* Editura Humanitas, Bucureşti, 1997, pp. 293-298.

8. *Ibidem,* cap. 13, p. 142.

9. *Ibidem,* p. 143.

miracolelor ţine de aflarea cauzelor necunoscute ale fenomenelor noi cu care se confruntă filozofii sau magicienii.

Un adevărat miracol este omul însuşi. Ipostaza umană a lui Dumnezeu şi divinitatea omului (Dumnezeu-omul şi Omul-dumnezeu) au stârnit dispute aprige în secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea[10]. Ecouri ale acestor dispute transpar şi în cartea lui Delabranche, alchimistul reuşind să creeze un homunculus pe cale alchimică, dovadă „a scânteii divine, prezente în fiecare dintre noi", precum şi a posibilităţii de a ne răscumpăra astfel păcatul originar şi de a ne reapropia de Dumnezeu.

Ideea păcatului originar apare, de altfel, ceva mai devreme, ca o aluzie la viitoarea pasiune fatală a Marchizului, în comentariile referitoare la celebrul tablou, *Sfântul Gheorghe ucigând balaurul,* al pictorului Paolo Uccello. Balaurul este interpretat ca simbol al păcatului. Imaginea aproape adormită a Veronicăi („părea fie că doarme, fie că este aşa cum arată lunaticii") sugerează posedarea demonică a fetei, căzută în păcat, condamnată la iubirea carnală; în fapt, nu păcatul/balaurul o posedă pe Veronica, ci ea îl subjugă pe el şi pe cavaler, cu pasiunea ei („Prinţesa aceasta nu pare a fi deloc încarcerată" - observă Veronica. „Ea este cea care îl supune pe balaur. *Un asemenea balaur n-ar putea face rău nimănui. Ci mai degrabă cavalerul acesta"* — s.n., C.G.)[11]. Marchizul este de părere că păcatul rezidă în interiorul nostru, el trebuie să fie învins prin luptă, urmând pilda Sfântului Gheorghe (cu care, de altfel, Marchizul poate fi identificat atunci când încearcă să-şi ucidă pasiunea pentru Veronica). Pe de altă parte, de Chevillon consideră că, de vreme ce „omul îl poartă pe Dumnezeu

10. Vezi Czeslaw Milosz, *Ziemia Ulro,* Krakow, 2000, pp. 78-80.

11. Despre puterile excepţionale ale fecioarei care îl leagă pe monstru cu frânghia şi-1 duce în cetate, spre uimirea locuitorilor, pomeneşte şi N. Cartojan în *Cărţile populare în literatura română,* Editura Minerva, Bucureşti, 1974, voi II p. 194.

în sine", în natura lui nu există păcat şi, ca urmare, păcatul vine din afară, fiind de sorginte satanică. Prin perfecţionare, urmând exemplul femeii care a reuşit să îmblânzească balaurul, şi nu prin luptă nemijlocită, pot fi ignorate uneltirile Satanei („Ştim că păcatul este partea întunecată, sumbră, a firii noastre. Această parte întunecată ar putea fi învăţată ce înseamnă binele, înălţată spre Dumnezeu şi îmblânzită, aşa cum femeia a îmblânzit balaurul")[12]. Comentariul lui de Chevillon capătă caracterul unei aserţiuni valorizatoare, cu puternică încărcătură etică.

Tabloul lui Uccello însă, dincolo de simbolistica şi de latura sa intertextuală, sugerează limitele creaţiei umane, fiind o parabolă a ambiguităţii, a jocului dintre iluzie şi realitate, artă şi viaţă, impresie şi autenticitate, simetric şi diform. în efortul de a deţine taina adevăratei realităţi, artistul se confruntă cu deziluzia, încercarea sa de a-1 concura pe Demiurg este sortită eşecului. Arta nu este reductibilă la realitatea în sine. Ea implică prezenţa fanteziei şi a plăsmuirii, îmbinarea elementelor realiste cu cele fantastice, ieşirea dincolo de zona senzorialului.

în aceeaşi situaţie se află şi ştiinţa, care, de multe ori, surprinde „doar o umbră a lumii adevărate, un reflex singular...", aflându-se în impasul de a defini până la capăt lumea, în întinderea ei nesfârşită. Pentru Marchiz „orice lucrare omenească va fi mereu doar un reflex al celei perfecte. Orice carte scrisă de om este o reflectare a celeilalte Cărţi". în pofida acestor limite, nu este exclusă existenţa perfecţiunii spre care tinde necontenit omul în efortul lui de creaţie. Spre deosebire de Marchiz, Delabranche caută însă nu sensul existenţei, nu Puterea, ci legile ascunse în structurile ei, apropiindu-se astfel de

Uccello, fascinat de „dulcea perspectivă".
Rolul lui Delabranche în continuarea „drumului Cărţii" este decisiv pentru Marchiz. Atât discuţiile în sine, cât mai ales argumentele concrete, în ipostaza

12. Olga Tokarczuk, *Călătoria...,* cap. 7, p. 80.

unor cărţi rare în biblioteca din inima muntelui şi a existenţei homunculului, îl determină pe Marchiz să] continue călătoria, chiar dacă, sub impactul iubirii faţă de curtezana Veronica, acesta se lăsase cuprins de scepticism.
Episodul erotic constituie o nouă etapă a călătoriei, ocupând un loc interesant datorită reflecţiilor despre iubire în sine, dar mai ales conotaţiilor filozofico-religioase ale acesteia. Contradicţia Marchizului, pe care el o resimte sub forma unei dedublări, constă tocmai în caracterul ireconciliabil dintre raţiune şi sentiment. Dragostea faţă de Veronica semnifică repetarea păcatului originar, aşadar prelungirea accesului la divinitate sau chiar imposibilitatea depăşirii slăbiciunilor umane, de natură fizică. Este acesta un prilej de a fi reluată relaţia complexă dintre trup şi spirit. Iubirea atenuează Puterea şi tulbură claritatea gândirii. Pe de o parte, Marchizul acceptă şi apreciază frumuseţea şi tandreţea femeii, lăsându-se purtat de vraja şi puterea ei de seducţie („Acum lumea era plină de Veronica, totul era Veronica. Nu mai trebuia să pleci nicăieri, era suficient să întinzi mâna"); pe de altă parte, îl cuprind ezitările, neliniştile şi remuşcările, privindu-se cu autoironie şi sarcasm: „Un filozof demn de milă, care scapă din vedere ceea ce este important, regă-sindu-se asudat pe pântecele unei femei; care îşi lasă zălog unui fizic prăpădit întreaga sa puritate interioară, aşteptările sale"[13]. Prin comportarea ambiguă, Marchizul subminează atât Cartea, cât şi iubirea, iar conştientizarea ambiguităţii îi amplifică zbaterea şi drama interioară. Ca un Adam biblic, el este condamnat, asistând neputincios la moartea iubitei, agonizând el însuşi când îl mai despărţeau doar câţiva paşi de mult râvnita Carte.
La rândul său, Veronica nu ne trimite doar cu gândul la conotaţii biblico-mitice sau la condiţia vitregă a femeii într-o societate profund marcată de prejudecăţi, ci ea transpare într-o ipostază înnobilată, umanizată,
13. *Cf.* Olga Tokarczuk, *Călătoria...,* cap. 14, p. 162.

ilustrând în mare măsură o concepţie generoasă, superioară, despre iubire, şi anume iubirea ca dăruire totală: „în ea erau şi aurul, şi mierea, şi supunerea, care este mai puternică decât forţa. Ea era în stare să conducă şi să susţină, prin prezenţa ei putea să confere sens oricărui lucru. Ea putea să explice şi să ierte, să aline şi să dea putere, dar totodată puteai să te prăbuşeşti în ea şi să nu te mai poţi ridica niciodată"[14]. Veronica se bizuia doar pe iubirea ei, „se afunda în dragoste ca într-o fântână [...], vedea lumea prin prisma iubirii", toate lucrurile căpătau semnificaţie datorită Dragostei şi Viselor. Implicarea ei în căutarea Cărţii este sinonimă cu anularea condiţiei de curtezană, iar dragostea pentru Marchiz, cu o nouă experienţă de viaţă, cu o promisiune care însemna ieşirea dincolo de sine, manifestarea fidelităţii şi a spiritului de sacrificiu. La prima vedere impură, nedemnă de o astfel de întreprindere sacră, este însă persoana cea mai potrivită pentru o astfel de misiune, asemenea unei păcătoase creştine iertate (să nu uităm că, în camera Veronicăi de la Chateauroux, pe perete se află un tablou al sfintei Magdalena !). Veronica aminteşte şi hierodulele antice, ale căror fapte se încadrează perfect în voinţa divină; acest lucru se poate observa şi în desfăşurarea romanului : tocmai momentul când Marchizul, indecis, alegând greşit, o respinge pe Veronica, când îi respinge iubirea, este cel care declanşează seria tragediilor provocate de închiderea drumului către Carte.

Disocierile pe care le face naratorul cu privire la relaţia sinuoasă dintre bărbat şi femeie dezvăluie o îndrăzneaţă regândire psihologică a cuplului, în dezacord cu numeroase stereotipuri dominante până astăzi. Este suficient să menţionăm în acest sens aserţiunea cu valoare generalizatoare: „bărbaţii sunt cei ce pornesc la drum, femeile doar îi însoţesc"!
Ca mod de trăire şi de receptare a lumii („totul este aşa cum trebuie să fie!"), Veronica se situează alături

14. *Ibidem,* cap. 12 ; vezi şi K. Wojtyla, *Iubire şi responsabilitate,* Editura MC, Bucureşti, 1999.

de Gauche, nefiind frământată de întrebări sau nelinişti|p care tulbură ordinea firească, naturală, primordială a lucrurilor. Ea priveşte lumea cu ochii copilului înclinat spre visare şi basm. Pânza lui Uccello exercită asupra ei fascinaţia impresionantă a poveştilor şi legendelor. Se poate vorbi despre un anumit gen de maturizare, pe care îl întâlnim la Bruno Schulz şi la Gombrowicz: maturizarea necesară întoarcerii la copilărie[15]. „Omul cu adevărat matur — afirmă Tokarczuk — se îndreaptă spre copilul de la care a pornit". Tot ceea ce se întâmplă ulterior în viaţă nu este decât desfăşurarea unui dialog cu copilul din noi. Tocmai prin intermediul acestui dialog putem accede la propriul adevăr.
Un aspect care merită luat în seamă în structura romanului este mitologizarea sau prezenţa unor elemente fabuloase, ce ne trimit iarăşi cu gândul la tabloul lui Uccello. Ne referim cu precădere la numeroasele semne prevestitoare, caracteristice credinţelor populare: steaua căzătoare văzută deasupra parcului, acasă la de Chevillon, sau descoperirea petelor pe rochia de mireasă a Veronicăi („Rochia se întindea ca o femeie moartă, cu trupul marcat de semnele descompunerii"). Imaginile care i se arată Marchizului (Cartea ţinută în mână de Arhanghel *era.goală,* iar îngerul „avea păr lung şi semăna cu o femeie") sugerează abaterea personajului de pe drumul sacru, sinonimă cu eşecul călătoriei iniţiatice. Autoarea apelează la o mitologie primordială, bântuită de balauri sau de îngeri, o lume miraculoasă, ca în basme, purtătoare a însemnelor unui univers mitic atât prin înfăţişarea peisajului, cât şi a prezenţei unor vietăţi demonice. însăşi descrierea homunculului ţine de registrul evocării unei lumi ancestrale, care include o experienţă îndelungată, dar mai ales repetabilitatea unor gesturi necesare naşterii codului („...se vedea în ochii lui o înţelepciune care vine din valurile mării, din lună şi din metamorfozele ei, din călătoria broaştelor--ţestoase spre mare, atunci când îşi depun în nisip

15. *Cf.* C. Geambaşu, „Bruno Schulz. în căutarea valorilor mitice", în *A Treia Europă,* nr. 3-4/2000, pp. 69-70.

preţioasele ouă, înţelepciunea urmelor de şopârlă prin iarbă şi a larvei rotunde, când, printr-un mod numai de ea ştiut, se preschimbă în fluture"[16]). Lumea din ochii săi, „văzută parcă doar noaptea, cel mult la lumina lunii", este o altă lume, necunoscută, o lume în care cealaltă, luminoasă, îşi are cu siguranţă obârşia. Transpare aici latura accentuat demonică a homunculului, pusă sub semnul nopţii, al lunii, al ocultului, fiind, în viziunea alchimiştilor, atât un instrument pentru obţinerea cunoştinţelor superioare (şi nu a banilor, a aurului sau a bogăţiilor, aşa cum prin contaminare cu transmutaţia a ajuns în credinţele populare în persoana spiriduşului), cât şi o dovadă că toate aceste căutări se află pe calea cea bună, oferind o fărâmă din lumea cealaltă, în care încercau să arunce o privire („Marchizul şi Veronica se cufundară în acea privire şi, parcă hipnotizaţi, se lăsară purtaţi de curentul râului, plutind spre mări necunoscute"[17]).
Spre deosebire de majoritatea poveştilor, în care sfârşitul este optimist, fiindcă, de obicei, binele triumfă, călătoria Olgăi Tokarczuk are un final trist. Cei doi protagonişti mor în inima muntelui, iar Gauche, singurul care ajunge la Carte, nu desluşeşte nimic din semnele ei. S-ar părea că întreaga călătorie a fost zadarnică, iar scopul ei generos, doar o iluzie şi o neîmplinire! Dar, datorită Cărţii, Gauche şi-a recâştigat glasul şi, o dată cu el, puterea de a numi şi de a înţelege semnificaţia lucrurilor. El va putea să transmită mai departe mesajul că a văzut Cartea, aşadar Cartea/Taina există, ceea ce înseamnă că drumul nu a luat sfârşit, iar omul îşi poate continua peregrinările. Oare nu este făurit omul pentru a străbate calea iniţierii şi a cunoaşterii, tinzând de multe ori spre idealuri utopice?
Căutarea Cărţii devine în final un imn adus cărţii, exprimat în aserţiuni cu valoare

axiologică: „Fiecare carte este o ipostaziere a Cărţii şi se constituie într-o reflectare a ei [...] este simbolul încercărilor omeneşti de

16. Olga Tokarczuk, *Călătoria...,* cap. 13, p. 147.

17. *Ibidem,-p.* 147.

dobândire a Adevărului Absolut şi toate cărţile scrise de oameni sunt, într-o oarecare măsură, o apropiere] pas cu pas, de acest adevăr. Prin urmare, oamenii auj fost înzestraţi cu presentimentul că fiecare lucru carej li se pare demn de descris are o dimensiune cosmică sau divină [...] fiecare carte seamănă puţin cu omul, [...] este o provocare eroică aruncată Adevărului [...] pentru a ne permite să continuăm să existăm în binecuvântarea deplinei cunoaşteri; [...] fiecare carte scrisă de om îi supravieţuieşte. Omul care scrie o carte se depăşeşte pe sine, pentru că săvârşeşte o încercare curajoasă de a numi şi a se autodefini. [...] Cartea este o încununare a acţiunii. [...] Cartea constituie aşadar o extindere a conştiinţei divine..."[18]. Transpar aici rostul integrator al scrisului, menirea omului de a transmite celorlalţi trăiri şi gânduri, înclinarea lui spre reflecţie şi visare. Prin artă, prin creaţie, lasă să se înţeleagă naratorul, omul se apropie de Dumnezeu, chiar dacă, de multe ori, efortul său nu este scutit de iluzii sau de eşecuri.

Cartea Olgăi Tokarczuk este ea însăşi o carte deschisă şi tainică, în care pot fi citite, fireşte, multe alte semne şi înţelesuri decât am reuşit noi să prezentăm aici.

Constantin Geambaşu

18. Olga Tokarczuk, *Călătoria...,* cap. 9, pp. 100-102.

0

Gauche este în această poveste o apariţie întâmplătoare. Nimic nu arăta că va lua parte la călătorie. El nu intra în plan. Povestea vieţii lui este plină de astfel de întâmplări, dar, întrucât tot iu se ştie ce este întâmplarea, ne putem disculpa :u conştiinţa curată în faţa abuzului principiului potrivit căruia, dacă se întâmplă ceva, tocmai întâmplarea în sine este cea mai bună justificare, întâmplarea a început să-şi facă loc în viaţa lui Gauche pentru prima oară atunci când, închizând poarta înainte de lăsarea întunericului, 1-a găsit una dintre surorile clarise. Era pe atunci un sugar pipernicit, răcit şi cu siguranţă n-ar fi supravieţuit peste noapte. Zăcea fără să se mişte, cu ochii larg deschişi. Nu plângea. S-ar fi putut ca glasul să-i fi îngheţat pentru totdeauna în seara aceea de decembrie timpuriu sau poate că sugarul nu avea ;las deloc. Maicile au considerat drept semn şi •lagoslovire să nu poţi niciodată să ţipi într-o lume în care glasul omenesc este doar glasul celui care [strigă în pustiu. Clarisele au luat copilul mai întâi la ele, dar, .:ând a început să le creeze prea multe dificultăţi, i-au dat unei femei dintr-un sat de lângă mănăstire. Femeia aceea avea copiii ei, la fel de pipernciţi şi de amărâţi. S-a ocupat de băiat cu simţul datoriei, fiindcă nu dorea să contribuie cu mâna ei la opera morţii: se născuse pentru a da viaţă şi a ocroti viaţa. Şi moartea este o femeie, dar ea oferă viaţă de cea mai bună speţă, viaţă veşnică.

Femeia din sat se îngrijea aşadar de micuţul mut. îl hrănea, îl spăla când se murdărea. îl învăţase să-şi facă semnul crucii şi să-şi dorească dragostea. Când a murit, maicile l-au găsit pe Gauche ghemuit lângă trupul ei. Când l-au luat cu ele, nu a protestat. Avea pe atunci cinci anişori.

în viaţa lui Gauche timpul trasa nişte cercuri. De la o primăvară la alta, de la înflorirea rozmarinului şi culesul florilor de levănţică până la căderea din arbori

a castanelor fără cusur. Gauche a înţeles repede esenţa acestui timp, de aceea nu simţea nevoia să se repeadă înainte, cum făceau ceilalţi oameni. Se fixase în timpul său ca într-o carapace protectoare, crescând încet, asimilându-i încet ritmul abia perceput. Lucrurile le desluşea la fel de lent, cu o anumită ezitare, care ar putea fi numită pe drept cuvânt încetineală. Cu toate că îşi dorea foarte mult, nu învăţase niciodată să vorbească. Deschidea gura şi forma cu buzele, în semn de încercare, cuvinte nevăzute şi neauzite, pe care le împingea cu limba într-o lume indiferentă la aceste încercări. Vara şi primăvara ajuta la munca din grădină şi la bucătărie, alungat de la vasele cu mâncare ca un câine rătăcit. în apropierea bucătăriei mănăstirii îşi petrecea şi iernile, alcătuind din castane, pe cuptorul încălzit, figuri de oameni şi de animale, pe care le trimitea apoi în călătorii îndepărtate : prin curte, spre grădiniţa plină de rozmarin, şi mai departe, spre maidanul de pe care se arunca în vale gunoiul. Pe buza lui aşeza caravane întregi de câini, oameni şi păsări, şi privea cum se rostogolesc neputincioase, împinse uşor cu vârful degetului arătător. Pe înserat se întorcea la bucătărie, unde maicile uscau în tăcere plante şi pregăteau masa de seară. Avea totdeauna în sân o imensă rezervă de castane.
Maicile înţeleseseră că micul lor ucenic e un copi al Domnului, asemenea confratelui lor ascuns

Sfântul de Assisi. Mai bine să înţelegi limba vântului de iarnă şi să auzi ţipătul dureros al seminţelor ce plesnesc în sol primăvara decât să luneci pe suprafaţa înţelepciunii literelor. Ele ştiau că o explicaţie pentru faptul că băiatul se afla acolo stătea tocmai în împrejurările în care ajunsese la mănăstire. înţelegeau de asemenea că Dumnezeu îl va lua cândva de la ele, căci a lua şi a dărui e treabă dumnezeiască. De aceea nu se ataşaseră prea mult de această fiinţă mută şi tăcută.
Dumnezeu 1-a luat pe Gauche de la clarise, dăru-indu-i bărbăţie. Atunci maica stareţă a considerat că soborul îşi îndeplinise menirea. De Gauche se poate îngriji de acum însuşi bunul Dumnezeu. L-au lăsat aşadar în grija Domnului, trimiţându-1 în lume. El primi un surtuc în două culori, o şapcă şi ceva de-ale gurii pentru drum. La plecare a luat cu el de la mănăstire şi un câine galben, care se ataşase de el într-atât, încât înţelegea ce-i spun ochii larg deschişi ai băiatului. Ca şi Gauche, câinele auzea, dar nu ştia să vorbească.
Cum am spus, povestea lui Gauche nu este un fir important pentru istorisirea noastră. Partea cea mai importantă începe din momentul în care, în peregrinarea lui cu câinele, Gauche a ajuns la Paris. Era în vara anului 1685. El nu se îndreptase nicidecum într-acolo, ci hoinărise pur şi simplu, umblând pe unde îl purtau paşii. în acele vremuri toate drumurile duceau spre acest oraş. Gauche ajunse doar la periferia pariziană, unde oamenii încă mai trăiau în umbra centrului nu prea îndepărtat. Călătorii se opreau în suburbii, pre-gătindu-se de intrarea pe străzile principale, la fel cum sâmbăta anunţă duminica. în centru se aflau cel mai puternic rege din lume şi curtea sa, se găseau magazine bogate, bănci, biserici pline de fast, se auzeau muzică şi zarvă. Centrul Parisului era adevăratul centru al lumii.

El primi cu totul întâmplător de lucru la grajd unui han, al cărui proprietar se pricepu să apn cieze cum ştie să se poarte cu caii acest băiat biza Asemenea câinelui galben, caii înţelegeau bine graiu privirilor flăcăului şi îi răspundeau în acelaşi chip In primele zile, Gauche învăţă foarte multe lucruriJ înţelese ce înseamnă banul şi că îşi poate vinde pa bani munca şi libertatea. înţelese deosebirea dintre colindat şi rămasul pe loc. înţelese totodată deosebirea dintre

bărbat şi femeie, iapă şi armăsar, când,[1] de la înălţimea culcuşului său, luă seama cuplurilor de oameni şi de animale. Văzu de asemenea cât de mult se deosebesc oamenii de maicile clarise. Nu era vorba doar de frizuri, peruci şi coloritul hainelor, ci îndeosebi de caracterul haotic al timpului pe care oamenii îl poartă cu ei. Văzând sute de călători, auzind graiul lor diferit, simţindu-le graba, nu putu să se împotrivească senzaţiei că ei sunt la fel de efemeri ca omuleţii lui de castane. Că ar fi de ajuns să le închizi gura, să le smulgi veşmintele pestriţe ca să apară suprafaţa familiară a cojii de castană.
Gauche îi invidia pe oamenii multicolori doar pentru un singur lucru - pentru faptul că ştiau să vorbească, foloseau cuvintele ca şi când ar fi fost proprietatea lor. Deşi gâtul lui infirm nu era în stare să scoată un sunet, i se părea că puterea omenească stă în cuvinte. Aşadar, trata cuvintele foarte serios şi cu un respect deplin, ca şi cum prin realitatea lor ele erau egale cu lucrurile. Sau poate chiar mai serios: de parcă ar fi fost ceva mai mult decât lucrurile pe care le defineau. Căci, în definitiv, lucrul în sine este limitat de materialitatea şi concreteţea sa, în timp ce cuvântul este o reflectare magică, ce sălăşluieşte într-o altă lume decât cea pe care o cunoştea Gauche. Ce fel de lume ? La asta nu putea nici măcar să se gândească. Pentru el cuvintele erau
sufletul lucrurilor. Prin acele suflete lucrurile intră în contact cu noi. Cunoscând cuvântul, cunoaştem lucrul. Rostind cuvântul, dobândim putere asupra lucrului. Când se alcătuiesc şi se leagă cuvintele cu alte cuvinte, se nasc noi configuraţii ale lucrurilor, se formează lun\ea. Când modelăm cuvintele, impri-mându-le afectivitate şi culoare, conferindu-le sensuri, sonoritate şi muzicalitate, modelăm tot ceea ce există.
Cel mai mare vis al lui Gauche era să poată spune cândva: „Sunt Gauche" şi să se scoată în felul acesta pe sine din abisul indefinitului. De aceea grajdul, caii, rândunelele erau deseori martorii încercărilor lui de a vorbi. Gauche deschidea gura şi aştepta până ce vreun cuvânt ţâşnea prin ea spre lume. Ceea ce reuşea era un fel de expiraţie bolborosită, un sunet de durere sau de singurătate, iar Gauche nu credea că în el se poate ascunde cheia lumii.
Iar lumea lui Gauche se întindea între siluetele cailor ce dormeau în picioare şi creştea în sus, până la scândurile de pe acoperişul grajdului, pe unde pătrundea cerul nopţii înstelate. Gauche ştia că cerul este uriaş. Cu siguranţă îi povestise despre asta vreuna dintre maici şi îi inoculase pentru totdeauna o stare de tristeţe. înainte de culcare îşi fixa privirea într-un petec de cer, luptând cu povara pleoapelor, şi vedea că stelele nu sunt nicidecum nemişcate, că se deplasează într-o direcţie doar lor cunoscută, pentru ca în seara următoare să revină în acelaşi loc. Lumea e vie, gândea Gauche somnoros, respiră asemenea cailor, câinelui, asemenea lui însuşi, iar cerul este burta lumii, mişcându-se regulat în ritmul acestei respiraţii lente. Dimineaţa uita de toate astea. Dădea de mâncare animalelor, punea şaua pe cai, curăţa grajdul şi lua seama oamenilor care se aflau într-o necontenită călătorie.

25

Marchizului îi plăcea să se privească în oglinzi, în casa lui cea mare avea multe oglinzi frumoase de cristal, cărora le permitea să-şi schimbe viaţa cu imagini de scurtă durată, trecătoare.
Oglinzile din casa marchizului erau puse de strămoşii soţiei sale, care primise casa ca zestre. Portretele străbunilor atârnau acum jos, în hol, privind lumea celor vii cu trufia neînţeleasă a oamenilor care nu mai există. In timpul vieţii erau mai impozanţi, căci, pentru a se vedea în oglindă, Marchizul trebuia să se înalţe uşor pe vârfuri. Ii plăcea să-şi surprindă imaginea atunci când, absorbit de ceva, uita de sine şi nu se mai controla. în acel moment privirea îi fugea de sub pleoape, alergând spre cea mai apropiată suprafaţă a oglinzii şi întâlnindu-se acolo doar cu sine însăşi. Marchizul nu era mulţumit. Când ochiul îşi întâlneşte

imaginea, vede doar ochiul. Dar unde sunt eu, unde este individualitatea, unicitatea, singularitatea mea? Oare mă văd pe mine aşa cum mă văd ceilalţi? Acesta sunt chiar eu? Cel mai important lucru pentru Marchiz era de a surprinde momentul când eşti mai slab decât propria imagine, când o captezi cu o clipă înainte ca ea să repete gestul. Este o clipă atât de scurtă, încât aproape că e greu de perceput. Dar tocmai în aceasta constă adevărul reflectării în oglindă, al oricărei dedublări: atunci eşti mai conştient de unicitatea ta. Acesta e momentul în care se naşte puterea.
Marchizul tindea spre obţinerea puterii. Naviga precum Ulise pe apele învolburate ale vieţii, dintr-u

port în altul. Fiecare port nou era mai bogat în bunuri, prestigiu, glorie. Dar nici unul nu era portul lui.
Provenea dintr-o familie de hughenoţi destul de înstărită. Bunicul lui primise titlul de nobil pentru merite în slujba regelui Franţei. Pe atunci Franţa era renumită prin toleranţă şi nu se punea mare preţ pe Dumnezeu. Tatăl Marchizului risipise banii şi încrederea regală. Străbătuse oceanul până într-o colonie, unde intenţiona să-şi înfiinţeze propria dinastie. Se întorsese bolnav şi îmbătrânit prematur. Muri într-o noapte, când fiul lui, aflat la studii la Paris, la o depărtare de câteva zeci de mile, nu putea să adoarmă. Marchizul numi asta presimţire, fiindcă el credea în presimţiri, de altfel fără a le deosebi de temeri. îşi ura tatăl atât de tare cum numai fiii îşi pot urî propriii taţi. Dar îl şi admira, îi admira cutezanţa de a lua viaţa uşor, fără răspundere, ca pe o sărbătoare de mai. Ii admira forţa de a pătrunde şi uşurinţa de a birui drumul în sus, cu pasul lejer al călătorului de duminică. îi admira bărbăţia şi nesupunerea. în sfârşit, admira faptul că poţi să nu prinzi rădăcini în viaţă. încă de copil, Marchizul ştia foarte bine despre femeile tatălui său, lucru pe care de altfel acesta nici nu-1 ascundea, chinuindu-i mama într-un mod sistematic, crunt. Pe atunci Marchizul visa ca lumea să-i permită să-şi ucidă tatăl.
Ne putem imagina ce anume simt copiii care doresc moartea propriului lor tată. O doresc absolut conştient, imaginându-şi perfect scena când vor aplica lovitura mortală. Putem observa şi cum îşi pleacă apoi ochii încă plini de visuri de noapte, pentru ca tatăl să nu observe în ei privirea de vasilisc. Nu se ştie doar ce fel de adulţi vor deveni. Ce fel de copii vor zămisli, cum vor naviga pe marea iubirii? Oare de dorinţa de a-şi ucide tatăl este legată dorinţa de a ucide lumea ? Cum poate fi ucisă lumea? Există vreo cale în acest sens?

Prima modalitate de a ucide lumea a fost pent. Marchiz trecerea la catolicism. Potrivit oricăror le, ale psihologiei, ca neofit, el devenise o persoani profund religioasă, ceea ce-i permisese să se căsătd rească fără probleme cu fiica unui funcţionar a regelui şi să locuiască liniştit la Paris, în casa păriij tească a soţiei. Soţia Marchizului era frumoasă, inteligentă a la scurt timp după aceea salonul lor atrăgea toatJ spiritele deosebite. Marchizul începu să scrie poemj lirice, apoi pamflete politice, iar în cele din urmă] sub influenţa prietenului său, domnul de Chevillonj se ocupă de alchimie şi de ştiinţele oculte.
Pe vremea Marchizului acestea reprezentau ud soi de filozofie totală, fiindcă oamenii ajunseseră la o răscruce. Epoca religiei restrictive, obturând libern tatea, a misticismului încărcat de emoţii, aparţinea trecutului, iar la orizont îşi făcea apariţia epoca raţionalismului, regatul cu marmură şi oglinzi al raţiunii. In timpuri de răscruce singurul lucru care] îţi mai rămâne e să te înalţi tot mai sus, dincolo de divizările simple, şi să afli limbajul care să permită definirea unei a treia căi.
Domnul de Chevillon era un bătrânel uscăţiv, care, în pofida vârstei, îşi păstrase o mare putere] de influenţă. Toţi se temeau de limba lui ascuţită şi de mintea-i

limpede şi pătrunzătoare. Venea din când în când pe la curte. Amantele succesive ale regelui îl adorau. însuşi Regele Soare se interesa cu bunăvoinţă de persoana lui, cât timp nerecunoscătorul domn de Chevillon nu începuse să-i critice excesiv demersurile politice în pamflete răutăcioase, răspândite ulterior în manuscris. Poate din cauza aceasta în viaţa domnului de Chevillon apăru o schimbare. Din surse necunoscute îşi cumpără o casă uriaşă la Chateauroux, iar la Paris petrecea din ce în ce mai puţin timp.

Acest bătrânel uscăţiv îl trata pe Marchiz ca pe fiul de care nu avusese parte niciodată. Iar pentru Marchiz, el era tatăl reflectat într-o oglindă fermecată. Ceea ce nu putea accepta niciodată de la tatăl său la domnul de Chevillon îşi schimba semnificaţia în mod misterios, devenea ceva sublim şi prin aceasta mai puţin ameninţător. Nu era nici un secret că de Chevillon era impotent.

Naşterea unui fiu de către frumoasa şi delicata sa soţie a survenit în acelaşi timp cu introducerea Marchizului în cercul Oamenilor Cărţii.

Era o societate secretă a unor persoane sus-puse, pe care le reunea ideea sau presentimentul că lumea în care trăiesc şi acţionează ca politicieni sau învăţaţi, în care iubesc şi poartă mici lupte personale este doar un surogat al celei adevărate. Doar o suprafaţă, un loc gol între literele de pe o foaie scrisă. Adevărul, adică Puterea, adică Dumnezeu, se află în altă parte. O asemenea constatare reprezintă temelia oricărei religii. Nu e nimic deosebit în asta, dar, pentru Marchiz, care devenise membru al Frăţiei, datorită exerciţiilor, renunţărilor şi iniţierii, viaţa căpătase însemnele Marii Schimbări. El încetă să mai acorde vreo atenţie deosebită vieţii de familie. Ştia din proprie experienţă şi din ştiinţele oculte că ea nu oferă împlinirea. Nu câştigi în înţelepciune şi putere fiind un bun soţ sau tată. Când ieşi la iveală aventura soţiei sale cu diplomatul englez, suferi doar la început. O scurtă înţepătură dureroasă, nici măcar în suflet sau în inimă, ci undeva în zona stomacului. Apoi simţi alinarea. Se împlinise ceea ce viaţa îi scrisese cu cerneală simpatică în capitolul intitulat „Iubire". Acum, când sentimentul lui fusese expus încercării, focul lumina literele ascunse: iubirea pământeană vine din dorinţa de a fi cu celălalt pentru a nu te teme, pentru a te Putea ascunde, pentru a te bucura de desfătarea trupului, pentru a-ţi satisface nevoia egoistă de a

aduce pe lume noi fiinţe asemănătoare cu tine.: Iubirea pământeană există pentru a nu trebui să te confrunţi cu Absolutul.

Frumoasa lui soţie nu plecase cu diplomatul englez. Era o catolică bine educată şi asculta de legile dure ale Bisericii. Ceea ce Dumnezeu unise nu trebuie să despartă oamenii. De altfel, în vremurile acelea, aventura unei soţii nu era ceva chiar atât de neobişnuit. Nimeni nu se scandaliza. Pe atunci oamenii îl iubeau şi-1 cinsteau pe Dumnezeu ca nişte copii. Credeau că iubirea lui Dumnezeu este necondiţionată.

Şi Marchizul avea alte femei. Erau totdeauna prietene trecătoare ale cunoştinţelor lui sus-puse. Femei frumoase şi parfumate, care cunoşteau bine arta iubirii. întreţinute în locuinţe elegante pe rue d'Espoir, discrete şi sensibile. Din când în când mai izbucnea câte un scandal mărunt, care le bulversa pe cucoanele în vârstă şi pe preoţii familiilor bune. Marchizul nu avea niciodată asemenea necazuri. Trata femeile ca pe o aventură unică. Nu era nici cine ştie ce artist în dragoste. Se excita rapid, se aşeza în grabă şi fără graţie pe trupurile înmiresmate, iubindu-le apoi scurt, doar până în clipa când din trupul său se scurgea plăcerea. Nu agrea seducţia, conversaţiile ambigue, aluziile, zâmbetele promiţătoare. Cu soţia sa se culca sistematic, până în momentul când gradul următor al iniţierii i-a impus necesitatea de a păstra puritatea. După trădarea

soţiei nu mai credea niciodată că gemetele şi spasmele desfătării ei pot fi ceva mai mult decât nişte gemete şi spasme ale desfătării. Ale unei plăceri fizice obişnuite, animalice, care îi închide pe oameni în temniţa trupului. în ceea ce o priveşte pe soţia Marchizului, s-ar putea spune că a rămas cu un sentiment de vinovăţie care n-a părăsit-o niciodată. De atunci s-a dedicat educaţiei fiului său, la fel de delicat ca ea,] şi treburilor salonului modern. Scria scrisori inteli-j gente unor oameni cunoscuţi, ducea o bogată viaţă

de societate. Poeţii debutanţi o adorau, dar ea le permitea doar să o adore. De aceea a devenit probabil din ce în ce mai puţin populară. Era o femeie prea atrăgătoare pentru a arăta răceală. Amantul ei englez continua să-i scrie scrisori lungi, dar, când s-a căsătorit, corespondenţa a slăbit treptat şi părea că, în general, nici o promisiune nu merită să fie rostită.
Viaţa Marchizului merită o poveste aparte. Este o poveste despre felul cum unele femei cred în forţa izbăvitoare şi neobişnuită a dragostei şi despre felul cum sunt dezamăgite. Cum construiesc o lume din aşteptări ca nişte decoruri teatrale pictate pe carton. Cum îmbătrânesc şi-şi pierd siguranţa de sine şi, în disperare, se retrag într-o teribilă singurătate feminină. Cum, disperate, se decid uneori să lupte, singura armă fiind mişcarea din umeri, micile şantaje, refuzul patului comun, migrenele simulate şi manipulările sterile, de nimeni luate în seamă. Războaiele purtate de femei sunt războaie de copii mici, eroismul soldăţeilor de lemn şi al săbiilor de lemn.
Când, în jurul anului 1680, Marchizul a atins următorul grad de iniţiere, iar în public i-au adus notorietate strălucitele sale lucrări referitoare la schimbul comercial dintre Franţa şi Spania, soţia lui începu să se simtă şi mai singură. Nu se pricepea nici la una, nici la alta. Iar când, un timp, Marchizul începu să se preocupe de semnificaţia lui Saturn în astrologie şi alchimie, ceea ce, de altfel, îi aduse respect în anumite cercuri, Marchiza schimbă foaia Şi consideră preocupările soţului prostii, ciudăţenii şi superstiţii. Salonul ei era vizitat acum de tineri precursori ai epocii ce abia avea să vină şi să-i dea pe Voltaire şi pe D'Alambert. Pasiunea acestor tineri putea fi strunită, dar ei nu-şi pierduseră visurile pentru totdeauna.
In anul 1684, în mintea Marchizului şi în minţile Prietenilor săi iniţiaţi apăru ideea călătoriei în căutarea Cărţii dispărute
La început, Dumnezeu a creat lumea dintr-o litere frântă. Din cuvântul fisurat trupul s-a scurs c< *sângele. Trupul e aşadar un cuvânt imperfect.*
Dumnezeu este perfect, este cuvânt şi nu are trup de aceea l-a creat pe Adam, dându-i trup şi cuvânt pentru ca, perfect şi infinit, să privească imperfecţiunea şi finitudinea lui Adam.
Şi pentru ca Adam să nu uite cuvântul şi forţa. Dumnezeu i-a dat Cartea, în care a trecut perfec ţiunea sa, nemărginirea şi nesfârşitul său.
Dar când Samael a distrus opera divină a crea ţiei, promiţându-i lui Adam altă cunoaştere decâ, cea divină, Dumnezeu s-a îndepărtat de om şi i-c luat Cartea. Adam l-a implorat pe Dumnezeu de pt pământul înroşit de jar să i-o înapoieze. Şi Dumnezeu s-a milostivit. L-a trimis pe îngerul Rafael şi acesta i-a adus-o lui Adam. Adam a lăsat Cartea lui Set, iar de la Set a moştenit-o Enoh. Enoh a recunoscu că Adevărul este Scriptura şi că în Scriptură este Adevărul, de aceea el a fost primul dintre oamen care a învăţat să scrie Adevărul şi să transmită] această învăţătură urmaşilor săi.
Dar omul ajunge la Adevăr cu migală şi pe cărăr lăturalnice, de aceea Dumnezeu, în bunătatea se nemărginită, l-a luat pe Enoh într-o călătorie de Ic primul până la al şaptelea cer, pentru a-i arăte întreaga lucrare divină. Iar în cerul al şaptelea i-arătat pomul cunoaşterii binelui şi răului şi pomu vieţii. Şi a fost Enoh cu îngerii şi cu Dumnezeu tim,

de şase jubilee, şi i-au arătat tot ce e pe pământ şi în ceruri. Şi a văzut Enoh că în Cartea Sfântă era scris cel mai adevărat dintre adevăruri: că ceea ce este sus este şi jos.

Şi când Enoh a ajuns bătrân şi obosit de viaţă, Dumnezeu l-a luat în cer pentru a doua oară şi l-a făcut înger. Atunci a dispărut pentru totdeauna Cartea Sfântă. Dar Dumnezeu i-a promis lui Enoh că o va înapoia oamenilor, când va veni timpul.

Acest text era citit întotdeauna la începutul şi la sfârşitul părţii rituale a întâlnirilor Frăţiei. Apoi domnii treceau în altă sală a palatului unui baron, unde se desfăşurau regulat întâlnirile. Cu toate că Frăţia alcătuia o grupare închisă şi elitară, în cadrul ei nu exista unitate. Fiecare venea aici cu aşteptările sale mai mult sau mai puţin precizate. Unii căutau leacul pentru încordarea obositoare a lumii pe care o cunoşteau, alţii - companie, dar erau şi unii care vedeau în ideile Frăţiei eliberarea definitivă şi ieşirea din timp, trecerea dincolo de locul concret şi, în sfârşit, dincolo de sine.

Când stăteau apoi la cafea, în lumina clară a candelabrelor, păreau mai reali şi mai materiali ca oricând. S-ar fi putut să fie doar o impresie determinată de contrastul dintre o sală şi cealaltă, în care aveau loc misteriile Cărţii. Sau poate, într-adevăr, trupurile lor îşi pierdeau atributul convingător al existenţei, învăluite în fumul cădelniţei şi în flăcările torţelor pâlpâind neliniştitor.

Din cercul strict al celor iniţiaţi făceau parte peste zece bărbaţi. Aceştia se deosebeau între ei nu numai ca poziţie, prestigiu şi situaţie materială, dar şi ca idei şi stil de viaţă. Se afla aici şi un medic de curte, care, disecând cadavre, cerceta pe cont propriu tainele vieţii şi visa să prindă inima omului în flagrant delict, cât încă mai bate. Era de asemenea

un evreu olandez bogat, cu domiciliul la Paris, care aprofunda tainele Cabalei, luptându-se cu atacurile de astm ce-1 năpădeau din când în când. Era şi un poet cunoscut şi popular, care probabil căuta în Frăţie vreun nou stimul pentru talentul său. Dacă am fi dorit să găsim pentru toate aceste persoane un numitor comun sub forma unei filozofii omogene şi coerente, ar fi fost un efort zadarnic. Fiecare venea la aceste întâlniri cu altceva, trăgând după sine, ca pe o carapace, propria experienţă, marile visuri copilăreşti, precum şi dezamăgirile provocate de cotidianul repetabil ca un refren în fiecare dimineaţă. Când, prin exersarea trupului şi a voinţei, bărbaţii urcau treptele succesive ale iniţierii, aflând până la urmă despre Carte, aceasta însemna pentru fiecare dintre ei altceva. Doar un singur lucru îi unea — toţi credeau în sacralitatea ei şi în înţelepciunea finală. Ea ar fi putut fi ori rezolvarea enigmei vieţii prezente în literele numelui lui Dumnezeu, ori o descriere perfect poetică a realităţii. Părea că Dumnezeu a creat oamenii în toată diversitatea lor pentru a-şi dovedi sieşi cât de multe ipostaze capătă conceptul uman al lucrării sale. Ca şi când oamenii în carne şi oase ar fi nişte recipiente pentru diferitele idei, concepţii şi atitudini. Când erau priviţi din perspectivă umană, deosebirile erau uriaşe, dar când erau priviţi aşa, ca şi când Dumnezeu i-ar fi privit de la înălţimea sa, nu mai existau nici un fel de deosebiri.

Frăţia şi-a pierdut complet unitatea când de Chevillon, preşedintele întâlnirilor şi, într-un anumit sens, părintele spiritual al Frăţiei, obţinu cumva hărţile învăluite în taină ale locului unde se afla Cartea. Se dovedi că o parte considerabilă dintre cei iniţiaţi nu credeau în existenţa reală a Cărţii. Pentru ei aceasta nu era decât o mare idee. Alţii, care puteau fi numiţi gruparea catastrofiştilor,

acceptau existenţa reală a Cărţii, dar considerau că lumea nu este încă pregătită

pentru acceptarea ei. Se prea poate ca dintre ei să fi crescut viitorii revoluţionari. Doar puţini credeau cu adevărat că e cu putinţă şi că trebuie pornit în căutarea Cărţii ce s-ar afla pe greabănul unui catâr. Ei erau gata să-şi ia pe propriii umeri povara răspunderii, deoarece, după cum credeau, Cartea era în stare să schimbe istoria. Din acest grup făceau parte Marchizul, de Chevillon - descoperitorul hărţilor, bogatul de Berle şi cavalerul d'Albi.
De Berle, bancher şi filantrop, era un om cu picioarele zdravăn înfipte în pământ. înainte de toate îi oferea tinerei şi deosebit de fertilei sale soţii îndestulare, linişte şi dragoste. Era inteligent şi perspicace, deşi poate că trata totul mult prea direct. Parcursese treptele succesive ale iniţierii, crezând că, într-o bună zi, în retorta lui mercurul se va preschimba în aur, pe care oricum îl avea din belşug. Dar motivaţia sa nu era dorinţa de câştig. De Berle aparţinea acelui soi de oameni care văd evoluţia lumii în aspiraţia din ce în ce mai mare spre ordine, stabilitate şi claritate. Ţelul acestui proces îl constituie atingerea unei ordini absolut statice, unde totul se potriveşte, unde domină legile raţiunii şi se realizează echilibrul ideal. Era convins că înţelepciunea înseamnă tocmai ştiinţa despre această stare de lucruri şi despre modalităţile de a se ajunge la ea. După părerea lui, Cartea cuprindea o culegere de axiome a căror cunoaştere ar oferi imaginea unei lumi perfecte, stabile, definind o dată pentru totdeauna formele concrete de construire a unei asemenea realităţi.
De Berle nu avea îndoieli în privinţa semnificaţiei regulilor complicate ale Frăţiei. Ritualul magic era o formă de a căpăta putere. Când ai putere, Poţi porni după Carte. Ştia totodată că pentru drum

e nevoie de bani şi se oferi să-1 finanţeze. Pus(umărul la stabilirea traseului călătoriei, iar în final într-un puseu de nostalgie sau de exaltare, se hotă să participe chiar el la căutare. Soţia lui tocm aştepta următorul prunc.
Cavalerul d'Albi, poate tocmai fiindcă era ce* mai tânăr membru al Frăţiei, se bucura de simpatia deosebită a tuturor. Provenea dintr-o familie bună (tatăl său îndeplinea la curtea regelui o funcţie de răspundere), nu ducea lipsă de bani şi arăta foarte bine. înalt, suplu, atletic, arăta ca dintr-un portret de nobil destoinic. Nu-şi punea niciodată perucă, fălindu-se cu minunaţii săi cârlionţi naturali. în plus, avea un nas acvilin aristocratic şi ochi vii, inteligenţi. Tot ceea ce făcea avea încărcătură dinamică şi afectivă. Poate chiar un pic prea dinamică şi prea afectivă. Relaţiile sale întinse prindeau bine Frăţiei care, ilegală şi nu chiar în consens cu învăţătura Bisericii, avea necazuri cu Inchiziţia.
Cavalerul credea în Carte cu patimă. Pentru el era un licăr, o promisiune mai puţin concretă a schimbării, a aventurii, a revelaţiei luate de-a dreptul din frescele catedralelor. Pentru el era Graalul, Lâna de Aur, Apa Vie, el însuşi devenind pentru ea un cavaler îmbrăcat în armură de argint. îi molipsise pe toţi cei din jur cu entuziasmul său, dar în acelaşi timp lipsea de la întâlniri importante.
Despre persoanele de felul cavalerului d'Albi se spune că sunt imprevizibile. Ele se conduc după intuiţia pură, ceea ce uneori poate părea un capriciu oarecare. Intuiţia poate fi presentimentul ordinii generale, dar orice cale de cunoaştere umană este imperfectă. Irumpe şi dispare numaidecât. Se supune predispoziţiilor interioare şi influenţelor exterioare. Este amestecată cu prejudecăţi sau cu obişnuita teamă omenească. Se înflăcărează şi se stinge. Intuiţia are structura focului.
Iată,
aceştia erau oamenii care urmau să pornească în căutarea Cărţii. Dar ce se ştia despre Cartea în sine? Istoria ei pământeană este deosebit de misterioasă şi de încurcată. Ea se pierde în amurgul preistoriei, când oamenii nu ştiau să apre-

cieze importanţa Cărţii, apoi, în Antichitate, nu se mai aude nimic despre ea. Reapare în anul 1378, aflată în posesia arabilor. în acel an, un tânăr olandez, studiind la Damasc ştiinţele filozofice şi magia, a furat-o sau poate a primit-o de la dascălul său arab. Prima eventualitate este, fireşte, mai veridică. Ce om în toate minţile ar fi dat cea mai importantă Carte a lumii unui mucos dintr-o Europă superficială şi plină de conflicte? Doar dacă aşa se înfăţişau planurile divine. Poate că Dumnezeu şi-a întors privirea ce face să supravieţuiască orice fiinţă dinspre
privirea, ce iace sa isupiavjicyuiciowci uiii-t muţu uuUlu<-civilizaţiile antice ale Orientului şi şi-a îndreptat-o spre Europa. Poate că în inteligenţa plastică a oamenilor neliniştiţi care o locuiau a văzut o nouă şansă pentru lume, şansa implicării metafizicii şi a filozofiei în construirea existenţei materiale, a îmbinării spiritului şi materiei într-o nouă entitate.
Olandezul acela, cunoscut doar sub iniţialele H.R.C., a revenit în Europa prin ţinuturile care pe atunci aparţineau arabilor - prin Africa de Nord şi Spania. A ocolit Marea Mediterană cu marea taină ascunsă sub un surtuc ponosit, dar când a ajuns în Pirinei, curajul lui s-a frânt. Se gândea la toţi cei cărora Cartea le va oferi o putere nemărginită. Se gândea la războaie, conflicte, ruguri şi la orgoliul omenesc. Se gândea la îndoiala şi necredinţa ce se înalţă ca un zid pretutindeni acolo unde omul întâl-neşte nenumitul. Se gândea la Biserică, ce nu renunţă la monopolul asupra adevărului, la suveranii hră-Păreţi şi la teritoriile controversate de la graniţă, la diferitele limbi ale oamenilor. Şi tocmai atunci

s-a părut creat în acest scop: într-un defileu di munte, unde pustnici în căutarea singurătăţii îi-construiseră o mică mănăstire. Lor le-a încredinţa^ Cartea, promiţându-şi că se va întoarce după es abia după ce îi va fi pregătit pe oameni pentru accej tarea ei. Se întoarse deci în Olanda cu mâinile goalej dar cu sentimentul unui misionar. Alese şapte oamei înţelepţi şi demni şi împreună cu ei întemeie Frăţia, ce avea să se ocupe de reformarea lumii şj de pregătirea acesteia pentru schimbarea ce urmi să vină. Dar în planurile măreţe ale lui H.R.C. interveni, cum se întâmplă de obicei, istoria. Se făcurl două războaie unul după altul, apărură noi reformatori, pentru care cea mai importantă dispută era legată de Maica Domnului şi Sfânta Treime şi, în primul rând, de putere. începură persecuţiile, se aprinseră rugurile. Privind stelele şi cercetând pro-prietăţile materiei, oamenii se apropiau uneori la un pas de adevăr, dar apoi anulau totul în faţa noilor camere de tortură ce apăreau ca tarabele la iarmaroc. H.R.C. muri la Anvers, cu faţa brăzdată de zbârciturile amărăciunii. înainte de a se stinge, cu mâna tremurândă, întocmi pe un petec de hârtie harta munţilor în care ascunsese Cartea, cu speranţa naivă că marea învolburată a istoriei se va' linişti, iar oamenii se vor ocupa în cele din urmă de ceea ce este mai important. în agonie, simţi o clipă cum îl învăluie din toate părţile căldura şi o mare lumină. îşi înălţă privirea şi văzu aţintiţi asupra lui ochii uriaşi, neomeneşti, ai lui Dumnezeu.

După ce ieşi cavalerul d'Albi, Veronica adormi şi vu un vis. în acel vis îi apăru un deşert şi era >arte cald. Printre dune, pe nisipul încins, erau şezate mese încărcate cu mâncare, felurite vinuri i flori ce se ofileau treptat. Veronica făcea parte ^intre oaspeţii invitaţi la nuntă. Ca şi ceilalţi, era pibrăcată elegant. Tocurile înalte ale pantofilor se ifundau în nisip, mănuşile din piele de antilopă îi irdeau mâinile. Restul companiei, în grupuri mici, tătea în jurul mesei. Domni cu inele pe degete ineau cupe de cristal cu vin de culoarea nisipului, ar doamnele îşi ştergeau discret cu batistele dantelate transpiraţia de pe frunte. Toţi aşteptau ceva. ^ând Veronica încercă să afle ce anume aşteaptă, mul dintre bărbaţi îi arătă un personaj în alb. Era nireasa. Stătea oarecum retrasă şi privea

cu spe-"anţă în zare. „Dintr-acolo urmează să sosească lirele - spuse bărbatul. - Dar întârzie cam mult." ironica o privi pe mireasă cu compasiune şi deo-iată observă uluită că rochia ei albă începe să îngălbenească. „Priveşte ce se întâmplă cu rochia '• - strigă către un bărbat. - Să fugim! - Să fugim! oricum n-o să vină." Şi toţi începură să alerge jrin nisipul încins, poticnindu-se şi ridicându-se, tară a mai lua seama la pălării, pene, dantele, cupe de cristal. Veronica se mai uită o dată şi o văzu pe Mireasă în rochia gălbuie. Fata stătea nemişcată şi singură ca o statuie.
[„ Se trezi cu inima bătându-i. Deschise ochii şi văzu camera învăluită în întuneric. Draperiile grele,

roşii, lăsau să pătrundă dâre de lumină difui
i. dar pentru ea însemna doar atât că, la un
Pe podea zăcea rochia ei, în care fusese îmbrăc^^numit interval, iubea un alt bărbat care accepta cu o zi înainte. Veronica simţi un gust amar şi ifc 0 întreţină. Simţea faţă de clienţii săi - ce cuvânt
epotrivit - ceva de soiul iubirii venite din ataşa-
făcu rău. Se întoarse pe spate şi, o dată cu aceasj mişcare, visul despre deşertul încins se pierdu noapte. întinse involuntar mâna spre abdomen îşi dădu seama că este goală. Tot aşternutul, mo tolit şi pătat cu vin roşu, zăcea lângă pat. Veronicl îi veni în minte un singur lucru, şi anume că plecat, că iar este singură. Primul impuls fu să ridice şi să facă ceva, dar nu găsi suficientă forţă trup. Se întoarse iarăşi pe burtă şi adormi imedia
Pentru Veronica visele erau acelaşi lucru omuleţii de castane pentru Gauche sau oglinzi pentru Marchiz, permiţându-i să iasă din sin Le trata ca pe un lucru firesc, ca pe un soi de viat
ent, un pic din respect, un pic din clipa aceea agică de trăire scurtă, dureroasă a încetării de a j tu însuţi, când îţi oferi propriul trup, luându-1 în osesie pe al altcuiva. Veronica putea să-şi permită cest surogat afectiv. Nu era prima prostituată din arais care se culca în fiecare noapte cu câţiva ărbaţi. Avea clienţii ei permanenţi, sus-puşi, ii, atâta timp cât nu se îndepărtau în căutare de ioi senzaţii, se străduia să le fie fidelă. Poate că xpresia „curtezană" nu i s-ar fi potrivit în general, n orice vremuri multe femei trăiesc aşa cum trăia ironica în anul 1685 : permiţând să fie întreţinută
nocturnă autonomă, care extinde şi defineşte pânMe bărbaţi şi plătindu-le cu trupul, cu acea valută
la capăt ceea ce se întâmplă ziua. Dacă visele era
vesele, agreabile şi plăcute, deveneau o bună diajuternică dintre toate.
tracţie, în schimb, dacă se încărcau de semnificaţie Veronica le folosea ca pe nişte scrisori cu semnaL trimise de forţele supreme. Devenea mai atentă a mai concentrată. Când îşi visase mama care murişi cu câţiva ani în urmă, ştia că o să aibă parte d
despre nişte vase care se spărgeau îi amintea că vi veni o perioadă de indispoziţii. Când resimţea acu singurătatea, visa pisici. Ţinea chiar un fel di jurnal intim de vise.
Veronica era convinsă că şi ceilalţi visează la fel toată noaptea, din plin, colorat şi cu felurite co: secinţe. Nu-şi dădea seama că fusese înzestrată c la fel de rar precum cel poetic sau pi . parte din grupul restrâns al celor ales: care discută cu lumea în felul lor şi noapte de noap se apropie de cuprinderea î:
Veronica avea douăzeci şi cinci de ani şi eri curtezană. Acest cuvânt ar putea însemna mul
[ragilă, expusă acţiunii timpului, şi totuşi cea mai

Trăia datorită acestui fapt într-un oarecare confort. Avea o locuinţă mică pe una dintre străzile noderne ale Parisului, schimba des slujnicele, care i furau sistematic ba rochii, ba bijuterii. Ultimul unant, cavalerul d'Albi, îi cumpărase o trăsură
anumite necazuri. Visul, repetat în fiecare lunâlnodestă şi-i făcea în fiecare noapte declaraţii fier-
|>inţi de dragoste. Cazul cavalerului se deosebea
arecum de al celorlalţi protectori ai ei. Cavalerul l'Albi se hotărî să o ia pe Veronica în căsătorie. ^r fi trebuit să facă asta în taină, cu siguranţă nu a Paris şi fără firescul petit în trei rânduri, cum J^punea spiritul predominant al Conciliului din
rento. Existau treisprezece piedici pentru înche-Jerea unei căsătorii: vârsta prea fragedă, impotenţa, i, preoţia, o altă confesiune, călugăria, , rudenia, înrudirea, condamnarea, Unitatea spirituală sau juridică. Ce-i drept, în cazul imaturii dintre Veronica şi cavaler nu exista nici

una dintre piedicile pomenite, dar exista o al mult mai firească şi mai greu de înlăturat, fiin se sprijinea pe legile nescrise ale societăţii st: tificate: prăpastia dintre clase. Ea nu putea ocolită. Nu rămânea decât să te arunci în ea cu fo: dragostei şi să aştepţi ca lumea să ierte mezalian Cavalerul d'Albi, plănuind pe ascuns căsătoria c curtezană, trebuia să ţină seama de consecinţe. O ce ia de nevastă o femeie de acest soi aduce de onoare neamului său.
Se pare că femeile, mai ales cele de moravu uşoare, sunt extrem de agere şi de calculate.
practici erotice şi promisiuni ale unor trăiri şi ms grozave. Se ştie că, în momentul deplinei desfătăr ele fac pe ascuns semnul crucii în spatele bărbatult aflat deasupra, iar drept urmare nefericitul nu m poate face dragoste ulterior cu o altă femeie. Veronii se bizuia doar pe iubirea ei. Era prea cinstită ca apeleze la farmece. Cel puţin nu faţă de cavale: d'Albi. Se îndrăgostea repede şi se afunda în dr goste ca într-o fântână. Vedea lumea prin pris: iubirii. Faptul că lua bani pentru ea nu avea nici importanţă. îl iubea pe cavaler, fiindcă era frumo bogat şi se bucura de respect.
In jurul prânzului, Veronica se trezi de-a binele Ninon îi aduse o ceaşcă de ciocolată.
-Ţi-a spus ceva, Ninon?
- N-am auzit când a ieşit, madame.
- De ce a plecat aşa devreme ? De ce nu şi-a Iu rămas-bun? - se gândea Veronica.
- Nu vreau să vă nelinişte sc, dar nu demult fost văzut la Pont-Neuf cu două... - Ninon îşi tra nasul semnificativ; nu-şi putea ascunde zâmbet: răutăcios.
- Asta nu-i treaba ta — i-o reteză Veronica.
Se ridică şi se duse spre oglindă. Oglinda îi arătă zele umflate şi ochii bulbucaţi de somn. Veronica
era mulţumită de felul cum arăta. Se pare că rămoşii ei proveneau din Olanda, aşa se explicau rul ei frumos, roşcat, carnaţia deschisă la culoare, roape albă, trupul durduliu, pieptul greu şi fesele ravăne. Ninon începu să-i strângă părul într-un c modern, foarte înalt.
Veronica îşi privea trupul cu reţinere. Nu cumva început să îmbătrânească ? Coapsele nu sunt prea ase? Când îşi luă seama, prin cap îi trecu ima-nea păpuşii de cârpă cu care se juca în copilărie.
sucesc mintea amanţilor, ispitindu-i cu tot felul c n trunchi murdar înţesat cu câlţi, cu mânuţe,
cioare şi cap cusute cam primitiv. Un ghemotoc

nuşiu şi mototolit. Cu asemenea păpuşi se jucau
ate fetiţele sărace din cartierele de lângă râu.
ragostea proprietarelor lor le preschimba însă în
le mai frumoase prinţese.
Există un soi aparte de fete mici, din care creşte soi aparte de femei. Aşa, ca Veronica. Cel mai esea sunt fiice care se nasc primele, după aceea mnezeu trimiţându-le părinţilor un fiu. E de ns să se nască un băiat, că şi tatăl, şi mama spiră uşuraţi. In sfârşit, Dumnezeu s-a milostivit, că sugarul este o formă umană imperfectă, garul de sex feminin este forma imperfectă a garului, este ceva comun, precum cele şase zile
|n săptămână. Când se naşte un băiat, este ca m inica. Micuţele fete cărora li se naşte un frăţior sc cu convingerea că ele nu sunt decât un pre-bul, o uvertură pentru o altă existenţă mai Portantă, deoarece apariţia fratelui le împinge
ntr-o dată în umbră. Cu el se mândresc părinţii, el îl privesc fericiţi cum începe să umble şi să
ir pească, când o trage de codiţele roşcate pe sora
s a V? are e i numesc asta năzbâtie, curaj şi, în final, r"ăţie. şi din acel moment surorile mai mari

asociază bărbăţia cu trasul de coade, însoţi aprobarea tăcută a lumii întregi. Surorile mai mari doresc să desluşească ti retragerii lor de pe poziţia privilegiată. Ele caj cauza în imediata lor apropiere - în propriul ta îşi examinează trupul cu atenţie, îşi ating sânii îi neformaţi, abdomenul, coapsele slabe. îşi exai nează faţa, mâinile, ochii, dinţii, părul, fără a vreun stigmat. Şi totuşi, simt că trupului Io; lipseşte desăvârşirea. în comparaţie cu trupu; fraţilor, propriile lor trupuri li se par închista retrase, incomplete. Chiar şi mai târziu, când în» să le crească sânii, sfârcurile umflate dureros sunt decât un surogat al vigorii.
Ce poţi face cu un trup atât de imperfect ? Cu trup parcă prin definiţie mai prost? Cu un ti care, o dată cu vârsta, îşi măreşte şi mai mult s; cificul, îngrăşându-se şi rotunjindu-se în locui care ar trebui să rămână tari şi plate? Cu un ta de care nu te poţi lepăda, deşi poate că aşa I trebui?
Acestui trup trebuie să-i conferi valoare. Trebi să-1 speli, să-1 freci cu arome, să-1 mângâi şi si masezi pentru a rămâne viguros. Trebuie să-1 îm dobeşti cu tot felul de frizuri, care seara treb oricum desfăcute. Feţei trebuie să i se asigure palo; sau roşeaţă, în funcţie de modă. De dimineaţa pi seara trebuie să te ocupi de propriul trup. Până urmă descoperi în el o plăcere specifică şi în *îi* oglinzii îţi spui cu îndrăzneală: sunt frumoai trupul meu este frumos, trupul meu sunt eu.
Surorile mai mari găsesc aşadar o recompe: perfidă pentru toate neglijenţele şi refuzurile trei tului. Trupul lor devine singura despăgubire peni toate necazurile, ajungând obiectul propriei lor iul şi al ataşamentului. Ceea ce nu au primit câm îşi oferă acum singure. Singure se limitează la t:
-i devin dependente de el. Nu se îngraşă, nu ncărunţesc, nu îmbătrânesc îndelung, ştiind că neritul lor este pe măsura trupului. Bărbatului iubit i dăruiesc ceea ce pentru ele însele are cea mai nare valoare - propriul trup. Se oferă pe altarul propriului trup şi aşteaptă din partea iubitului acceptarea entuziastă a acestui dar.
Bărbaţii sunt însă abili în alcătuirea variatelor Dompartimentări. Ei separă ceea ce surorilor mai nari li se pare omogen şi indivizibil: separă trupul ie sentimente, de raţiune, de suflet. Ei creează erarhii ale importanţei. De aceea bărbaţii, accep-;ând trupul surorilor mai mari, îl numesc dorinţă şi ubire senzuală, fizică. Majoritatea lor îşi încep căutările întortocheate, neprecizate, din acest punct.
Veronica îşi puse o rochie bleu închis şi la sfârşit şi lipi în zona gurii un plasture

de catifea. După ce eşi Ninon, scoase dintr-o casetă închisă cu cheiţa ;oate bijuteriile şi ceva bani. Nu avea prea mulţi. îi ajuta regulat pe părinţi şi pe fratele mai mic, care, iin fiul familiei, iubit ca ochii din cap, devenise un Alic derbedeu din cartierele mărginaşe. Veronica se pdreptă spre Saint-Eustache, mergând la un bancher pu numele Peletier, pentru a depune la el giuvaie-rele şi a cumpăra cecuri de călătorie. E drept că, în .calitate de viitoare soţie a unui om de talia cavalerului d'Albi, n-ar fi trebuit să aibă grija banilor, Iar preferă să aibă ceva cu ea, măcar pentru cadouri.
In ultimele zile ale lui august, Parisul căpătase Maţişarea unui oraş obosit. Noroiul se preschimbase demult în praf uscat, acoperind totul cu un strat cenuşiu. Cartierul bogat Saint-Eustache se Prezenta ceva mai bine. Cu siguranţă îl înviora strălucirea banilor adunaţi şi păstraţi aici cu grijă. Stimatul domn d'Albi, alaltăieri, când a trecut a mine, mi-a spus că pleacă cu afaceri în Spania, câte înţeleg, îl veţi însoţi în această călătorie.

Peletier avea evidente dificultăţi în a găsi tor| corespunzător în discuţia cu amanta cavalerul
— într-adevăr — spuse Veronica, străduindu-se orice preţ să se comporte ca o doamnă.
— Călătoria în Spania este ca o plimbare. Acuj Spania este aliatul nostru. Vă propun poliţe în fon de gaj. Cu o relaţie de unu la doi, iar asta numj fiindcă sunteţi prietena cavalerului. într-o călăto: în Spania nu există nici un risc. Cu totul altceva fi, de exemplu, Rusia. O cunoştinţă de-a mea, nobil, fireşte, s-a dus nu demult în Rusia şi a avi poliţe în relaţie de unu la zece! Da, da, asta nu e drumeţie obişnuită. Din Rusia, dragă doamnă, poi să nu te mai întorci. Clima aspră şi mâncarea calitate infectă, iată cauzele.
Spunând toate acestea, îi semnă poliţele. Veronici îi văzu craniul pistruiat, cu chelie avansată, ieşim ca un fruct bizar în afara gulerului alb, scrobii Scoase punga cu bani. Bancherul aşeză cu priceperi ludovicii în două teancuri egale, apoi o privi deoj dată drept în ochi.
— Cu siguranţă o să fie o călătorie minunată. Vi doresc impresii plăcute. Vă rog să mă recomandaţi prietenelor dumneavoastră - adăugă, băgând banii în sertar.
Veronica înclină uşor capul şi ieşi. Simţi un anumii dezgust. Clipi din ochi pentru a şterge imagine; cartierului Saint-Eustache scăldat în soare, Parisului, a străduţelor de lângă râu, unde venei să-şi viziteze fratele, imaginea propriei locuinţe, veşnic bosumflatei Ninon, a propriei figuri machiaţi în oglindă, a părului roşcat.
Seara bagajele erau gata pregătite de drum. îi mijlocul camerei se aflau două geamantane umpluţi zdravăn. Poate a luat cam multe lucruri? Pe pal era întinsă rochia ei albă, cusută special pentn cununie. Veronicăi îi era teamă că, noaptea, îi
Igeamantan, se vor şifona danteluţele delicate şi loricelele discrete, din mătase trandafirie, din Ireptul sutienului.
Bodogănind, Ninon pregătea vopseaua de plante sentru păr.
- Cine a mai pomenit să vopseşti un păr atât de frumos? Câte femei n-ar dori să aibă păr castaniu, |.*ax* dumneata îl distrugi.
-Nu e castaniu. E roşcat.
- în afară de asta, părul închis îmbătrâneşte, lumneata nu ştii asta?
Veronica nu se gândea acum la păr. Gândurile îi stăteau la călătoria de a doua zi. Cavalerul ar trebui să vină chiar astăzi aici, pentru a pecetlui planurile cu săruturile sale. Trebuie să se pregătească bine, fiindcă nu e o călătorie oarecare... Trebuie să-i plătească lui Ninon, să rezolve problema locuinţei. Cavalerul s-a dus probabil la părinţii săi, poate şi-a fuat inima în dinţi să le

spună? Doamne, dar dacă uitat ? în relaţia lor, Veronica trebuia să-i reamin-tească termenele. Urmau să pornească de la hanul „La împărat", din periferia Saint-Antoine. Ea hotărî 5ă se înfiinţeze acolo, indiferent ce se va întâmpla. Părul se usca şi Veronica ceru să se aprindă şi -celălalt sfeşnic. Ţinându-le acum pe amândouă la fnălţimea feţei, se apropie de oglindă. în lumina lumânărilor, părul ei era ca pana corbului, dar, pe lăsură ce îşi apropia faţa de oglindă, observă că el
3 culoarea castanie de anul trecut.
Când femeia îşi schimbă culoarea părului înseamnă că pentru ea începe o nouă perioadă.
Venise întâi septembrie, ziua întâlnirii în ha: din Saint-Antoine, de lângă Paris, a celor ce ave să pornească în căutarea Cărţii. Cârciuma se numi „La împărat", deşi aproape nici unul dintre călăto: nici măcar proprietarul, nu-şi amintea de und venea numele. Era un fel de casă ţărănească, jumj tate din lemn, jumătate din cărămidă, cu un pridv unde se aflau două mese. Lângă unul dintre per erau depozitate mai multe butoaie de vin goale, între ele şi un castan impunător şi rămuros se o trăsura Veronicăi. Din curte se vedea lesne capăt oraşului: colibele de lemn răspândite fără noim stâlpul infamiei, nefolosit de multă vreme, şi bise cuta, socotită, pare-se, în rândul celor parizien Soarele, ridicându-se strălucitor la orizont, arun umbre tăioase, încă văratice, pentru ca apoi tot să se cufunde treptat în cenuşiul spălăcit al sfâr tului de vară. Aerul mirosea a codiţa-şoricelului, pământ uscat şi a cai odihniţi peste noapte.
Veronica venise cu trăsura pe care o primise c la cavalerul ei. Acum, aşteptându-1 la umbra casti nului, privea absentă un băiat jucându-se cu câine! Era prea surescitată pentru a se putea concentr Mintea ei era preocupată de plăsmuirea imaginii legate de ceea ce avea să se întâmple. în fieca: imagine se vedea din afară, aşa cum se întâmp uneori în vise: suntem noi, dar identitatea noast: este una convenţională şi schimbătoare - cel *a* faţa mea sunt tot eu. Se vedea ca pe o tânără bruneq

Tânăra aceasta îşi aştepta iubitul, care în curând urma să-i devină soţ. E tensionată, are bujori în obraji. în sfârşit, trăsura lui aurie şi strălucitoare se apropie; e a tatălui lui, o persoană foarte importantă. Din trăsură coboară, sau mai degrabă sare, cavalerul d'Albi într-un surtuc închis la culoare, cu guler aplicat, alb ca zăpada. Faţa lui este plină de o încântare care o trimite pe Veronica cu gândul la nopţile petrecute împreună. Buzele îi sunt reci şi tandre. îi sărută mâna, apoi gura. Trec în trăsura lui şi pleacă. Geamantanele. Trebuie luate şi geamantanele, în care se află rochia de mireasă. Imaginea se retrage şi ambele geamantane trec acum în careta cavalerului. Drumul e lung, dar imaginile din mintea Veronicăi se succedă cu repeziciunea unei ape curgă-itoare. Veronica îşi imaginează multe nopţi petrecute în camerele de oaspeţi ale hanurilor ieşite în calea lor, nopţi născute din existenţa a două trupuri ce se doresc. îşi închipuie şi zile debordând de peisaje neimaginate, obligate să rămână doar convenţionale, întrucât Veronica nu ştie altele decât străzile Parisului. în final îi apare aievea nunta: nişte scări ale unei biserici spaniole, rochia albă împodobită cu trandafiraşi de atlas. Până aici răzbate imgina-ţia ei, dar aici, inhibată de surescitarea crescândă, se pierde în detalii, neputându-se urni mai departe în timp. Aşteptând lângă hanul „La împărat", Veronica trăieşte haotic această călătorie. Dinspre Paris se zăreşte în cele din urmă, apropiindu-se, o trăsură. E neagră şi butucănoasă. Din ea coboară doi bărbaţi, însă nici unul nu este cavalerul d'Albi, iubitul de viţă nobilă al curtezanei Veronica.
Marchizul şi domnul de Berle îşi îndreptară a*enţia înspre femeia care aştepta în trăsurica deschisă. Se înclinară amândoi, o reverenţă discretă, ln timp ce se îndreptau spre cârciuma unde aveau sa-l întâlnească pe cavalerul d'Albi. Pentru

câteva

clipe Marchizul păstră pe retină o imagine pj neobişnuită: o femeie al cărei păr castaniu eva dintr-o pălăriuţă de culoarea mierii, elegant îm dobită, care stătea într-o rochie ciocolatie sub verd întunecat al umbrei castanului. Ar fi putut tri drept unul dintre acele tablouri atârnate pe per în camera de zi sau în holul scărilor, un tablou c nu solicită atenţia privirii, fiind doar un imp cromatic menit să mângâie sufletul.
Cavalerul lipsea, ceea ce ar fi putut însemna i că întârzie, fie că nu va veni deloc. Cei doi, Marchiz şi de Berle, se opriră asupra celei de-a doua posil lităţi, imediat ce zăriră femeia singură în trăsur curtea pustie şi cârciumarul sprijinindu-se leneş balustrada pridvorului. Era însă doar un gân nu neînsoţit de teamă, strecurându-se în minte topindu-se în noianul altor impresii. După o aste tare de două sferturi de ceas, Marchizul îşi amin primul gând, potrivit căruia cavalerul nu va m apărea, în succesiunea întâmplărilor perfect plănui strecurându-se fisurile acelui neprevăzut asoci mereu cu persoana cavalerului.
Domnul de Berle începu să-şi manifeste pe fa furia. Niciodată nu putuse înţelege modul de via sau felul de a fi al lui d'Albi, energia care îl însoţ întotdeauna, ţâşnind împrejur ca un nebunesc fi de artificii. întârzierea de ore în şir a cavalerul nu putea fi explicată decât prin inundaţii, incendi sau uragan. Totuşi, ziua era frumoasă. Adier călduţă a vântului împrăştia mirosul de mânca gătită şi bărbaţilor li se făcu foame. Se aşezară o masă în pridvor, în aşa fel încât să nu le scape d: privire drumul dinspre Paris. Nu prea era vânz leală: un car ţărănesc deplasându-se agale, un gr de muncitori sezonieri, o bătrână şchiopătând, un coş în spate. Cerul Parisului avea culoar albastru-pal a trecutului. Marchizul simţi că, ori
-ar fi întâmplat, nu mai exista cale de întoarcere, ălătoria începuse, iar acum nu mai conta decât Iul. Nu mai contau planurile, aşteptările şi oamenii are le născociseră. într-un anumit sens, era lipsit e importanţă chiar şi faptul că cineva anume por-ise la drum. Călătoria exista în mintea Marchizului i de aceea ea se derula. Prin urmare, Marchizul nu e neliniştea la fel de tare ca de Berle. îşi imagina ă vor servi, pur şi simplu, micul dejun cu oarece ntârziere şi vor porni mai departe, fără a-i preo-upa prea mult absenţa cavalerului. în acest spirit iscuta cu domnul de Berle în timpul mesei, dar cesta, de regulă potrivnic lucrurilor ce nu se înscriu n planul acceptat, dorea să se întoarcă. De Berle şi argumenta hotărârea într-un mod caracteristic ui: că s-ar putea să fie un avertisment, un semn, n indiciu. Marchizul îl privea lung, dar după o [ipă, când observă că vizitiul lor se clatină pe ricioare şi vomită, începu să se neliniştească, e Berle, scotocind prin geantă după mentă uscată |i praf de cărbune, căpătă convingerea că au mai rimit încă un semnal. Se puteau întoarce la Paris, r fi aflat ce se întâmplase cu cavalerul, ar fi închi-iat un nou vizitiu şi ar fi plecat a doua sau a treia i, atunci când ar fi început să intre în funcţiune oul plan. Marchizul nu-1 urmărea cu atenţie pe domnul [e] Berle, fiindcă privirea i se îndrepta acum spre meia care tocmai coborâse din trăsură, rugându-1 [e] hangiu să-i dea o cană cu apă. Se mişca ner-°asă, iar faţa i se înroşise. Marchizul fu izbit de o numită timiditate a mişcărilor ei şi totodată de ncreteţea trupului care, scos din umbră de razele uternice ale soarelui, părea mai mare şi mai robust, uita mereu la drumul de Paris şi Marchizul avu Presia că observă în ochii ei o panică accentuată. [u] era ceva tocmai firesc. O femeie tânără, bine

îmbrăcată, o pariziancă („Cum de nu o cunosc?! gândi Marchizul), aşteptând singură pe cineva marginea oraşului... Abia acum, simţind o revela extrem de scurtă, puse cap la cap toate faptele înţelese că în faţa lui se află renumita amantă cavalerului, despre care acesta povestea peste t rugând să fie păstrată discreţia. După câte se pa: urma să se însoare cu ea, lucru socotit de toţi pr tenii săi drept încă o mişcare în jocul interminalj cu tatăl său. Marchizul simţi deodată un aflux simpatie faţă de nou-sosită. îşi frecă palma mânerul argintiu al bastonului, ezitând dacă n-| fi fost bine să se apropie şi să intre în vorbă femeia. Ea observă că îi ia seama şi pentru o **clij** privirile lor se întâlniră. Marchizul zâmbi şi înclii uşor capul. Timidă, îi răspunse tot prin înclinare capului şi, privind în pământ, se întoarse la trăsur, Trecu o bună bucată de timp fără a se întâmpi

că nimic nu este în stare să perturbe atmosfei încremenită. La un moment dat, în curtea hanul „La împărat" apăru un călăreţ. Alergase atât d repede de la Paris pe calul înspumat, încât nu observară decât după ce intră pe poartă. Se îndrep direct spre trăsura Veronicăi pentru a-i înmâna scrisoare. Era un tânăr transpirat, în uniformă; siguranţă, nu avea nici douăzeci de ani. Fără a m aştepta ca Veronica să parcurgă scrisoarea, se apn pie de Marchiz şi de domnul de Berle, întinzându-un bilet din partea cavalerului şi spunându-le d'Albi se duelase de dimineaţă, fiind prins în fi grant. Marchizul ştia că Regele Soare pedepseş cu toată severitatea duelul în rândul nobililor nu-1 interesa ce statut au oamenii care îşi rezol astfel problemele de onoare. Un proces compro ţător, un scandal sau poate chiar exilul. Prin urma Marchizul înţelese pe loc că d'Albi nu-şi va fa

tpariţia nici azi, nici în zilele următoare. Din ceea [e scria, cavalerul se bizuia totuşi pe noroc şi pe [ficienţa intervenţiei tatălui său. îşi exprima rugă-lintea de a o proteja pe „domnişoara Veronica" şi _ a-1 aştepta la Chateauroux, la de Chevillon, unde ricum plănuiseră un popas mai lung. Era sigur că i va face apariţia acolo înainte de zece septembrie, darchizul nu ştia ce-i scria cavalerul în scrisoare feronicăi. Ea rămase nemişcată, cu faţa ascunsă în alme.

- Ne întoarcem - spuse liniştit de Berle.

Ciudat, dar Marchizul, în pofida propriei raţiuni, [redea că d'Albi va reuşi. I se întâmplase acest lucru le mai multe ori, pentru că era născut sub o stea îorocoasă. Dumnezeu îl avea sub aripa lui pe cavaler i-i arătase acest lucru în repetate rânduri. îl încon-ura cu un fel de strat protector, aşa încât toate greutăţile şi obstacolele sorţii abia îl atingeau.

nimic. Canicula se înteţea cu fiecare minut şi păref cavalerul avea noroc la cărţi şi la femei, câştiga

ianuri şi, într-un mod inexplicabil, evita înglo-larea în datorii. De ce acum s-ar întâmpla altfel? Marchizul mai trebuia să-1 convingă şi pe de Berle, ratând întreaga poveste cu cavalerul ca pe un etaliu nesemnificativ, ca pe o uşoară modificare a lanului. Vor merge până la Chateauroux, nu mai [e]parte. Dacă d'Albi nu apare, se vor întoarce. La ugămintea cavalerului, o vor lua şi pe femeie cu ei, onsiderând-o mai degrabă un bagaj decât o fiinţă. °ar nu era o doamnă. Şi, de altfel, de Chevillon îi Şteaptă!

In final, de Berle acceptă. Oare nu aşa încep ajoritatea călătoriilor? Biletele deja cumpărate, ucrurile împachetate, telegramele trimise? Dacă [r] fi ştiut mai devreme de acest duel, atunci când [a] sculat din pat, de lângă soţia sa însărcinată, t[au] [c]ând şi-a sărutat copilul care dormea, n-ar mai [1] Piecat de acasă. Poate, într-adevăr, cum spunea

fcoare lui

şi Marchizul, totul se întâmplă aşa cum trebuie|larchizul * ^„„„„.^ se întâmple. Dar, în acest caz, avem vreo influe: asupra lucrurilor ? - se gândea de Berle cu tea:
Şi Veronica fu de acord. Acceptă cu disperare dezamăgirea care-i răpiseră puterea de a hot Bărbatul amabil, în surtuc verde, o tratá cu interes, fără a o întreba nimic şi cu intenţia de proteja. El era, în primul rând, prietenul cav; rului ei drag, ceea ce îi oferea un fel de put asupra ei. După ce aduseră cele două geamantane, Veronij îşi trimise trăsura înapoi la Paris. Mai privi o d înspre oraş şi se asigură că procedează bine. Nu mai putea întoarce, chiar dacă iubitul ei mai zăbovi o vreme acolo. întoarcerea ar fi însemnat trezi din vis într-o realitate goală şi urâtă.
Mai era şi problema vizitiului. Cel cu care venise; era vizibil bolnav; hotărâră să-1 trimită acasă trăsura Veronicăi. De fapt, Marchizul dorea să co: ducă singur, însă de Berle nu acceptă pentru ni în lume să rămână în trăsură doar cu „aceas femeie". Se întrebau cum să facă şi atunci hangi le propuse un tânăr cu păr lung, cel pe care Veroni îl privise mai devreme. îi lăudă îndemânarea în a cailor şi pretenţiile mici. Când Marchizul îl între care-i este numele, iar băiatul nu răspunse, hangi adăugă în grabă că este mut. Şi de ce, mă rog, vorbi un vizitiu ? Asta putea fi chiar o calitate: va repeta nimic din ceea ce va auzi sau va vedea, gândi Marchizul. Băiatul îşi plimba privirea mira de pe un chip pe altul, dorind să nu piardă şi cuvintelor. Nu prea înţelegea unde şi pentru ce avi să meargă. Ştia doar că îi cer să se ocupe de cai, i răsplata ar fi plecarea din acest loc, unde se opri în rătăcirile lui. îi plăceau atât caii, cât şi doamt elegantă. îi plăcea şi priveliştea de pe capră -mult mai întinsă decât de pe pământ. Până la urr
simpatie pe umăr si-i ceru să
l trasă de patru ca, porni spre ridictod nori de praf în aerul încins. u de pe capră îşi desfăcu haina şi-şi expuse a re pieptul slăbănog. După trăsură alerga camele , gălbui ca praful de pe drum.

Orice călătorie începe cu o stare ce ar putea definită ca sufocare din cauza spaţiului. De sures tare, corpul tremură imperceptibil, iar mintea e ameţită de atâtea peisaje. Abia după o bună bucî de vreme, omul, smuls de bunăvoie sau prin fo_ împrejurărilor din locul în care a trăit, se întoan la ceea ce a lăsat în urma sa. Oamenii se identifi cu locurile unde-şi au rădăcinile, ca şi cum via, fără înrădăcinare în pământ nu ar fi decât un suri gat, ceva fără sens. Totuşi, o dată cu lăsarea în u a pietrelor ce măsoară milele, trecutul materializa în locuri concrete păleşte, fiind din ce în ce ma şters de ceea ce se perindă în faţa ochilor. Drumu cu urme scobite de roţile carelor, fântânile de pi margine, oamenii străini, troiţele ridicate la răa pântii, satele zărite de departe, spaţiul uriaş, întinj pe cele trei dimensiuni ale pământului, orizontulu; şi cerului.
Nu atât scopul este important la începutul calâ toriei, cât deplasarea în spaţiu şi timp. Gândire are atunci loc suficient pentru a putea să alerg, leneş, iar văzul se aşterne pe peisajul întins asemenea petalelor de mac în floare. Hotarele neliniştilor $ ale temerilor devin mai blânde şi mai convenţionale Lumea percepută dintr-un punct mişcător par armonioasă şi neschimbătoare ca formă.

jte esenţa nemişcării, căci miezul lucrurilor se •himbă mereu. Situaţii din trecut, privite cu ochii ilătorului, îşi dezvăluie adesea noi semnificaţii, amenii care călătoresc devin mai înţelepţi nu numai întru că ei cunosc mereu noi privelişti şi întâm-
ări, ci tocmai pentru că ei înşişi devin pentru sine iste peisaje trecătoare, pe care le pot privi lesne B la o distanţă confortabilă. Ei disting atunci mai mit decât detaliile. Configuraţia acestora nu mai
ire definitivă şi univocă. Se schimbă în funcţie de
inctul de vedere.
Călătoria într-o trăsură neagră şi acoperită pe •eme caniculară poate deveni un iad. Văpaia apasă •eu şi acoperă pielea mâinilor şi a feţei cu un strat îbţire de transpiraţie lipicioasă. Ferestrele mici e trăsurii şi deplasarea anevoioasă pe drumul ilovănos nu aduc adierea binecuvântată.
Discuţia nu se închega, cu siguranţă, din cauza uhorii şi a zăpuşelii. Cei doi bărbaţi o priveau pe eronica pe ascuns. Şi-ar fi scos desigur perucile de e capul transpirat dacă n-ar fi fost această femeie, părută între ei printr-un concurs de împrejurări.
Pe Veronica n-o deranja că este observată. Era bişnuită cu astfel de priviri. Ea se uita pe fereas-fă, gândindu-se pătimaş la iubitul ei. Gândurile se epetau, aceleaşi amintiri reveneau, până ce, în final, e împrăştiară într-un flux vag al imaginilor, iar ironica adormi. De partea cealaltă, imaginile eveneau haotice şi obositoare. . ^isa că uitase numele unei persoane deosebit de piportante pentru ea. Persoana aceasta stătea Rdeva aproape, dincolo de uşă, de perete, în aştep-are> până ce rostirea numelui avea să-i permită să
ai

al unui cunoscut de pe stradă, al primului i numele zecilor de prieteni. Căuta măcar prima li dorind să o asocieze cu ceva, dar memoria înţepenise ca o cheie într-o broască ruginită. Ti trecea şi situaţia se agrava. Nu putea face ni
Avea impresia că acest coşmar durează de ni dar, când îşi veni în fire, constată că visul **ţirj** doar câteva minute. Dispăruse imediat şi păt: şese undeva sub pleoape. Dacă ar fi fost întreb| acum ce a visat, n-ar fi izbutit să răspundă.
între timp, dincolo de fereastră se terminase ce putea aminti de Paris. Dincolo de marginea caj talei începea provincia şi totul i se părea mai ni mai urât, mai neîngrijit. De îndată se schimbă cbj şi limba. Ţăranul pe care-1 întâlniră în timpul ui opriri de câteva minute vorbea într-un dialect an| zant, stâlcit. Franceza era obligatorie doar la Pa:
Se hotărâră să nu mai facă popasuri lungi drum şi să meargă direct la Angerville. Trăsura mai opri doar o singură dată şi băiatul-vizitiu aduse lângă el câinele obosit.
- Cum vi se pare acest băiat ? - întrebă Marchi când porniră mai departe.
— Nu pare prea dezgheţat — răspunse de Beri -Trebuie neapărat să angajăm un vizitiu
Angerville - hotărî Marchizul.
Marchizul se simţea răspunzător pentru acea expediţie. Se pregătise pentru ea mult mai devre: ştiind că nu se poate bizui în problemele de orga zare nici pe de Berle, lipsit de imaginaţie, nici cavalerul imprevizibil în comportamentul s (şi oare nu avea dreptate?), nici pe sărmanul Chevillon. De altfel, îşi asumase cu bucurie aceaq obligaţie. Ii plăcea să facă atât lucruri concrete, şi planuri, pe

care le realiza apoi, punct cu punj cu o consecvenţă neclintită. Acum fusese totuşi de; tat. încă de la început, nimic nu se desfăşura c

rebuie. Duelul cavalerului, neaşteptatul cadou în Ustura întreţinutei acestuia. Apoi vizitiul, care subit e îmbolnăvise grav, şi înlocuirea lui cu băiatul mut, e nu părea prea descurcăreţ. Dar Marchizul n-ar fi ost cine este dacă, dincolo de priceperea de a pune a cale întâmplări şi de a le aranja în secvenţe mccesive şi logice, nu ar fi posedat simţul intuitiv le a se supune evenimentelor pe care le proiecta [ineva mai puternic decât el.

- Dacă ceva se produce de la sine, din întâmplare, este expresia voinţei divine - îi spuse cu |umătate de glas lui de Berle. Dar acesta era de iltă părere:

-Am putea să privim acest lucru ca pe un vertisment. Orice schimbare a unui plan chiar de [a]. început este extrem de primejdioasă. Ca în geo-jetrie, abaterea de la o dreaptă, mică, la început, [evine mai târziu de necorectat.

Pe de Berle îl năpădiră presimţiri neplăcute. ie gândea la burta tare, netedă şi destul de nţare . soţiei sale şi la faptul că de această dată ar fi iutut să apară complicaţii. Se gândea la afacerile bandonate. La semnele pe care Dumnezeu i le lăduse întotdeauna şi pe care, după cum constare, se obişnuise să le recunoască. Era supărat că [l]re astfel de gânduri, fiindcă încă nu recunoscuse [a]ţă de sine că nu ar fi dorit să continue călătoria [11] că de la început o considerase o idee nebunească, are nu-i de ajuns că finanţează această expediţie? ■auta acum pretexte pentru a-şi explica dispariţia >ruscă a entuziasmului.

îşi aminti de copii: o grămadă de suflete, în care [e] [a]mestecau trăsăturile lui şi ale soţiei sale. Iar acum i se va mai naşte unul. Cum va fi? Soarele şi enus se vor afla în semnul Fecioarei. E un semn ^n» harnic şi concret. Dacă-i va veni pe lume un aiat> Va avea un ajutor în afaceri. Dacă-i fetiţă, va

deveni în viitor o minunată stăpână a casei. Modi harnică, poate puţin prozaică, dar o femeie nu tre să umble cu capul în nori. Se gândea că, dac zămisli atâţia copii, încât fiecare dintre ei să Soarele în alt semn, atunci în casă ar avea înlJ zodiacul. Ar putea cerceta diferitele interdepende; dintre ei, dispunând astfel cu siguranţă de un m rial perfect pentru experienţe. Să stea într-o bib. tecă răcoroasă, să bea suc de portocale şi să-şi not observaţiile în registre cu tabele. De Berle se cu gândul acasă şi se învârtea acum prin încap simţind o adevărată aversiune faţă de careta hurducăia în caniculă.

- Nu crezi că-i prea mult imprevizibil pent] început ? - îl întrebă pe Marchiz în şoaptă, întruq „femeia aceea", care stătea lângă el, aţipise din nJ Am fi putut rămâne în Paris..., am fi puf aştepta...

Marchizul zâmbi şi se aşeză comod pe banche Cu o mişcare a capului arătă spre soarele care, un păianjen auriu, începuse să se lase încet sjj orizont:

- Atât mă bucur că, în sfârşit, călătorim - gij el, de parcă n-auzise nimic din ce spusese prieteni său.

Păcat că nu se ştie în ce chip evoluează lucruri] Oare decurg unul din celălalt după nişte reguli gri de formulat? Sunt oare asemenea unor cutii ca| se scot din altele mai mari, iar acestea din altele mai mari ? Să fie oare lucrurile dominate de putl dependente doar de vrerea divină, imprevizibf pentru om ? Sau poate nu-i nici o legătură între el poate se întâmplă după cum le e voia, neaşteptat haotic, negându-se reciproc şi amăgind oame prin aparenţa lor logică?

Doar copiii, proştii şi vrăjitorii ştiu cum întâmplă toate cu adevărat. Ei simt că Dumnez

J, are multe în comun cu lumea, singurul lucru re vine direct de la Dumnezeu în

această lume nd sensul existenţei fiecărui lucru şi visarea care igă firele întâmplărilor. Orice lucru, orice feno-:n are propriul sens care, într-un fel, constituie lenta acestui lucru. Când se întâmplă ceva, [curge întotdeauna din ceva cu un sens similar.
fel ca în jocul de domino. Plăcuţei cu un singur inct i se potriveşte o altă plăcuţă cu un punct, fând în cealaltă jumătate un alt număr de puncte. r la acest număr trebuie să alegi o altă plăcuţă cu [eeaşi valoare. Urmează o altă plăcuţă şi aşa mai sparte. Realitatea a fost construită pe principiul minoului. Trebuie numai să afli numărul de puncte s pe plăcuţe, adică să cunoşti semnificaţia eveni-entelor. In această semnificaţie se află Puterea.
Marchizul considera că un mod de cunoaştere a mnificaţiei îl reprezintă Magia şi Iniţierea. Era ! aproape. Veronica credea că semnificaţiile care pnferă rost tuturor lucrurilor sunt Dragostea şi isele. Nici ea nu era departe. Gauche credea în -uvânt, pe care niciodată nu izbutise să-1 rostească, i nici el nu era departe. De Berle intuia însă că ămnificaţia se afla în însăşi esenţa lucrurilor, că [ierurile înseamnă ceea ce sunt de fapt. Nu era o [lozofie prea complicată, dar şi el era pe aproape.

opr
Seara târziu sosiră la Angerville şi se „^ pentru a înnopta la primul han ieşit în cale. 0 nu era grozavă, iar ei, obosiţi de căldură, nu ei flămânzi. O gustare rece, pâine şi brânză faci chiar acolo. Li se oferi şi un vinişor gustos, din c^ Veronica bău destul de mult. Poate că voia să ai un motiv pentru a merge la culcare.
j
Marchizul şi domnul de Berle aveau, în sfârş ocazia să discute fără martori. Plictisit de călători de Berle încerca să-1 convingă pe Marchiz cu o v<j şoptită că ar trebui să se întoarcă.
- Eventual - spunea el -, am putea merge, Chateauroux şi, în aşteptarea lui d'Albi, deşi ij îndoiesc că îşi va face apariţia, am stabili cu Chevillon un nou termen. La primăvară.
Marchizul o ţinea pe-a lui cu încăpăţânare.
-Nu se poate ca nişte evenimente mărunte ne strice planurile gândite un an întreg. Dacă , întoarcem acum la Paris, întreaga expediţie va din nou amânată pentru o dată nedeterminată.
- Eu cred că ar trebui să ne înţelegem cu Fraţi; spuse de Berle. - Nu putem lua singuri decizii, nici nu ştiu dacă prezenţa acestei femei... Ce-ai *gî* când ai acceptat compania ei ? Uneori cred că la fel de nesocotit ca d'Albi.
Marchizul ridică din umeri.
- E o biată femeie singură.
- O curtezană.
- Dar foarte frumoasă.
Ridicară amândoi capul, pentru că uşa hanului deschise şi intră un bărbat înalt, bine făcut, în
line străine.
- Hei, hangiule, n-ai un loc de dormit pentru un ător singur? - strigă el cu un accent străin. Marchizul şi domnul de Berle reveniră la discuţie. ;re timp hangiul îi explica pe un ton răstit necunos-;ului că nu mai are nici un loc liber. îl sfătui să ;argă la alt han, care se afla la trei străzi depărtare.
nrbatul dădea semne că nu înţelesese şi părea că i are chef să se mişte din loc. Amândoi vorbeau cu (ce ridicată.
- Nu plec nicăieri. Sunt obosit. Mâine mă aşteaptă drum lung şi, în plus, nici nu cunosc oraşul —
[gumentă străinul.
- Domnule, nu înţelegi? Totul e ocupat. Iată, aceşti imni au luat ultimele două

camere.
- De ce le trebuie lor două camere ? — strigă trium-tor bărbatul. - De ce nu le-ar împărţi cu mine ?
- Cu ei este o doamnă.
- N-am nimic împotriva doamnelor. Nerăbdător, Marchizul se ridică de la masă şi se ropie de străin. Se înclină şi se prezentă.
-Văd că aveţi probleme. Cu ce vă pot ajuta?
- In sfârşit, am de-a face cu un gentleman. Sunt n Burling din Londra, merg spre Toulouse şi nu
■ unde înnopta.
Marchizul îi aruncă în treacăt o privire lui de [erle.
~ In camera noastră este destul loc pentru o perenă atât de aleasă - mărturisi el şi-i ceru hanului să ducă sus bagajele englezului. , burling se arătă recunoscător pentru acest gest. '°mandă vinul cel mai bun şi el însuşi, într-un ritm ^Meţitor, înghiţi jumătate de castron de carne, două îmbucături, le prezentă noilor cunoscuţi importante fapte din biografia sa, opiniile

sale politice şi religioase, ajungând să citeze poeţi englezi. Venea de la Fulham de lângă Lo la Toulouse, după elevul său, care se afla de di în Franţa pentru a învăţa limba şi bunele ma Era doar dascălul băiatului, dar vorbea despi ca un tată despre fiul său. Povestioarele lui atră poate pentru că în modul său de a povesti era ton provocator. Fiecare propoziţie, uşor defor: din cauza accentului străin, conţinea o aprecie raportare şi, înainte de a-i pune punct la sf Burling îşi ridica pentru o clipă vocea, ca şi cu: fi aşteptat ca interlocutorul să nu fie de ac| Marchizul şi de Berle, atraşi în miezul poveş exotice ale englezului, se angrenară în disc Băură un litru de vin.
— Frumos am mai început călătoria - spus Berle şi mai comandă băutură.
— Vă recomand acum să gustaţi din speciali insulei. — Burling scoase de sub haină o butel turtită. — Aşa ceva se face prin părţile mele.
Turnă în păhărelele de metal de mărimea căpăcel câte o înghiţitură de brandy şi rosti un toj
— Pentru întâlnirea noastră!
— Foarte tare — spuse Marchizul, strâmbând^ fără să vrea.
Burling îşi priză zgomotos tutunul şi se aşj confortabil pe bancă.
— Ceva mă nelinişteşte în frumoasa voastră ţi oameni buni - începu el. - Călătorind de] Dunkerque, am văzut multă agitaţie. Sate întj de hughenoţi se convertesc la catolicism. Cin] mi-a spus că, în zona Bordeaux, într-o singuri şi-au schimbat credinţa cincizeci de mii de oanoj E oare cu putinţă?
-Aţi auzit de misiunile interne, iniţiate iezuiţi? Poate-i efectul acţiunii lor? - spuse doi de Berle.
Nici dumneata nu crezi în aşa ceva domnule. : o astfel de convertire bruscă. Asta trebuie sa 'mne ceva şi toţi necatolicii ar trebui sa fie cu
^ranţ^e renumită în întreaga lume prin tole-
Dar acum doi ani, când am fost aici pentru a dată, au fost arse două femei pentru vrăjitorie. Asta-i altă poveste. Nu putem amesteca poli-statului cu procesele pentru vrăjitorie — spuse
sdent Marchizul.
Burling mai turnă brandy în păhărele.
- în Anglia, aşa ceva e de neconceput. Regele
tru suportă prea mult influenţa iezuiţilor, am încredere în ei - îşi coborî el vocea. - Este
orţă retrogradă, care împiedică progresul.

|— Se pare că dumneata crezi foarte mult în agres.
într-adevăr, Burling credea în progres, în ştiinţă în puterea raţiunii. Se mândrea cu realizările pipatrioţilor săi. Doar ştiinţa este în stare să pereze omenirea de boli şi de sărăcie. Rostind antul „omenire", ridică un deget scurt şi gros, ca predicator ambulant.
- De exemplu, Harvey. Descoperirea lui, că sân-[e] curge prin corpul uman prin vene şi pătrunde pfel prin fiecare parte a corpului, este cea mai |[a]re din timpurile noastre. Cât are de câştigat ina! Dar această descoperire, pe lângă impor-ei practică, mai are şi una filozofică. Arată că "" este o maşină cu un înalt nivel de organizare [c]a orice maşină, o poţi cunoaşte şi cerceta înde-
»ape.
■Nu-i o comparaţie reuşită - spuse Marchizul, aşina poate fi demontată în bucăţi şi montata la [c]- Omul, nu. Trebuie să existe ceva care să însuile-ească această „maşină" de care vorbiţi.

-A, da, sunt de acord cu dumneata, Ma Acest ceva este Dumnezeu, dar înţeles ca un nicar care răsuceşte cheia mecanismului. S divină, înţelegeţi ? în rest, guvernează legile nicii şi ale naturii.
- Aşadar, credeţi că omul se compune din de sisteme? Sistemul circulaţiei sangvine, sistemul gândirii sau al reproducerii... Dar oferă nouă ştiinţa mecanismelor ? Ne răspunde la întrebarea de ce oamenii se nasc şi mor? Pd ce trăiesc ? Ştiinţa reuşeşte să descompună îd mente mai simple ceea ce constituie obiectul e: studiu, dar nu mai poate apoi să le recompună în întreg viu. Aici e nevoie de altceva.
- Şi de ce anume, dacă îmi puteţi spune?
- De Dumnezeul omniprezent, care acţioni tot timpul, de o forţă totală şi conştientă cari menţină existenţa lumii, şi nu de un ceasornic râse Marchizul.
- Poate că ştiinţa îl va studia cândva Dumnezeu şi va face cunoscut lumii cine este
- Numai de nu am apuca acele vremuri -domnul de Berle şi propuse să meargă la cui
Invitaţia de a se odihni toţi în aceeaşi ca însemna un mare sacrificiu din partea francez Trebuiră să se înghesuie trei într-un pat *dxm* înainte de a se culca, Burling scoase din toii mulţime de punguţe aromate şi le aşeză la capq şi la picioarele patului.
- Cu părere de rău constat că hanurile fii ţuzeşti sunt adesea pline de ploşniţe - explica
In această primă noapte de călătorie, Gali dormi în grajd, lângă cai. Noaptea era înăbuşiţi! şi plină de foşnete. Caii respirau dormind în pici<j| Gauche visă că le vorbea în cuvinte omeni Cuvintele erau ca un fum şi, o dată rostite, le mof cu buzele în forme fantastice.
doua zi de dimineaţă era clar că vremea se
"~~[n] »"•«« de ploaie.
case.
Pe cer apărură nori grei
case. A ~ —
duhul era înăbuşitor şi umed, dar aducea cu _m miros plăcut şi înviorător de apă.
timpul micului dejun, destul de modest, ng le propuse să-i însoţească o bucată

de drum. i doar până la Orleans, întrucât, călătorind rniazăzi, Orleans îi era în drum. Părea că asupra ei hotărâri avusese o influenţă prezenţa licăi. Şi nu ascundea asta. Afirmă că de mult aai avusese ocazia de a se afla în preajma îlor.
Omul are nevoie să fie în contact cu frumosul —
se el şarmant.
Marchizul nu era mulţumit. Se temea că acest lez vorbăreţ îi va obosi cu obiceiul lui de a comenta :e. îşi dădu însă seama că Burling, prin însăşi ,zenţa sa, atenuează încordarea crescândă şi că, r-un anumit sens, aveau nevoie de el. La micul dejun hangiul le oferi legume fierte şi ioneză. în felul acesta dorea probabil să facă pe cui celor din societatea aleasă şi să şteargă resia neplăcută pe care o creasе prin compor-ea nepoliticoasă faţă de englez. - Ştiaţi că maioneza, care e cunoscută ca fiind na sosurilor, a fost născocită de însuşi cardi-[a]l vostru Richelieu? - îi iscodi Burling. Este [l]i dintre multele lucruri pentru care respect [n]ţa şi p_e francezi. La noi, maioneza nu-i cunoscută

~ întotdeauna m-a uimit prepararea maionezei -[1Se] Marchizul. Se ia un ou... ~ Un gălbenuş - îl corectă Veronica timid. "~^a, aveţi dreptate, un gălbenuş, la care se [au].gă treptat ulei. Trebuie să torni cam aceeaşi ™tate de fiecare dată şi să freci continuu. ^ enuşul este galben, uleiul transparent, iar din [la]rea lor rezultă o substanţă cu totul nouă,

cu o culoare şi o consistenţă absolut diferite ingredientelor ei. Oare nu-i şi asta o mică miq Oare nu acţionează aici alte puteri decât si principii de adăugare şi combinare?
- Marchize, complicaţi lucrurile inutil -Burling. — Chiar şi în aceste mărunţişuri coti se întrevăd înclinaţiile dumneavoastră meta Obţinerea maionezei poate fi explicată ştiinj trebuie numai să ştii procesele chimice care intJ în timpul frecării. Regret că nu sunt chimist] presupun că importantă este intervenţia celui treilea factor — frecarea - în timpul combinării cu uleiul, adică a două ingrediente diferite cu taţi bine definite. Acest factor — mişcarea sau, căldura produsă prin frecare - duce la schimb calităţii substanţelor de bază. Intervin nişte cese pe care eu, din nefericire, nu ştiu să le denu şi care au ca rezultat formarea unei noi subst care nu este o simplă sumă, un amestec obişnui, oarecum o rezultantă a oului şi a uleiului.
- Asta nu-i o explicaţie valabilă : „intervin procese" - se revoltă Marchizul -, pentru că se bazează tocmai pe specificul proceselor respec Poate că ia parte la ele chiar Dumnezeu sau p că acel proces misterios este Demonul Maione
- Glumiţi!
- Nu glumesc deloc. Vă arăt doar că „proce dumneavoastră şi Demonul meu sunt două n noscute. Două moduri de a explica ceea ce nu şj De ce ar fi procesele mai bune decât Demonul
- Procesele sunt concepte ştiinţifice. înseaj că pot fi cercetate, văzute, prevăzute şi descri
- Adică ar putea fi cumva experimentate ? 1
- întocmai. Empirismul, iată cuvântul potrivj se înveseli englezul.
- Dacă s-ar constata că mai mulţi oamenii văzut Demonul Maionezei cum se ridică înfricoşj şi galben deasupra oului şi a uleiului...
Dragă Marchize, nu credeam că vă plac atât ault nonsensurile - spuse englezul indispus şi teie discuţia.
'e Burling, care călărea pe lângă trăsură, nu-1 inja deloc muţenia lui Gauche.

Băiatul de pe ră era asaltat de tot felul de poveşti din viaţa drei. El zâmbea şi dădea din cap aprobator.
Cum vă simţiţi astăzi? - o întrebă Marchizul reronica în trăsură.
-Mulţumesc. Am dormit suficient, micul dejun ist gustos şi mă bucur că s-a făcut răcoare -mnse ea convenţional.
- Cred că prietenul dumneavoastră a plecat deja Paris şi în curând ne va ajunge din urmă. Nu |ţi de ce să vă necăjiţi.
reronica zâmbi recunoscătoare.
Nu sunt necăjită. Va fi ceea ce trebuie să fie -ise ea şi Marchizul tăcu.
Mergeau pe o câmpie verde. Ici-colo se vedeau i podgorii. Treceau pe lângă ţărani în căruţe şi
ire. Drumul spre Orleans făcea parte dintre cele
frecventate trasee. Pe la prânz începu să burni-J şi Burling se folosi de ocazie pentru a intra în sură. îşi legă calul în spatele trăsurii. Se aşeză [gă Veronica şi se apucă de prizat tutun.
- Mă gândeam tot la maioneză şi promit că, r'ă ce mă întorc, chiar mă apuc de cercetarea >cesului de combinare a oului cu uleiul.
~ In acest caz, trebuie să ştiţi că maioneza nu f'Şeşte întotdeauna - răspunse Veronica. - Dacă a se apucă de frecat maioneză în timpul indis-ei sale lunare, poate fi sigură că amestecul I"1 va reuşi.
~ Nu-mi spuneţi că dumneavoastră credeţi în aşa _ ~ Se burzului Burling. ~red, fiindcă am verificat. Empirismul - aşa
- îlf?Un?^ dumneavoastră.

tât Marchizul, cât şi de Berle i se păreau puţin iati. Nu erau dintre acei bărbaţi pe care îi ştia Nu o seduceau şi nici măcar nu o tratau ca pe ;meie. Păstrau distanţa în mod vădit, mani-,ând faţă de ea o superioritate politicoasă. Ea prea înţelegea ce se aştepta din partea ei, cum î trebuit să fie.
ii vedea uneori ca pe nişte potenţiali amanţi. ă îndoială, de Berle era mai bine făcut, dar nu iimţeau în el acele seve care hrănesc viaţa, în fel încât ea să curgă lin şi firesc. Masculinitatea semăna cu cea a unui androgin. Se retrăgea la e cuvânt referitor la corp, la dragoste. Oamenii 1 nu frecventează casele de rendez-vous, iar în -uţii se folosesc mulţumiţi de exemplul Evei, al idorei sau al Elenei, ca întruchipări ale confuziei ile răului. Ei cred doar în puritatea soţiilor lor
— Ne-am putea imagina cunoaşterea de ^aca sunt catolici, în puritatea Maicii Domnului, vorbim ca pe un copac. Magicienii îi înţeleg jMarchizul se deosebea de domnul de Berle. îl cinile, dar nu şi ramurile. însă oamenii de stil^u*a un ^oc> ^ar f°cul acela ardea pe un alt altar, ca dumneavoastră, domnule Burling, invers«omca ** contempla mâinile mici, ca de femeie, înţeleg coroana, dar nu izbutesc să-i întelea»e imagina atingând pieptul unei femei, al unei
*iei oarecare. Era o imagine statică şi moartă, [inile acestea nu puteau atinge sânii unei femei. ;eau freca vârful de argint al bastonului, puteau nJa peruca, puteau întoarce filele unei cărţi, se ;eau încălzi la foc. Dar când, involuntar şi întâm-t°r, îşi imagină că îi atinge sânii, începu să mure.
Privirile pe care şi le aruncau în trăsura închisă, Minarea reciprocă, observarea picăturii de nspiraţie scurgându-se pe frunte erau o parte rOntestabilă a călătoriei lor comune. Toţi aveau ?tunţa că sunt supravegheaţi. Iar pentru că, de ei> oamenilor li se pare că sunt mai isteţi şi mai ^ observatori decât ceilalţi, fiecare dintre ei ea ca vede ceea ce toţi ceilalţi nu observau.
- Eu nu cred în întâmplare — interveni Maq A da vina pe întâmplare vine din neştiinţ| explica acel lucru într-alt mod, mai convi Este expresia neputinţei de a

pătrunde t acestor „procese" de care pomeneaţi.
- Dar crezi că, în general, ele sunt cognosci' întrebă de Berle.
- Cred că da. Dar mai ştiu că instru: cunoaşterii lor nu trebuie să fie neapărat raţi
-A, ştiu, revelaţia! - strigă Burling. -curat misticism, dragă domnule. Magie.
- Magia şi raţiunea - iată două căi ale ci terii complet diferite, nici una dintre ele nep fi luată drept cealaltă. Poate că adevărul, obicei, este undeva la mijloc.
- Nu puteţi lega superstiţia de gândirea nală - protestă Burling.
Marchizul cugetă o clipă şi spuse:
rădăcinile. Ştiinţa nu are nevoie de magie, cum nici magia nu are nevoie de ştiinţă, oamenii simpli au nevoie de amândouă.
— Bine spus — încheie Burling.
Adevăratul scop al călătoriei Marchizului] lui de Berle avea să rămână un mister atât p< Veronica, cât şi pentru englez, deoarece am ocoleau delicat această temă, iar când Burii: întrebă direct, născociră pe loc o versiune des oarecare misiune comercială. Burling se mut cu acest răspuns şi nu ceru lămuriri. în schj Veronica continua să se amăgească. Ştia că misi comercială este o minciună, deoarece totul se re<j doar la un singur lucru: la căsătoria ei cu cava în cadrul romantic al Pirineilor.

Marchizul era conştient că Veronica apari femeilor frumoase. Figura şi faţa ei săreau în| atrăgeau atenţia. Exista însă în ea ceva ce totul şi trezea îndoiala. îi căuta acel defect îni turile feţei, în gesturi, în expresia ochilor. Prii atenţie cum se mişcă, ce spune, dar nu afla anume. La prima vedere ar fi putut părea pei dar nu era. Constată surprins că se teme Prefera să stea în faţa ei, şi nu lângă ea. I se că în felul acesta ar putea controla mai bine ce nu reuşise să definească, ceea ce s-ar fi putu^ ameninţe.
După ce au înnoptat în Orleans, porniră| departe.   Căldura   reîncepu.   Vizitiu rămase Gauche, pentru că Marchizul renunţă să caute nou. Toţi îl îndrăgiră pe acest băiat tăcut cu pi limpezi, care ştia să nu-şi facă simţită preze Se ocupa de cai, îi curăţa şi-i hrănea, apoi dispj în grajd, în timp ce ei discutau până la miezul ni cu Burling, care nu părea niciodată obosit. Dimini discuţia se muta în trăsură. Huruitul roţilor pe mul pietruit şi semiîntunericul dinăuntru făces uneori atmosfera acestor discuţii pe diferite să prefigureze oarecum sfârşitul. Dacă se *aştM* brusc tăcerea, atunci liniştea devenea al cin| interlocutor.
în ziua a treia, când ajunseră seara la Viei apusul soarelui era atât de neobişnuit, încât *o*\ trăsura şi coborâră să privească acel spectacol! de câteva minute. Vedeau oraşul de la oard înălţime, întins pe câmpie ca pe o tavă imt Soarele, roşu şi mistuit după o întreagă zi de atârna deasupra părţii de apus a oraşului. Pari încremenise, că rămăsese acolo pentru totdeS ca să-i pună în evidenţă convenţionalitatea, ca poveste. Turnuri, coşuri, acoperişuri abruptei ca un model dintr-o misterioasă dantelă neaga
se găteşte lumea la lăsarea nopţii. Taina de zi
a serii. Se vedea cum spre porţile încă deschise ^dreaptă mărunte figuri umane: călare, pe jos, :are, cu carete. Copiii se întorceau de la joacă de
alurile iazului.
iţi se tem de întâlnirea cu noaptea. Delicatele „xe roşietice pe care soarele, apunând, le răstie pe pământ sunt o prefigurare a ceea ce iţeşte noaptea: teama de sânge, paşii tăcuţi ai •ţii, coşmarurile şi ceva care - întrucât nu e
it - pare şi mai groaznic. Stând pe colină, înainte
coborî la vale, fură martorii unui război mut -

înfruntării dintre două forţe extrem de puternice.
Itre întunericul ireversibil, ce se întindea dinspre
rit, şi resturile de lumină, agonizând la apus. fârşit, soarele mai zvâcni o dată şi, încet, parcă rând aparenţele unei înfrângeri demne, dispăru :olo de orizont.
Jrcară în trăsura întunecoasă şi băiatul dădu
cailor. Porniră spre oraş, tânjind după limbile lui din şemineu.
n Vierzon, avură norocul să întâlnească un han rte potrivit. Obţinură două camere mari. Şi
onica putu, în sfârşit, să se spele în voie. în pera bărbaţilor se afla, în schimb, un şemineu şi,
iopătând, soţia proprietarului le aprinse numai-
ât focul. Noaptea începuse să fie deja rece. ■"ling îi invită pe toţi la un pahar de brandy. joolul ce invada încet corpul, căldura venind de J°c> lumina roşiatică pe feţe şi imaginea soarelui Pgonie, persistând sub pleoape, toate acestea îi nau la reflecţie. Chiar şi Burling tăcea. I ~ ^ă gândeam că mâine ar trebui să fim deja la r^eauroux - rupse tăcerea Marchizul. - Şi vom Peta că ne despărţim de dumneavoastră, domnule Plng. Domnul deChevillon, la care intenţionăm

să rămânem, este prietenul nostru bun şi cu si ar fi bucuros să vă găzduiască împreună cu m aceea, aş dori să vă invit în numele domniei

s o clipă Marchizul schimbă subiectul şi ? - îns re bârfe si anecdote de la curte. Rasul sa msire bar brandy•ul sau focul din
r *Z* petoti spuse pe toţi
ai-cca, cio uuii oa va. uivii IAJ. iiumcic u.uij.ij.iic.^B^r - • J„ p| II13-1 THU.1L Licitau «.^
Vom putea porni apoi mai departe împreunăft^eu şi &ve *|yah||* aceeaşi stare de spirit,
vom despărţi într-un loc de unde distanţa p; Toulouse nu va mai fi atât de mare. Pe B invitaţia îl bucură cu adevărat.
— Mi se pare că am mai auzit undeva acest n De Chevillon... - spuse. - Nu de persoana 1 legată sumbra poveste de la curte de acum do; când o mulţime de personalităţi au fost imp în nişte încercări de otrăvire a regelui sau în farmece ? Domnul de Berle se învioră auzind cuvinte Burling.
- Da, voiau să-1 scoată ţap ispăşitor, dar dori de Chevillon ştie să se apere. Era vorba de a sataniştilor şi a forţelor necurate, cel puţin aa spune oficial. Domnul de Chevillon fusese ba de legături cu ei. Au avut grijă de lucrul aa rivalii lui politici, dar nu au putut dovedi nimici asigur că oricine îl cunoaşte ştie că-i o prostia
— Ce superstiţii! — se lamenta Burling.
- Nu cred - continuă de Berle. - Răul este la de evident ca binele, dar asta-i altă probii Cunoştinţele domnului de Chevillon sunt vi Este un om deosebit, şi aceasta îi poate deranjj unii. In cazul celălalt s-a ajuns foarte departe. I că atunci au fost arşi cea care chipurile ar fi tu| otrava, amantul ei şi doi preoţi ?
— Da, da, am auzit. Eram atunci pentru pi dată în Franţa, îl adusesem pe elevul meu la şc<J Toţi vorbeau numai despre asta.
- Astăzi se consideră că a fost vorba de o li între femeile regelui - spuse de Berle.
- Aşj întâmplă de obicei când femeile se amesteo| probleme serioase.
Toţ: mnându-1 pe
Marchiz să continue. Iar Marchizul, ievemse deodată sufletul grupului se întrecu Ysi înveseli prietenii până spre miezul nopţii, di î e mai deocheate
ne **î**

si înveseli prietenii p p eîe ui devenind din ce în ce mai deocheate, peru â părea mai tânăr şi mai atrăgător îl privea încântată şi nimeni nu avea chef nica

rercarecreleam că sunteţi un magician bru- - spuse Burling printre hohote de ras.

L

De la Vierzon la Chateauroux — un drum mărginit de o parte şi de alta de castani bătJ era plin de căruţe, diligente, de oameni carel geau pe jos sau călare. Toţi se îndreptau spre **Ori** Marchizul ceru să oprească trăsura şi coborî sa ce se întâmplă.

Reveni surescitat şi preocupat. Erau hughel care veneau din sud, trecând prin Paris, spre Ola Se hotărâseră să-şi lase casele, atelierele, toată niseala şi să-şi caute o nouă patrie. Se pare că a torii regelui le dăduseră un ultimatum: fiq treacă pe loc la catolicism, fie să părăsească jj

i semnificaţie o pot aprecia doar copiii. Adevăr, estie, muncă, smerenie, iată cei patru pereţi ne despart de haosul şi zgomotul lumii de iă. Marchizul închise ochii, de parcă ar fi dorit •egăsească sub pleoape acele seri de demult. Dar |*o,* în interior, era prezentă doar Cartea.

în Chateauroux, Gauche zări primul castelul linului de Chevillon. El admiră armonia şi fru-seţea acestuia. Pătrunse printr-o poartă înaltă r-un spaţiu aproape perfect. Grădinile erau par-ite, terenurile înălţate în trepte erau acoperite covoare cu flori pastelate de la alb, trandafiriu purpuriu, până la cele mai felurite nuanţe de astru, indigo şi violet. Printre tufişurile tunse se lţau statui albe. Gauche rămase cu ochii ficşi şi căscată. Merseră prin acest splendid parc

cam

sfert de oră.

siert ae ora.

Gazda îi întâmpină pe scările din faţa casei.

nd îl văzu pe Marchiz, barba începu să-i tremure

A<,ff , F . -....."? "~ °" l^^asca Wlld îl văzu pe ML____

Astfel, Franţa pierdea cei mai buni meşteşugL îmbrăţişară

orăşeni bogaţi, oameni instruiţi, numai pentru|Domnuf de Chevillon era mult mai în vârstă erau de alta confesiune. |ât credea Veronica Nu purta perucă, iar părul

complet alb şi rar, făcea ca, prin contrast, faţa ■i Pară întunecoasă şi ridată. Era un om mic de 'tură, slab şi stătea pe picioare atât de nesigur, Parcă urma să se prăbuşească în orice moment. După amabilităţile de rigoare şi schimbul formu-

Or HP col.,*- „„„„„+;; „« în^rontoro enrf» rnmprplfi

erau de altă confesiune.

- Se pare că în acest context va fi dată o le observă Burling, privind pe fereastră. Marchizul se gândi la mama lui bătrână şi sin Ce se va întâmpla cu ea acum? Vor îndrăzni să o determine şi pe ea să-şi schimbe confesiun Se simţi deodată solidar cu această mulţime car îndrepta spre nord. îşi puse mâna pe piept, affjftra unde, adânc, sub straie, purta o amuletă ascu^r^era fiindcă se temea de orice gând care l-ar fi pt distrage de la Carte. Mama, casa, scrierile lui Cal] pe care i le citea iarna, după cină, pentru că *ti* nu era niciodată acasă. Cuvintele pe care le ros' înţelese doar pe jumătate de mintea copilu construiau O anumită ordine a lumii, o ordin[1]

upă amabilităţile de rigoare şi schimbul formu- de salut, oaspeţii se îndreptară spre camerele ătite în mod special pentru ei. Şi Gauche avea
I -'<miia se făcu comodă în camera ei şi deodată r [en]i în minte că de Chevillon nu avea de unde să [e] câte persoane vor veni şi care sunt acestea. [)ti:]işi, camera ei era clar destinată unei femei. Pat, sub un frumos baldachin roşu, susţinut [s]tâlpi din lemn de păr, era întinsă o cămaşă de

noapte din mătase. într-un vas de porţelan sa apă proaspătă cu petale de trandafiri. Pe un lj marmură erau nişte cutiuţe cu cea mai bună parfumată şi pomadă pentru păr. Veronicăi i sel că se afla într-un palat din poveşti. Niciodfj locuise într-un asemenea lux.
Vizavi de pat, pe perete, atârna o pictură in| înfăţişând-o pe Sfânta Magdalena. Ceilalţi erau acoperiţi cu goblenuri care reprezentau din Vechiul Testament. Ferestrele mari dade grădina fantastică pe care o admiraseră cu , timp în urmă. Deasupra şemineului atârna o og venețiană, înclinată în aşa fel, încât să poată re întreaga cameră. Se mai aflau aici un mic se un *secretaire* din lemn nobil.
Veronica obser. geamantanele cu lucrurile sale. Trebuie că aii aduse înăuntru în timp ce se salutau pe scări
Se uită în oglindă şi observă cât de mult o mai călătoria în aceste câteva zile. Fără a înceta a studieze, începu să se dezbrace. Rochia îi aluj pe podea ca o coajă ce-i stânjenea mişcările Veronica îşi privi trupul gol şi alb. Se hotărî ! spele, iar atingerea apei reci şi parfumate era desfătare, ca mângâierea iubitului absent.
în timpul cinei deosebit de rafinate, alea din mai multe feluri de peşte şi câteva soiui. salate şi prăjituri, domnii discutară despre polii mai ales despre exodul hughenoţilor. Veronica I asculta. Ea privea cu luare-aminte mâncărurile, I i se păreau aproape magice, apoi atenţia îi fu atj de lacheu, un negru care servea cina. Pentru pa dată vedea de aproape un om cu pielea neagră, *M* de o secundă mâna ei şi mâna servitorului se ■ seră pe faţa de masă albă ca neaua. Veronical impresia că palma ei există doar pe jumătate, când să prindă contur. Se uită pe furiş la sil
rului. Pantalonii de lână şi ciorapii albi de mătase nulau strâns pe picioarele musculoase. Arăta ca atuie din parc — rece şi maiestuos, o întruchi-5 a frumuseţii.
Marchizul surprinse privirea Veronicăi; ea se „ ca o fetiţă dojenită din cauza curiozităţii sive. îşi dădu seama că nu ascultase deloc ceea
î discuta la masă.
Când ne vom întoarce în Franţa, s-ar putea să ocup serios de politică - mărturisi Marchizul, îeindu-şi demonstraţia.
- Cum îmi găsiţi casa? — i se adresă domnul de villon Veronicăi. - Sunteţi mulţumită de cameră? /eronica îşi exprimă absolut sincer admiraţia i de palat, goblenuri, cameră şi parc. îi plăcea ii.
- Dacă vă plac atât de mult bunurile mele, îmi [?]ace plăcere să vă arăt ceva deosebit. Tuturor -ugă el —, dar după cină.
Burling fu primul care dădu semn că masa e pe ■site, cerându-le celorlalţi permisiunea de „a adul-:a tutun", cum numea el prizarea tabacului. Atunci ^hevillon se ridică, luă sfeşnicul şi lumină peretele e rămăsese în întuneric până în acel moment, flacăra lumânărilor lăsă să se vadă un peisaj fchis şi norii de furtună de dincolo de orizont. [1] ca şi cum lumina ar fi deschis o fereastră ascunsă Perete, prin care se putea vedea înserarea şi 'Opierea furtunii nocturne. Pe partea stângă a [u]i ce privea, în prim-plan, se afla o grotă. Priorul ei se pierdea în întuneric. în faţa intrării Peşteră stătea o femeie zveltă, diafană, într-o

hie deschisă. Avea o piele neobişnuit de palidă şi ea fie că doarme, fie că arată aşa cum arată 5 5^: cu ochii pe jumătate închişi, faţa liniştită, |a *ără a exprima ceva în mod deosebit. Femeia a în mâna delicată un şnur sau mai degrabă o

sfoară, de care era legat un balaur ce stăP ------ton *facB* rău nimănui. Mai degrabă picioarele ei. Poate că ar fi trebuit să fie înfiLlerui *a* ^^---- ,
tor, dar în înfăţişarea şi poziţia lui, în încM. Aveţi dreptate - interveni de Berle. ^
supusă a capului era ceva ce te îndemna să-1 pţnaginea aceasta nu este o prezentare 1
mai curând ca pe un câine. Deşi avea ghearelndei. E doar o variaţie artistica pe aceasta ten .
membranoase şi o coadă mare,'ţepoasă, era bunule de Chevillon, de unde aveţi tablou .
doar cu numele. în realitate, amintea de un af.L-am adus din Italia. Are peste doua sute u
de casă, chiar puţin neajutorat. Nici sfoara
lega de mâna femeii nu trimitea cu gândul
bolul sclaviei, ci mai degrabă la legături de (Bn-or vin.
tate şi de supunere benevolă. Din partea drei Excelentă băutură - spuse
imaginii, unde se afla o pădure deasă, vene cavaler. El stătea pe un imens cal alb, iar ridicat îi dezvăluia doar faţa tânără şi îndâ Ochii îi erau plini de mânie, iar pe obraji încl dăduseră tuleiele. Tânărul ridică lancea şi stră gâtul zmeului. Picături de sânge de un roşu se scurgeau pe nisip. Balaurul în agonie î
rZa^Sîa mas,. Servitor.! negr» le turn.
Luă o
ă înghiţitură si f
o ţinu mai mult în gură savu- dtl ddna
înghiţitură si o ţinu mai g
. - Semnificaţia tabloului este destul de.dana ine. Balaurul, ca simbol al păcatului face
-n putinţă să nu inspire frica Dar e înfn- î tă prinţesa Este -
tfru
ce-i sta-n puuniya oi* *.*.—___*sr*
ător. Priviţi cum arată prinţesa. Este supusă
—*r*—J"+s în iluzii.
ţ
erii balaurului, pluteşte aurul-satană a făcut sa ae
N i e i
votată
'
OG DLuigcau pe nisip, oaiaurui m agonie in«aurul-satană a făcut sa ae *r* deose-
să-şi întindă aripile şi atunci se vedeau pete, asenMclavă a păcatului. Nu mai e in stare
libtt d^^fţ^J
celor de pe spatele unei buburuze uriaşe.
Tabloul făcea impresia că nu fusese te Scena prezentată părea că nu se poate te astfel, că îşi are continuarea undeva ap Din cauza neîncheierii ei şi a lipsei unei soluţi să poată fi acceptată, imaginea făcea o im cutremurătoare.
- Cine-i aceasta? De ce-i permite să ucid; manul animal? Este Sfântul Gheorghe? - în Veronica şoptit.
scă binele de rău, libertatea
palidă, de parcă ar fi bolnava ^
veste salvarea cu bucurie, e buimaca.
ns să distrugi păcatul, trebuie sa te eliberezi de
pe dinăuntru. , •
- Omul vine de la Dumnezeu şi în natura*Am* nu stă păcat - spuse de Chevillon. - Păcatul vine i exterior, dintr-o împărăţie a întunericului_egala putere cu cea divină. Satana este cel ce sădeşte noi Păcatul şi răutatea, iar noi ne supunem in -
de

ronica şoptit. m păcatul şi răutate», *"- -— - totul
- Da, e Sfântul Gheorghe, iar aceasta-i pri*Pa de slăbiciune. Acest tablou spune pecare,
după cum spune legenda, a răpit-o balBtceva... . tprvpni ae Berle şi a
închis-o în peşteră. Sfântul Gheorghe uciB - Am impresia că vă înşelaţi mterve
balaur tot răul şi păcatul lumii. fcoliticos. - Răul dăinuie în firea n^rajiejd
Veronica se apropie de tablou si o privi cu atRvârŞirea păcatului primordial de către pe
femeie. ' ■arinţi. Ei ni l-au transmis o data cu SP"^
- Prinţesa aceasta nu pare a fi deloc încarceMare.tot de la ei îl moştenim. Aşa spune
Ea este cea care îl supune pe balaur. Un astfejr °auta alte explicaţii ale râului este v

1

oamenilor Cărţii

Datoria noastră e să distrugem răul din noi *â* lume, să-i declarăm război pe viaţă şi pe ml aşa cum a făcut Sfântul Gheorghe.
-Nu credeţi totuşi că ar mai fi o cale dl scoate la capăt cu această vulnerabilitate a noal indiferent de unde se trage ea ? Ştim că păcatul partea întunecată, sumbră, a firii noastre. Aca parte întunecată ar putea fi învăţată ce înseaj binele, înălţată spre Dumnezeu şi îmblânzită] cum femeia a îmblânzit balaurul.
- Să-1 converteşti pe Satana! - izbuc Berle, — Asta-i culmea contradicţiei.
- E posibil ca Dumnezeu, plămădind omulj fi dăruit misiunea de a ajunge la bine prin p_, ţionare, ignorând astfel uneltirile Satanei, ş prin luptă. Lupta cu lumea este, de fapt, lupi sine. Orice violenţă, cum ar fi nedreptatea, moa focul şi tortura, e un mesaj al Satanei. Ca şi boiul, lupta nu poate fi bună. Crima este cri
- Dar lupta în scop divin nu este dreap întrebă prudent Marchizul.
-Dacă suntem de acord cu această idee, tr să acceptăm şi că scopul scuză mijloacele — rep, de Chevillon. Apare un cerc vicios: persecuţi oamenilor, de parcă ar fi animale sălbatice, i_ nirea lor din case şi din ţară, vopsirea pe uşile cj de altă credinţă a semnului ciumei, înfiinţarea I tourilor. Nu. Eu cred că omul îl poartă pe Dumnq în el, iar El se adresează fiecăruia în alt fel.
Veronica reveni buimăcită în camera ei. Era pa efectul vinului sau al oboselii, al discuţiei, satl vină era tabloul acela ciudat. îngenunche lângăl încercând să se roage, dar nu se putea conceni Prin minte i se derulau imagini din ziua precedeJ covoare de flori colorate, femeia cu balaur, pel de pe aripile lui, gura Marchizului mişcândtj

Itoria

Soarele musculoase ale servitorului. Se dezbrăcă Le strecură goală în aşternutul rece. Privea în [uneric şi i se părea că nu mai este aceeaşi, că se limbase ceva în ea, că nu se află în sine, ci undeva [exterior. îşi atinse cu degetele pielea feţei şi, ktru o clipă, avu impresia că nu-şi atinge propriul Ip, ci unul străin, deşi bine cunoscut. O uimea tezimea obrazului. Se miră că acest chip nu era al Marchizului.
Gauche nu avea chef să doarmă. Se temea ca la izire să nu se afle din nou în grajdul de la int-Antoine. Stătea ghemuit în pat şi mângâia degetele cuvertura de catifea. Se simţea atât de n de dragoste şi de recunoştinţă

pentru aceşti neni care-1 luaseră cu ei, încât ar fi putut să ■bească. Deschise gura şi trase aer în plămâni, linişte auzea respiraţia tihnită a câinelui dor-nd pe duşumea, lângă pat. El expiră încet aerul ridicând capul, văzu prin fereastra deschisă o sa căzând deasupra parcului. Domnul de Berle stătea lângă fereastră şi privea rcul. Noaptea ştergea culorile fantastice şi toate iadurile păreau acum la fel. De Berle avea îndoieli. F îndoia de Carte, de sensul expediţiei, de atingea vreunui ţel, de eliberarea cavalerului. Era PŞtient că lanţul întâmplărilor îi abătuse prea ult de la planurile anterioare. Totul scăpase de /" control, iar el fusese surprins nepregătit. e simţea dezamăgit şi era tot mai decis să se F°arcă la Paris, indiferent dacă şi-ar fi făcut sau ^Pariţia cavalerul d'Albi. De Berle îşi pierduse
atâ credinţa.
resimţea că Dumnezeu le încurcase cărările.
^ cainera 1™ Burling lumânarea continua să " Englezul şedea la măsuţa de jucat cărţi, o

, 2oală a tălpilor. Acum ştia că nimic nu-1 poate /?L Nici un corp, fizic sau mental, nu mai „utere asupra lui. Era el însuşi, atingându-şi ta cea mai profundă.
îşi atinse fruntea şi spuse:
măsuţă tapiţată cu postav verde, pe care îşi
degetul. Simţea că-1 împresoară o oarecare
Era aici ceva ce nu putea fi cuprins în cuvinte,
trecut sub tăcere, ceva esenţial. Involuntar de;
cu degetul pe postav un cerc, apoi încă unul.
pe gânduri preţ de o clipă şi mai adăugă două. încJ Malkuth.
să le lege între ele într-un mod semnificativ şi ar|si atinse umărul drept şi spuse.
nios, dar renunţă brusc. Şterse cu palma desef
Ate.
|şi atinse pieptul şi spuse:
■ Wegebura.
şi atinse umărul stâng şi spuse: |- Wegedula.
şi încrucişa apoi mâinile pe piept: Le-dam amen.
imaginar, apoi zâmbi ca pentru sine. Suflă în luj nare şi se duse la culcare.
Marchizul desenă cu creta un cerc în jurul s Stătea în mijloc, drept, cu capul uşor aplecat s piept. Vedea în propriul său trup aerul încingândi şi pătrunzând până în cele mai îndepărtate cotloa Până în degetele de la picioare, în tălpi, în şalej palme, în mâini, în piept, în gât şi în cap, pân^ rădăcinile firului de păr. Atunci simţi că se află nou într-un spaţiu luminat, nemărginit. De mult mai fusese aici. Auzea un sunet monoton, aseii,^. „.i*v~~--------,
.
nător murmurului mării. Ceea ce se afla în el ieivtunci se apropiară de Marchiz Numerele: delicat din trup şi plutea deasupra. îsi vedea de *l* întreaga Putere, oricare ar fi fost şi oricare v; ____i _•_____« -_-i. r^______-A. A, _-■!._ r,^ ,.. _■__»
„„„„o 7.orn Nu exista nimi
men.
Doamne, arată-mi Cartea", gândea Puterea el. îl văzu pe Arhanghel într-un veşmânt flu-it de vânt, galben, cu sclipiri de culoarea pur-ăi. în mâinile întinse Arhanghelul ţinea Cartea. itul mişca paginile. Erau goale. „Unde este ilepciunea înscrisă în Carte?", întrebă Puterea el. Arhanghelul avea părul lung şi arăta ca o eie. Mişca buzele, dar nu se auzea nici un sunet.

va
corpul singur, părăsit. Rămase uimit când zări corp ceva ce nu fusese în el până atunci. Un fel tânjire, de dorinţă, de nelinişte, ca un şnur invizi| ce nu-i permitea să meargă mai departe şi să ridice mai sus. Puterea pe care o repreze:
Marchizul se întoarse înapoi în trup şi-i desch
ochii. Ea mişcă draperiile grele de la fereastră, ci --~~v.„ 9i ia *,<*•■ ~-----------
. . Sunt
începură să se unduiască, de parcă prin ele ar se apropie apoi numărul Unu şi spuse. „ trecut un curent de aer. Dar nu era de-ajui mţa vieţii care creează lumea ™™ţ9" ™" Marchizul dorea un semn. Dorea să aibă cerţii le existenţa. Sunt gura care rosteşte au BUW ■ dinea că existenta lui, telul lui, îşi află rostul Qst
Pentru a mă vedea pe mine şi pentru a repeta planurile universului. '
lnf»nt cuvântul sfânt: SUNT. De la mine îşi afla
Respira liniştit şi adânc. Respiraţia-i ajung c.ePutul orice gând şi orice cuvânt.
Determin, până în tălpi şi chiar mai jos, în adâncul păiflff ^reau, deci sunt".
se află în mine", spuse Zero. „Nu există nimic '■- să fie ceva mai mult decât mine. Sunt ceea ce °st, este şi va fi întotdeauna. Ceea ce nu are niţe, nici însuşiri, şi totuşi determină totul. 1ţin tot ceea ce este imaginabil şi inimaginabil. ^t începutul şi sfârşitul. Sunt sămânţa din care ^escut şi la care se întoarce lumea
"
deci
tului. Simţea cum suprafaţa cercului vibreaza

▌
„Eu confer formă nemărginitei înţelepciuni"^ cifra Doi. „înţelepciunea se contemplă în pra forme, devenind şi mai mare. Sunt putereaM pentru că sunt oglindă. Dublez unitatea. însnB şi dau viaţă."
„Sunt înţelegerea, aşadar ceva mai mult I înţelepciunea", spuse cifra Trei. „înţeleg pa ţiunea legii cosmosului. înţelegerea acestei unice mă conduce pas cu pas spre eliberare.

ti, unde contradicţia este o aparenţă, pentru
, suiui L
, suiui unde contţ
Li este complementaritatea a
| i îepe sfârşitul ciclul
toate."
cifra Patru. „înţelegând legea, o aplic în luJ îmbrac în formă şi construiesc ordinea. DispJ bogăţiile nemăsurate ale universului şi fac fq toare şi utile lucrurile spirituale şi materiale. Fii obţine atâta cât i se cuvine. Nu există greş Există lege."
„Nu există greşeală, există lege", repetă Cinci. „Eu recunosc manifestările neschim-dreptăţi cosmice în toate întâmplările care au în lume. Nimic nu se întâmplă dincolo de lege, nj nu vine din nimic. Fiecare lucru îşi are timpii locul său. înţeleg necesitatea şi de aceea sunt spaj revoltă şi disperare. Sunt o manifestare a pul oarbe, pentru că arăt graniţa oricăror înfăptj Sunt dreptatea neclintită."
„Dreptatea este armonie şi frumuseţe cura spuse cifra Şase. „Iată de ce văd frumuseţea ora lumii în toate lucrurile, mari şi mici. Văzuţi rând, ele sunt o iluzie, care stârneşte îndoiala. I luate în ansamblu, construiesc o

lume bazaţi dragoste."
„Ajutată de înţelepciune şi de înţelegere, de 1 dreptate şi frumos, sunt victoria existenţei as* inexistenţei", spuse cifra Şapte.
„Existenţa este veşnică", spuse cifra Opt. „S| nemărginirea în care se află înflorirea şi decada urcarea şi coborârea, evoluţia şi involuţia. Sunt ri
u mine începe sfârşitul ciclului", spuse cifra ■,. „Sunt atingerea scopului. însă în atingerea ilui nu se sfârşeşte nici o aspiraţie, pentru că ₜe sfârşit există grăuntele unui nou început şi ice început este un sfârşit." final, de Marchiz se apropie cifra Zece. „Eu împăratul, pentru că îmbin ceea ce-i puternic,
ice mă conduce pas cu pas spre eliberare.ftmpăratul, pentru că îmbin ceea ce-i puternic, „Dar numai eu mă folosesc de înţelegere", «ispersat, cu ceea ce-i slab, dar concret. In cele -■a Pat.™ Tn+pWânri]o„o„ „ ' K„ ?_ *.Wt
«___i.„ î___,,^i ao află nuterea nesfârşită a
lispersat, cu ceea wi sia», ^^x mărunte lucruri se află puterea nesfârşită a firăţiei Spiritului."
archizul stătea cu faţa întoarsă spre fereastra dădea în parc. Pe cer licărea luminiţa unei căzătoare, dar Marchizul n-o putea vedea cu lui mari şi sticloşi.
u se ştie însă ce făcea în această noapte domnul
hevillon. Ieşise, târându-şi picioarele pe scări,
pierduse prin vreuna dintre zecile de camere.

8

în următoarele zile nu sosi nici o veste Paris şi, în pofida numeroaselor atracţii pe ca Chevillon le asigura oaspeţilor săi, aşteptarea! Ierului devenise plictisitoare.
In fiecare zi, în zori, Burling făcea călare î: jurul proprietăţii şi apărea abia pe la a doua gui la mijlocul zilei. Trata aceste plimbări ca pef adevărate destinderi, dar profita de ocazie p a inspecta îndeaproape întreaga proprietate. C posibilele câştiguri ale domnului de Chevillon surprins de subţirimea lor probabilă. Se păr de Chevillon trăia din capital. Se aflau aici câteva lunci, o mică podgorie pe panta de si dealului, o livadă şi o grădină nu prea mare, ■ asigurând, fireşte, doar nevoile palatului. Nu exi acareturi, cu excepţia micii clădiri pentru servi de pe cealaltă parte a parcului. Ce-i drept, satJ fabricile domnului de Chevillon puteau să sel mai departe, iar această supoziţie îl linişti oara pe Burling. întreţinerea palatului, a grădinii! parcului se ridica, după calculele lui, la sume urj îl mai surprinse lipsa altor colocatari în I celor câtorva servitori de culoare. Privind pal de departe, din luncile prin care rătăcea, lui Bul îi veni ideea că proprietarul ar fi magician şi I produce aur în subsolurile acestei case uriaşei In timp ce Burling se plimba călare, VerB rătăcea singură prin încăperi şi coridoare, vizB galeriile. Pentru Marchiz, proprietar şi domnS Berle era ora de lucru în bibliotecă şi nu se aţ^
irea nimănui acolo. Veronica observase o dată
ci măcar negrului nu i se permisese să le ducă ui. Marchizul preluase tava de la uşă. ʳeronica se simţea minunat în opulenta casă i de Chevillon şi n-o deranja singurătatea de e zi. La parter era amenajată o baie, unde o e cadă octogonală putea fi umplută cu apă caldă rice clipă. Mai era aici un dispozitiv din care, i tragerea unui lanţ, cădea, ca picăturile de ie, apă fierbinte. Veronica ar fi putut locui în istă baie. Să facă băi parfumate, să-şi toarne apa ită, alternând-o pe cea rece cu cea caldă, apoi să suce, bând ceai de trandafiri, iar, în final, să-şi ă

corpul cu emulsii şi uleiuri parfumate, care
pielii netezime şi elasticitate. întotdeauna se empla cu dragoste şi atenţie: nu cumva pe palme fi apărut pistrui care s-o urâţească sau pe braţe
se fi făcut piele de găină sau, în zona decol-lui, iritaţii roşietice dizgraţioase. Culoarea pielii e armoniza cu albul de lapte al marmurei de pe - era poate chiar mai pală, mai luminoasă, mai ă. Veronica dorea atunci să se cuibărească lângă | priul trup.
După ce se aranja, hotărî să-şi aerisească gar-oba din geamantane. Deschise geamantanul cu Rii şi i se strânse inima. Rochia cea albă, de ptă, era în întregime acoperită cu pete mari, 'bene. Veronica gemu, nevenindu-i să-şi creadă mor. Nu putea înţelege deloc cum se întâmplase, p după aceea privi cu atenţie cufărul. Capacul se închidea bine şi burniţa din a doua zi de călă-le Pătrunsese în interior. îşi reproşa că nu ceruse 1 fe înfăşoare rochia într-o pânză groasă sau în l^tie ori, cel puţin, să nu fie aşezată la suprafaţă.
nia era acum compromisă. Veronica o întinse pe tcV* <*esfăcu delicatele danteluţe, uşor şifonate, r ma se întindea ca o femeie moartă, cu trupul
°at de semnele descompunerii. Avea impresia

că se făcuse mai rece, că în camera ei se st* moartea, privind prin fereastra îngheţată pie şi caldă a femeii vii, întocmai ca o rivală măsoară rivala. Veronica îşi încrucişa braţele, decolteului amplu şi se simţi atât de singur părăsită, ca niciodată. Ceea ce, în aşteptare, fi în ea, fiind uşor surescitată şi tensionată, dispăruse. Camera devenise mai mare, obie_„ colţuroase, iar liniştea din spaţioasa casă, mai toare. Veronicăi nu-i era străină această sei Se instala întotdeauna atunci când rămânea si Dar nu în sensul obişnuit şi cotidian al acestui ci atunci când o părăseau amanţii. O frust-numai de prezenţa şi de trupul lor, dar şi de o , din energia care-i oferea echilibrul vieţii. Timp interior se retrăgea atunci pe neobservate, id devenea din nou fetiţa care-şi cânta singură câu de leagăn. Somnul începea să-i aducă vise lipicic subacvatice, pline de teamă şi de semne con! Ele o privau de întreaga ei poftă de viaţă. St aplecată deasupra rochiei întinse pe pat, Vero: înţelese că, până la urmă, cavalerul d'Albi ni mai veni. Lipsa veştilor din partea lui i se p acum evidentă. Un om ca el nu putea avea necaz numai dacă şi le-ar fi creat singur. De felul lui [un om norocos. Singurul lucru ce i se putea întl pla era să-şi schimbe planurile, să înceteze să *o*| iubească, găsindu-şi în altă parte consolarea. To iubirile ei se încheiaseră în acelaşi mod. Aşa o *p,* siseră toţi cei pe care ea îi iubise. Unii, mai delicj încercau să-şi justifice abandonul prin probleme ic pendente de ei: soţii, copii mari, carieră, Biseri, Alţii, mai puţin delicaţi, îi lăsau la plecare un ca<j mai însemnat decât obişnuiau, ca şi când ar fi un fel de răscumpărare din mrejele ei. Cei mai r delicaţi o părăseau pur şi simplu, fără un cuvânt îi vedea apoi cu o altă femeie.
nica n-ar fi putut fi ceea ce era - o curtezană *i* -, dacă nu şi-ar fi elaborat o anumită filozofie rătură cu amanţii care o părăseau. întrucât, idu-le trupul, se oferea pe sine în întregime, cepţia ei aceasta se numea dragoste. Şi fiindcă, [evreme sau mai târziu, rămânea singură cu stea ei, credea că acestea sunt legile care o nează. Mai întâi se bucura de ea până la nesaţ, la extaz, după care urma un moment firesc de ice şi iubirea îi era răpită. Era un fapt pe care îica, o dată cu trecerea anilor, îl acceptase cu ivingere tot mai mare, fără a-1 înţelege însă ată cu adevărat până la capăt. ea ce pare nenatural şi neagă legile acceptate minune. Pentru Veronica, minune era dragos-şnică, nesfârşită. Ca orice femeie, Veronica .. în minuni. Dar tot minuni sunt şi acelea care întâmplă niciodată. Chintesenţa minunii este area ei, iar aceasta era o stare naturală pentru ica. Singurătatea şi speranţa. Singurătatea

de speranţe.
I- aceea Veronicăi îi plăcea să privească ima-p care atârna pe peretele din sufragerie. întocmai neia aceea palidă, şi ea visa la un izbăvitor. I[1] 1 Veronicăi nu avea aripi cu buline. Abia dacă *V* formă înceţoşată şi onirică, a cărei apariţie în stârnea întotdeauna o descurajare ciudată şi uri despre moarte.
fonica ieşea din sufragerie şi mergea pe cori--*[e] largi, ce i se deschideau în cale, pline cu '[Ur]i- Din loc în loc, în spatele pereţilor, se aflau [ae] de sticlă, cu desene. Mai erau acolo şi foi de '[e] smulse parcă din caietele de schiţe ale unor [Tl] [c]u nume necunoscut. Studiul mâinii, al
[Vii]- —- — "U frnr.te

i ave

din galerii şi o conduse spre vitrine, unde u.„ desene ale lui Uccello. Observase impresia i-o stârnise Veronicăi tabloul cu zmeul. Ei schiţe pe diverse teme, îmbrăcăminte, căciuli,! şi animale fantastice. însă pe Veronica o fa
în desene chipurile cu coarne, văzute din QK» *y^"* ■■------,-
perspective. O fascina şi încăpăţânarea acestuiţa obiectele în sine. Nopţi întregi se pe care nu-1 mulţumea desenarea obiectului îfnte cât putea mai bine tacâmuri, vase cu tructe , . ., .' . . ■ - -' .•.i;..™™totn Tntpleffand
mod uimitor prin precizia cu care acesta era
Nu-şi propunea să surprindă asemănarea Iu
dacă în realitate strada este dreaptă, nici nu ică, nici nu coboară ? Cum ar trebui ea pictată ? :uni se vede sau aşa cum se ştie că este? lici un tablou din câte picta nu-1 mulţumea pe ;. Legătura dintre obiectele pictate continua ;e pară falsă şi neautentică. Astfel, [mQ]i întâi
cu imaginea lor. Prezenta obiectele de mai ori, intuind parcă esenţa, miezul lucrului pic altceva decât în prezentarea lui. Desena lucr pectiv de jos, de sus, dintr-o parte, de-a curm schimbând unghiul de surprindere, iar când d
scmmDana ungniui ae surprinaere, iar canu iMipcia iu. «^&------, ^ • ;r +■
îl dezamăgea prin conventionalitate, nu Aleze încurcatele raporturi dintre , - ■,
■ r . , ■ i ' ■,„<.„ *A^+rO* n annrafata si ceai
lesiuri cu falduri
iat că în aceste căutări îl__.„„,_„_
)ucă aşadar de desenat. Umbrele şi profunzi-
[1]- ---- l..™;na ci at.rălll-
Ducă aşadar de desenat. Umbrele ş p le reda prin îngroşarea liniei, lumina şi strălu-i - printr-o suprafaţă curată, neacoperită cu c. Dar nici aceasta nu-1 mulţumea. în desenele apelă la algebră şi geometrie. începu astfel să
-J-V^ wavcrini dintre
dintre
străduia să-şi termine lucrarea.
în seara acelei zile, la rugămintea Veroni Chevillon povesti despre acest artist neobiş:
Uccello era un pictor înzestrat cu atâta ta hărnicie, încât ar fi putut deveni un ad maestru, dacă n-ar fi fost ideea căreia i se crase total şi care, în cele din urmă, pusei pânire pe mintea lui. Urmărea în mod de! aprofundarea legii viziunii, care în pictură se ni perspectivă. în vremea lui, aceste problem tratate pur intuitiv. Pictorul picta ceea ce vt cum vedea, nefiind preocupat de legile opti altfel, în aceasta constă arta. Dacă un +-«hl convingător pentru ceilalţi, dacă stârnea „„. uimire, era bun. Dacă nu, pictorul se apuca să cufere pentru lenjerie.
Paolo Uccello, numit Pasărea, dorea să taina obiectelor pictate. De ce copacul mai îndt este mai mic? De ce mâna lui Christos, înti^ adânc, pare mai scurtă şi mai strânsă ? De ce lungul străzii casele par a urca, tinzând spre o""
mţe, dintre o suprafaţă şi cealaltă. Ş comenzi mai vechi, la care trebuia să

lucreze , la lumina soarelui, îşi dedica nopţile studiilor, ea aplecat nopţi în şir la lumina lumânării asupra nui deget bizar îndoit, asupra unui detaliu al -tei, asupra umbrei de copac dintr-un peisaj, lourile sale pictate ziua începeau să-şi piardă »tat viaţa care, în mod obişnuit, se prelinge prin si din mâna pictorului. Figurile imaginate deve-onirice, purtate parcă doar de lumina lunii, erau însufleţite de convingerea puternică —:rul artistului că lumea înconjurătoare este lă de la început până la sfârşit. Clienţii lui Uccello amăgiţi, iar faima lui începu să scadă, a ce-i simplu", îi spuneau prietenii Sau: „Vrei să simplifici ceea ce-i infinit de lPlicat". El considera însă că, pentru a obţine ala definitivă, nu-i mai trebuie mult. Sărăcise ^gărise tare mult în acea perioadă. Prietenii î unei fresce bisericeşti din partea unor ajutară să nu moară de foame. Se hotărî

să valorifice în această frescă tot ceea ce des-după ani de experimente şi aplecări asupr nelor: cum funcţionează ochiul uman şi cui adevărata realitate, determinată de legile o ale perspectivei. Picta fresca pe o schelă pe atârnase o perdea prin care nu se zărea ni: dorea să le arate celorlalţi cum ia naştere doperă. Se înconjură de măsurători şi de cal timp de câteva săptămâni, nu lăsă penelul din Trăia doar cu brânză, deoarece călugării erau de săraci sau poate pur şi simplu zgârciţi, şi mai mult, dar nu-1 preocupa acest lucru, în ziua dezvelirii frescei lumea va remarc, aprecia geniul artistului. Dar nu avea să se în aşa. Fresca terminată înfăţişa potopul. Arca lu era încărcată cu cele mai felurite vietăţi: ele lei, reptile şi păsări. Pe unul dintre catargele stătea chiar un cameleon, trimiţând cu gândi; cămilă în miniatură, fiindcă maestrul UcceL văzuse niciodată cu adevărat un cameleon ş| imaginase, pur şi simplu, asociind numele: cam în italiană este *camaleonte,* iar *cammello* că Această mică greşeală ar fi fost trecută cu vea dacă ar fi fost fără cusur compoziţia. Publicul, pria pictori şi călugării clienţi erau însă dezamăgiţi descoperi acum ceea ce s-ar cădea să acope-spuseră. Toţi recunoşteau de comun acord că fi era ciudată şi nereuşită. Pereţii de lemn ai L erau deformaţi într-un mod ciudat, copacii răvi de furtună trimiteau cu gândul la extremi« răsucite ale unui paralitic. Fundalul tabloul™ nestrunit şi neomogen, se descompunea în distincte, care nu creau impresia realităţii, învolburat se prăvălea asupra privitorului, J nindu-i un neplăcut sentiment de ameninţară Era un eşec. Maestrul îşi primi, ce-i drept, pj pentru lucrare, dar decepţia nu putea fi ascil Experimentul nu reuşise.
,.i mai dezamăgit era Uccello însuşi. El refuza înţeleagă că realitatea îl păcălise. Ii dovedise o dată că nu poate fi exprimată în simple formule aodele matematice. Abia numită şi formulată, scăpa pe de lături, bătându-şi joc de bătrânul
or.
>r.
Jupă acest eveniment, Paolo Uccello, numit iărea, nu a mai pictat nici un tablou. îşi examina • calculele fără încetare, negăsind în ele nici o ieală. Până la urmă înţelese că a picta bine lamnă a multiplica falsul şi iluzia, a reconstrui ije care să ademenească realitatea. Mai înţelese pictura era un proces de renunţare la propria lune şi înţelegere, de încredere în capricioasa şi irtocheata intuiţie. Că toate operele de artă, «ir dacă ne confirmă cât de apropiaţi suntem de pnnezeu, sunt în realitate rezultatul

unor întâm-|toare încercări de exprimare a inexprimabilului, edindu-se până la urmă doar o copilărească imi-e a creaţiei divine.
Veronica îi povesti lui Gauche această întâm-re şi multe altele; în cele câteva zile de singură-fe se împrietenise foarte tare cu acest băiat palid [tăcut. O impresionau poate stânjeneala şi sfii-lnea lui. I se părea că, într-un fel, îi seamănă, 'ua la plimbări prin parc, fiindcă nu-i plăcea să singură. Tăcerea lui n-o deranja. Mai degrabă o :ita. Ii oferea timp şi spaţiu să vorbească, putând Blgură întotdeauna că va fi ascultată cu atenţie. !ieori se îndoia doar dacă el o înţelege întru totul. Descoperiră împreună că în aripa de nord a pala-Ul^ parcul se schimbă devenind mai sălbatic. °ânuia că această sălbăticie naturală era întrebă cu grijă, ca toate celelalte lucruri de aici. Preajmă se aflau două iazuri nu prea mari, legate t^ Un stăvilar> de care atârna un pod de piatră ■t ca un arc. Dincolo de el începea colina, la
Olga
foişoare de marmură. Aici veneau cel mai des. cel gălbui alerga pe deal, speriind raţele să care zburau deasupra apei.
Veronica îi vorbea mult lui Gauche, care întotdeauna cu o jumătate de pas în urma' povestea despre Paris, despre balurile mase la Operă, despre plimbările de duminica împ] cu cavalerul d'Albi, despre Ninon a ei, despre şi fratele mai mic. în timp ce îi vorbea nici privea măcar, fiind sigură că o ascultă. îl tra pe o statuie, ca pe un Hermes de marmură din fc a cărui înţelepciune numără atâţia ani, încât ci tele aprobatoare nu-şi mai au rostul, iar rădăc ei cresc mai degrabă prin parcuri decât în h mare. Aşadar, Veronica fu foarte mirată când, pe prima dată, Gauche încercă să-şi dovedească zenţa. Mergând în spatele ei, culesese diferite plai iar când se aşezară sub copaci, se strădui să-i exp prin semne întrebuinţarea lor tămăduitoare. îi a planta, apoi partea corpului asupra căreia ai nează. Se pricepea, într-adevăr, deşi nu-şi pi imagina cum arată Opera, despre ce vorbesc oaml pe stradă şi ce fel de pălărie se poartă în ulti vreme. Ea îi privi atunci cu mai multă atenţie chi încă de copil şi surprinse pe el ceva de căţei într-adevăr, de căţeluş, pentru că, simţind unf aţintită asupra ei o privire plină de dragoste şi afecţiune, se întorcea brusc, neştiind dacă e priv de Gauche sau de câinele lui gălbui.
Prin fereastra bibliotecii, Marchizul îi Veronica şi pe Gauche cum alergau
menilor Cărţii

|nu va mai apărea niciodată şi nici prin gând pa ce urma să se întâmple a doua zi.
oe
arc
lătrând în jurul lor. Astfel de privelişti îl făceai se simtă mai bine. Era un fel de uşurare. AlerJ
a totuşi în fiecare dimineaţă, iar ziua o purta seară ca un râu, fără a aduce vreo rezolvare şi a urni ceva din loc.
îţi mai arunci o dată privirea peste asta? - îi > de Chevillon.
■chizul se întoarse la masa pe care se afla Era deja gata. O copiaseră cu grijă timp de i zile după originalul distrus, pe care de Hon îl adusese din Olanda. Harta configura -r ai mult, nici mai puţin — un fragment de patru-(le mile pătrate din zona Pirineilor, pe partea olă, precum şi lanţul mult mai scund al mun-Sierra del Cădi. Cu un cerculeţ negru era marcat de la poalele unuia dintre vârfuri, unde se afla iafileu extrem de adânc, cunoscut în scrierile ′e drept Uterus Mundi. Acolo, după toate supo-l(î, în ruinele unei mănăstiri, era ascunsă Cartea, s itau la acest punct însemnat cu un cerculeţ ca iânta Sfintelor.
Aşadar, totul este aşa cum trebuie să fie - spuse :hizul, mai mult pentru sine.
'xum trebuiau să stabilească traseul exact, pe cu toate popasurile. Timpul zbura.

Iarna în le putea distruge întreg planul. Câteva ători vor fi de nestrăbătut.
Cavalerul n-o să mai vină - spuse de Chevillon, ind spre fereastră, imeni nu încercă să-1 contrazică. ~Dar tu? N-ai putea veni cu noi? - îl întrebă pe de Chevillon.
acum prin parc, femeia nu-şi dădea seama de cf lrâneţea m-a prins aici şi în mod sigur
ş
ce se întâmpla în jurul ei, nu ştia unde şi de ce să meargă mai departe; ea aştepta pe cineva
Domnul de Chevillon îi puse mâna pe umăr pot face fată. Vedeţi în ce stare ma atlu.
mă va
^ţ ma pri ş
aici pentru totdeauna.

De Berle se foi neliniştit pe scaun.
-Cum adică... - protestă cu o voce slab,
De câteva zile încerca să-şi convingă priefc necesitatea amânării expediţiei pentru priisj Căuta argumente raţionale şi cât mai convingi cum ar fi, de pildă, vremea, situaţia politică bilă, absenţa cavalerului d'Albi, a unui vizitj curtezana hoinară. I se părea că cei doi erau de un fel de surzenie. Nu-1 ascultau, îl irdj schimbau subiectul.
Domnul de Berle se juca cu compasul. De se întoarse brusc spre bătrânul aplecat de mesei.
- Nu sunt de acord. Ceva din mine nu e de Abia acum mi-am dat seama că această exp este o nebunie. Trebuie amânată pentru prim Un semn este chiar teama mea şi... ar mai fi. eu nu ştiu. Mi-e teamă şi nu ştiu dacă-i laşita presentiment.
De Berle se aştepta să fie compătimit, înde îmbărbătat, însă se aşternu liniştea. Pentru o domnul de Chevillon şi Marchizul îl priviră c tete, apoi reveniră asupra hărţii întinse.
jpiată de a dispersa pentagonul efemer ar fi it părea o mică revoluţie, mrling se simţi inspirat de noua situaţie şi aduse bibliotecă un volum de versuri ale unui englez, use peste această carte cu o zi în urmă, pe când ;a ceva de citit în limba sa „plină de sonorităţi ute auzului", cum îi plăcea să spună. începu să ască şi să comenteze pe îndelete fiecare vers, rcând în felul acesta să-1 traducă cât mai exact, ieşea un talmeş-balmeş. Toţi vedeau cât de tare hinuia englezul. Explicată şi nereuşit tradusă, zia devenea propria ei umbră. Afectat şi neråb-jr, Burling dădu pe gât un păhărel de vin şi
fă tutun. ■ Să doreşti să te exprimi şi să nu poţi găsi cuvin-
- iată una dintre torturile diabolice destinate îosebi poeţilor — spuse el. Doream să-i dedic ceva mişoarei — se adresă el Veronicăi —, însă mă simt
cum trebuie să se simtă micuţul vizitiu - mut.
3omnul de Chevillon îi surprinse atunci pentru
)ua oară. Luă cartea de la Burling cu fragmentul
iS de acesta şi, după o clipă de gândire, începu să
|ite, traducând pe loc:
în seara aceea, proprietarul hotărî să le oaspeţilor ceva nou, lângă şemineu. Ceru să se în salonaş clavecinul, acel neobişnuit instrum cinci picioare, şi sulurile cu note. îşi încălzi de deasupra focului şi începu să cânte. Cânta fi şi plin de sentiment piesele preferatului Couperin. Când începu un nou dans, sau *cheu* îl dedică pe rând oaspeţilor săi.

Muzica făcea ca, în seara aceea, în atmosfei plutească ceva diafan. Aşezaţi confortabil în f<l şi pe canapele, ascultau cu toţii în tăcere mei subtilă, perfectă, modulându-se sub degetele J ale lui de Chevillon, până ce muzica îi reuni pi cinci într-o configuraţie pentagonală. Perspe<|
ele
...Giuvaiere, briliante iar,tPi
Pe trupurile femeilor sunt merele Atalantei, Izbindu-ne privirea. Când nerodul le Cu suflet prozaic, decât trupul mai mult
doreşte.
Precum cartea care pe laic îl atrage prii Tot astfel femeile se împodobesc şi se- Ele însele sunt cărţi în care doar noi 'Dacă a lor bunăvoinţă surprinzător spre noi
se-ndreaptă) -iţim conţinutul mistic.
- De necrezut! exclamă Burling. Dumneavoastră '*eţi si un veritabil poet! Iar eu, naivul, mdraz l!ill& să arăt ce cunoscător de poezie zace
98
Mult timp după aceea bâigui ceva pentru ■ înainte ca domnul de Chevillon să se întoarc clavecin şi să interpreteze din nou câteva p Se aduse apoi măsuţa de cărţi şi începură să j baseta. Domnul de Chevillon afirmă că are mult noroc la cărţi, unde acţionează întâmpla şi nu doreşte să fie partener de joc. Aşadar, el uj să ţină banca. Jucau pe mize mici, simbolice,
chiar şi aşa Burling pierdea zdravăn. Se___.,
ţipa de fiecare dată când bancherul trăgea culo; lui. De aceea pe toţi îi distra mai mult comport englezului decât jocul în sine.
Doar de Berle nu se simţea în apele sale. Tre îndemnat, amintindu-i-se când îi venea râ Până la urmă îşi ceru scuze pentru lipsa de co_ trare şi se duse să se culce. Marchizul privi î lung şi trist în urma lui.
în cea de-a şaptea zi de şedere la Chateaun era limpede că nu-1 mai pot aştepta pe caval d'Albi. Dacă într-adevăr ar fi fost eliberat din î soare, la o zi-două după arestare (dacă s-ar fi . acolo), ar fi sosit deja vreo veste de la el, sau c el însuşi. Exista posibilitatea ca lucrurile să n fi întâmplat după gândurile cavalerului, iar cesul să fie încă în desfăşurare. La fel de bine, c Ierul putea fi pe drum. Exista totuşi şi o altă
Olga
la oamenilor Cărţii
99
_în acest caz, mergem fără tine.
_ Cum adică „mergem" ? La cine te referi ? — întrebă [rprins de Berle, privindu-1 întrebător pe proprietar.
- Domnişoara Veronica, Gauche şi cu mine — răs-tnse liniştit Marchizul.
Pentru o clipă de Berle amuţi.
-Asta-i profanare... Dar ea-i femeie! Şi băiatul
;a prostuţ... Ei nu sunt iniţiaţi! Te rog, nu face
a!
-Mă tem că în această situaţie Marchizul nu
de ales - spuse domnul de Chevillon cu voce
jtită.
-Amândoi sunteţi orbiţi de încăpăţânare. Riscaţi
îa mult. Nu credeţi că totul impune necesitatea jânării călătoriei? Aţi orbit? Dar ştiu ce aveţi de fnd, de ce vă grăbiţi aşa, pentru că nu vreţi să vă
îsultaţi cu Frăţia. De Chevillon, eşti bolnav, eşti
moarte şi numai Cartea îţi mai poate salva viaţa...
De Chevillon nu răspunse.
-Nu am de gând... — începu de Berle, dar
irchizul nu-1 lăsă să încheie.

- Nici nu eşti obligat. Pur şi simplu, nu eşti obligat.
Domnul de Berle ieşi, trântind uşa.
Marchizul era sigur că Veronica va merge mai
'parte, deşi nici el nu ştia de unde îi venea această iranţă. Cât despre el, îi era prea greu să renunţe la imaginea ei. Avea nevoie de această femeie
De Berle se închise toata ziua în cameră seara le mărturisi lui de Chevillon şi Marchiz ca el se întoarce la Paris. Era conştient că dec lui va prejudicia totul şi că expediţia va fi amân „ PŞP11™1 de a se căi şi de a-şi cere scuze, c Marchizul, care se privea în oglindă, întoarse c
S1 sPuse:
1 spre ea. încerca să se justifice în propriii ochi, ar simţea că mai mult îşi creează probleme decât 'clarifică, îi veni în minte ideea că poate aflarea "rţii impune prezenţa femeii, în aceeaşi măsură ■ a bărbatului şi că profunda înţelepciune se Iscunde tocmai în acest concurs de împrejurări şi Ţtâmplări. Acum trebuia aşadar să se întreţină cu

8o Uu..

Veronica şi să-i vorbească pur şi simplu despre orice. Trebuia să înfrumuseţeze şi să dramatizeze oarecum poveştile, pentru că mintea ei copilăroasă era dornică de basme. însă fără s-o mintă. Gândul acesta îl sperie pe Marchiz. Trebuia să procedeze în aşa fel încât să se înţeleagă. Ştia că se vor înţelege. Simţea că se vor înţelege. în preajma ei era la fel de puternic precum cavalerul d'Albi.
în aceeaşi seară, în timp ce domnul de Chevillon cânta la clavecin, Marchizul deschise discuţia cu Veronica. La început statură în picioare lângă fereastră, apoi, deşi noaptea era rece, ieşiră pe terasă. Fără vreo altă introducere^ Marchizul o rugă să-i însoţească în continuare. îi spuse că probabil de Berle se va retrage şi că Burling îi va mai însoţi o bucată de drum. Veronica nu păru surprinsă, mai degrabă mima surprinderea, poate pentru a auzi vreo confesiune. Marchizul nu intenţiona să fie crud, deşi ceea ce spuse sună dureros pentru Veronica.
- Cavalerul v-a părăsit. Ştia ce face, atunci când s-a duelat. Nu cred într-o altă justificare a absenţei lui. De altfel, ne-a părăsit şi pe noi. Nu ştiu de ce a hotărât la început să vă ia în această expediţie, dar acum lucrul acesta nu mai contează. Drumurile noastre s-au întâlnit, iar dacă a fost o întâmplare, n-avem decât s-o folosim.
Veronica îi întoarse brusc spatele.
- Urma să ne cununăm.
- Bănuiam ceva de genul acesta. E foarte romantic şi în stilul cavalerului.
-Vă rog să nu vorbiţi aşa. în întuneric, el nu-i putea vedea chipul, dar îşi imagina că Veronica plânge.
- Nu plângeţi. Poate că-i mai bine ce s-a întâmplat. Cavalerul este şi va rămâne prietenul meu. Dar n-aş dori să-1 văd soţul dv. Nu al dv.
Se încumetă să-i atingă obrazul. Era uscat.
- Sunteţi o femeie excepţională. Vă rog să nu vâ întoarceţi la Paris.

9

Fiecare carte este o ipostaziere a Cărţii şi se constituie într-o reflectare a ei. Este simbolul încercărilor omeneşti de dobândire a Adevărului Absolut şi toate cărţile scrise de oameni sunt, într-o oarecare măsură, o apropiere, pas cu pas, de acest adevăr. Prin urmare, oamenii au fost înzestraţi cu presentimentul că fiecare lucru care li se pare demn de descris are o dimensiune cosmică sau divină. Iată de ce, răbdători precum furnicile, ei strâng cuvinte pentru a numi acel lucru.

Şi totul merită să fie descris. Nu doar vieţile sfinţilor, marile catastrofe, războaiele sau căsniciile regilor, ci şi naşterea celui de-al şaptelea copil în familia unui ţesător, secerişul într-un sat sărac, visele unei bătrâne nebune şi ziua în azilul din Nantes. Oamenii presimt că atunci când toate evenimentele, mai mult sau mai puţin importante, sunt strânse într-un întreg, asemenea pietricelelor împrăştiate într-un mare mozaic, viaţa şi moartea îşi arată adevărata semnificaţie.
De aceea fiecare carte seamănă puţin cu omul. Ea conţine o parte distinctă a adevărului, o parte independentă, vie şi dramatică, este o versiune a adevărului, o provocare eroică aruncată Adevărului, pentru a se arăta şi a se revela, pentru a ne permite să continuăm să existăm în binecuvântarea deplinei cunoaşteri. în acelaşi timp, fiecare carte scrisă de om îi supravieţuieşte. Omul care scrie o carte se depăşeşte pe sine, pentru că săvârşeşte o

83140

încercare curajoasă de a numi şi a se autodefini. în sine, omul este doar acţiune şi mişcare haotică, însă cartea îi defineşte acţiunea şi mişcarea, îi conferă conotaţie şi sens, dezvăluindu-i semnificaţia. Cartea este o încununare a acţiunii. Dacă Dumnezeu a scris Cartea, în ea s-a depăşit atât pe sine, cât şi propria operă de creaţie. înscriind în Carte întreaga sa înţelepciune, nemărginirea şi fără de sfârşitul său, legile lumii, s-a descris pe sine însuşi. S-a reflectat în ea ca într-o oglindă şi a văzut cine este. Cartea constituie aşadar o extindere a conştiinţei divine, fiind mai divină decât însuşi Dumnezeu.
Cam cu asemenea cuvinte îşi luă rămas-bun domnul de Chevillon de la Marchiz, iar timpul din povestea noastră, oprit pentru câteva zile în Chateauroux, va curge din nou. Eroii îşi vor continua drumul, însă acum, dintre toţi, cei mai importanţi devin Veronica şi Marchizul, nu fiindcă s-ar remarca prin ceva special sau excepţional, ci fiindcă între ei se va înfiripa o nouă relaţie, care va sugera că întreaga călătorie poate fi reluată de la capăt, însă de data aceasta pe o scenă complet diferită, în decorul dragostei.
Când se iveşte dragostea, deprinderea de a vedea lucrurile rămase până atunci în umbră devine mai acută. însă acuitatea imaginii asupra lucrurilor deja cunoscute se şterge.
Alte persoane, cum ar fi domnul de Berle, vor părăsi pentru totdeauna povestea. în ziua aceea, de Berle urcă într-o diligentă poştală şi se întoarse la Paris, cu tristeţe în suflet. Domnul de Chevillon rămase acasă în aşteptarea Marchizului şi a Cărţii. De altfel, nu mai apucă să-1 vadă niciodată, murind la o lună după plecarea acestuia, slăbit din cauza vremii de toamnă şi poate din cauză că nu permi- j şese să i se ia sânge.

Veronicăi îi era greu să se decidă, deşi avea toată noaptea la dispoziţie. Marchizul îi mărturisise adevăratul scop al călătoriei. Povestea Cărţii ar fi trebuit, după toate aşteptările lui, să trezească în ea dorinţa de aventură şi să-i ofere şansa de a descoperi în sine o altă motivaţie, mult mai nobilă, decât triviala năzuinţă de a intra într-un alt joc al dragostei. Veronica se afla în faţa unei dileme, pentru că în postura unui jucător bun, deşi inconştient, ea simţea că în dragoste se joacă mai ales fidelitatea. Iar fidelitatea i se asocia întotdeauna cu pierderea. Ea era cea credincioasă, în timp ce bărbaţii o părăseau. Chiar dacă, într-un mod naiv, împărţea fidelitatea în trupească şi spirituală, până la urmă ea era părăsită de fiecare dată.
Dacă Marchizul ar fi posedat-o în noaptea aceea nu numai spiritual, ci şi trupeşte, dacă ar fi avut-o, n-ar mai fi existat nici o dilemă. Când e atinsă, femeia

simte că se dăruieşte. Femeia neîmplinită într-o dragoste va căuta o alta şi-1 va accepta pe primul nou iubit apărut în cale. Se gândea că bărbaţii sunt cei care pornesc la drum, femeile doar îi însoţesc. Involuntar, Marchizul săvârşise un fapt semnificativ prin consecinţele sale. îi promitea Veronicăi dragoste, conferind acestei promisiuni un aer misterios, de vrajă, care însoţeşte de obicei împlinirea visurilor copilăriei. Pentru Veronica, prizonieră a propriului trup, a lumii întâlnirilor, a amanţilor, a rochiilor frumoase, a adevăratei singurătăţi şi a cuvintelor fără sens, această promisiune însemna ieşirea din sine. însemna, aşadar, mult mai mult decât o nouă idilă şi o călătorie plină de aventuri Prin Spania. Era prilejul unui mare experiment de viaţă. Oare acceptarea acestei provocări nu se ridica la înălţimea iubirii sincere şi înfocate a cavalerului d'Albi?
Dormind ultima noapte la Chateauroux, Veronica nu luase încă nici o hotărâre. Adică nu luase nici o

hotărâre cu mintea, cu acea parte a corpului, unde, aşa cum ni se pare, luăm hotărâri. Poate că inima, abdomenul, tălpile cu care ne ţinem pe pământ ştiau deja ce anume doresc. Veronica se bizuia pe vis, pe acel teritoriu necuprins, unde Dumnezeu obişnuia să-i trimită semne. Dar, ciudat, în noaptea aceea importantă, dormi fără vise, iar când se trezi, prima senzaţie pe care a simţit-o fu bucuria - încolţită, dar încă timidă - de a-1 vedea pe Marchiz.
Lăsară la Chateauroux majoritatea bagajelor: pălăriile cu pene de struţ, pantofii din piele de viţel, lăcuită, împodobiţi cu catarame, evantaiele azurii ale Veronicăi, cămăşile cu dantelă de Brabant ale Marchizului. Mai rămăseseră acolo şi rezerva de peruci, cutiile cu pomadă, o parte din cărţi şi hârtia de scrisori cu blazon. Domnul de Chevillon împachetase în două cufere nu prea mari, pe care aveau să le ia cu ei, şi în câteva genţi de piele haine călduroase, saci moi de dormit, plini cu puf, pleduri, ochelari din cristal, ghete cu pingele subţiri, de metal, foarte bune pentru traseele montane, un sul de frânghie groasă, un borcănaş cu chinină - o adevărată revelaţie, adusă de peste mare -, şi alte lucruri utile şi necesare în situaţii neprielnice. Insă cea mai importantă era harta pe care o elaboraseră riguros de Chevillon, Marchizul şi domnul de Berle. De altfel, erau două hărţi. Una prezenta traseul plănuit al călătoriei de la Chateauroux la Montrejeau, fiind harta oficială. Cealaltă începea de la Montrejeau şi înfăţişa trecătorile ascunse şi mai puţin frecventate din Pirinei, micii afluenţi ai râului Garonne, precum şi lacurile mici de munte. Traseul continua de aici direct spre sud, iar de la Viello, spre sud-est, printre aşezări omeneşti răzleţe, ascunse în munţi, până la Llavorsi; de aici, pe cursul afluenţilor râului Noguery, tot spre sud-est, unde, dincolo de râul Segre, începea Sierra del Cădi. Acolo se afla chiar scop

călătoriei, marcat de mâna bătrână a domnului de Chevillon. Un cerculeţ negru desemna locul unde munţii împleteau un cuib sub forma unei depresiuni plate. Această depresiune avea un orificiu, de parcă pământul s-ar fi prăbuşit în acel loc, formând o mare văgăună cu maluri abrupte. Uterus Mundi. Chiar aici, pe fundul văgăunii, se afla o mănăstire părăsită, în care fusese ascunsă Cartea. Pe hartă nu era scris nimic. Oraşele, satele şi munţii erau însemnaţi doar cu primele litere şi cu simboluri, apărând secretul de ochii profanilor. Harta se afla strânsă într-o teacă la pieptul Marchizului.
Plecară pe la prânz fără a-şi lua rămas-bun în mod exagerat. De Chevillon nu dori să iasă în faţa palatului. îl strânse îndelung la pieptul său uscăţiv pe Marchiz şi-1 binecuvânta cu semnul crucii. îi zăriră făptura măruntă, stând lângă fereastră, până când, în cele din urmă, o acoperiră castanii.

Şi călătoria începu iarăşi. Tăcură mult timp, incitaţi de priveliştea schimbătoare de dincolo dş fereastră. în trăsură se simţea vizibil lipsa domnului de Berle. în locul lui erau aşezate acum gentile
de piele.
Mergeau de-a dreptul spre sud, în susul râului Indre. Cu cât se îndepărtau de influenţa capitalei şi a nordului, cu atât drumurile erau mai murdare, iar hanurile pe lângă care treceau, mai sărace, într-unui din sate, aşezat în apropierea unui lac, nu departe de Limoges, trebuiră să rămână două zile, pentru a repara osia ruptă. Părăsiră acest loc cu uşurare, pentru că mereu îi mâna ceva înainte. In toamna aceea, pe malurile lacurilor era o adevărată invazie de ţânţari. Plecară mai departe cu impresia că erau duşi de curent. Dinspre sud veneau neîncetat care cu oameni de altă credinţă, iar

hanurile erau arhipline. Se întâmplă să-şi petreacă nopţile în şoproane, în sacii de puf ai domnului de Chevillon.
în apropiere de Brive, se abătură de pe traseul principal, iar trăsura, hurducăind pe drumul pietros, mergea acum atât de încet, încât o luară pe lângă ea, mai ales că la sfârşitul lui septembrie canicula îşi făcea de cap pentru ultima oară. Dimineaţa, Burling privi soarele cu invidia omului din nord şi spuse:
- Ecce, duşmanul nostru s-a trezit deja.
Aerul încins aduna în buchete miresmele podgoriilor în pârg şi ale plantelor înflorite. Trebuiră să se oprească la prânz la umbra unor măslini. Timpul adeseori pierdut astfel îl recuperau noaptea.
Noaptea, călătoria era mai frumoasă decât ziua. Şi avea un aer neobişnuit. închişi în spaţiul întunecat al cutiei mişcătoare, identificau mişcarea după muzica roţilor, în funcţie de suprafaţa terenului. Drumul, necontrolat de priviri, devenea cu totul altul, mai misterios, fără sfârşit. Schimbarea bruscă a sunetelor, când trăsura intra pe un pod de lemn, îi întrerupea din aţipit sau meditaţie. Se ghemuiau sau, treziţi din somn, se prindeau instinctiv de pereţi. Parcă ar fi fost închişi într-o scoică, rostogolindu-se pe fundul oceanului, purtată de curenţii marini.
Semiîntunericul, mişcarea legănată şi huruitul monoton al roţilor creau o atmosferă propice destăinuirilor. Era acel gen de discuţii care alunecă uşor în monolog. începeau cu un simplu schimb de păreri, întrebări neimportante şi răspunsuri formale, aşadar porneau întotdeauna de la suprafaţa lucrurilor. Apoi, pe neobservate, cuvintele se scurgeau involuntar sau poate împinse de legea necesităţii până în inima fisurilor de suprafaţă, până la stânca tare a istoriilor personale. Atunci, o întrebare nevinovată dezlănţuia poveşti întregi. întunericul, conştiinţa

L

prezenţei unor fizionomii care-1 traversau ca prin ceaţă ofereau confortul destăinuirii, iar destăinuirea oferea la rândul său confortul siguranţei.
Nu-i dezvăluire curată atunci când se destăinuie adultul din noi. A fi adult înseamnă a păstra întotdeauna o mască. Omul cu adevărat matur se îndreaptă spre copilul de la care a pornit. Doar acel copil deţine întregul nostru adevăr, pentru că întregul nostru adevăr dăinuie în singurătate, în părăsire, în iluziile pierdute, în aşteptarea proprie copilului de a i se face observaţii din partea lumii întregi. De aici se trag înţeleptul, marele politician, omul obişnuit, fiecare

dintre noi. Tot ceea ce ţi se întâmplă mai târziu în viaţă nu este decât desfăşurarea perpetuă a unui dialog cu copilul din tine. Veronica îl văzuse în cu totul alt chip pe Marchiz, când acesta, încă la Chateauroux, în timpul unei conversaţii, se înălţase uşor pe degete pentru a se privi în oglindă. Desigur, făcuse mişcarea involuntar, însă în gestul de a-şi verifica pe furiş propriul chip în luciul oglinzii era ceva din slăbiciunea copilului care are nevoie neîncetat de confirmarea faptului că există. Veronica îl văzuse atunci pe Marchiz fără siguranţa de sine afişată, fără vorba aleasă şi tonul omului care consideră că are întotdeauna dreptate. I se părea că apucase un fir ce ducea la ghemul din care era alcătuit Marchizul. Urmărind firul, sensibilă la orice semnal, pe zi ce trecea vedea tot mai mult. Bărbatul îşi lepăda în faţa ei mască după mască, devenind tot mai vulnerabil şi, astfel, tot mai expus răcelii şi asprimii lumii. Trebuia, aşadar, să-1 apere, să-1 protejeze, să-i ofere căldura cuvintelor şi a respiraţiei sale, iar în final să-1 învăluie în căldura propriului sentiment. Astfel [a]Junse Veronica să se îndrăgostească.
De-a lungul călătoriei stătea ghemuită într-un [c°]lţ al trăsurii şi, chiar atunci când lua parte la

discuţie, avea grijă ca privirea ei să nu se întâlnească, din întâmplare, cu a Marchizului. Ii era teamă că acest bărbat, vulnerabil şi puternic în aceeaşi măsură, îi va surprinde privirea şi o va capta pentru totdeauna.
Veronica fu surprinsă, fiindcă deodată se descoperi pe sine, cea de demult. O uimea propria sfiiciune, propria neîndemânare în folosirea multiplelor artificii de curtezană. Uitase cum e să fie ispititoare şi cochetă, cum să privească galeş şi cu subînţeles un bărbat şi cum, convinsă că-i stârneşte dorinţa, să-şi mişte şoldurile, atingându-1, chipurile, din întâmplare. Pentru că Marchizul nu era bărbat pentru ea nici în această accepţiune. îi era mai degrabă tată şi copil în acelaşi timp. Era un mare înţelept, dar şi un mare farseur.
Aşadar, când avu curajul să se apropie de el pentru prima dată şi să-1 atingă, o făcu asemenea unei mame sau unei surori. Iritaţi de căldură şi de praf, ochii Marchizului începuseră să doară. Aşa că, la (unul dintre popasuri, se apropie de el şi-i şterse ochii cu propria ei batistă.
Pentru Marchiz, prima emoţie, de la care începuseră toate celelalte, fusese compasiunea. De la început îi păruse rău de această femeie. încă de când o zărise prima dată coborând din micuţa ei trăsură la periferia localităţii Saint-Antoine, ştiuse că a fost înşelată şi înţelesese, în acelaşi timp, că unicul comportament faţă de femei este înşelăciunea. îi trecuse atunci prin minte o amintire de care se ruşina. Pe când era copil de vreo şase anişori, aşadar, la vârsta când plăcerea nu este încă legată în chip concret de trup, însă pare a se trage din anumite vise greu de amintit şi de numit, ademenea fiicele gemene ale spălătoresei, cam de aceeaşi vârstă cu el, în tufişurile de liliac negru din parc şi le ciupea de picioarele şi de braţele goale. Fetiţele îl priveau mai întâi uimite, apoi fugeau plângând. Pe atunci nu ştia încă nimic despre dorinţă, şi totuşi, necăjirea acestor fetiţe îi provoca o plăcere ciudată, despre care aflase că este rea şi păcătoasă.
Această amintire nu dură decât o fracţiune de secundă, apoi Marchizul o uită îndată, uşurat. Ca adult, nu dorise niciodată să nedreptăţească pe cineva, fie şi din motivul că - după cum credea el -orice faptă rea se va întoarce oricum împotriva lui, alterându-i puterea şi trăgându-1 spre pământ.
Marchizul aparţinea categoriei oamenilor conştienţi de ceea ce se întâmplă cu ei. Ştia multe despre legile care-i atrăgeau reciproc pe bărbaţi şi pe femei, existente dincolo de voinţă, de opţiune şi de gândirea sănătoasă. Despre acest

lucru vorbea şi doctrina Frăţiei.
Fiecare om poartă în sine germenii unor personalităţi diferite, ca nişte embrioni neîncolţiţi ai altor oameni potenţiali. Viaţa îl dezvoltă numai pe acela care devine o personalitate superioară, adecvată. Ceilalţi continuă să existe însă în el, foarte concreţi, deşi imaturi, neîmpliniţi, abia schiţaţi. Când, din diferite cauze, această personalitate principală slăbeşte, celelalte îşi spun cuvântul. De aici se trag nebunia, sentimentul posedării, al distrugerii. De aici se trage şi dragostea, pentru că se întâmplă uneori ca persoane întâlnite în viaţă pe neaşteptate să ne semene în mod surprinzător, sămânţă din sămânţa pe care o purtăm în noi. Identificarea acestor oameni şi tendinţa de a-i atrage în Propria orbită este tocmai ceea ce se cheamă dragoste. Marchizul, om învăţat, cunoştea povestea anticilor despre jumătăţile ce se caută reciproc ale întregului primordial, pe care îl forma omul înainte ca ^ânia zeilor să-1 fi împărţit în bărbat şi femeie. Cunoştea şi filozofia răspândită în Orient despre Migrarea sufletelor, care, extrem de apropiate într-o

viaţă, se caută apoi în celelalte reincarnări. Iar înj cele din urmă, ca om crescut în spiritul protestantismului, credea profund, asemenea unui copil, în predestinare şi în faptul că tot ceea ce face omul în viaţa lui vine din planurile şi intenţiile lui Dumnezeu. Era, aşadar, pregătit pentru un fapt care îl uimea oricum, şi anume acela că nu-şi putea desprinde ochii şi gândurile de pe chipul palid şi delicat al Veronicăi, de la mişcările capului ei şi de la privirea care încerca mereu să-1 ocolească.

10

- Când plecăm în călătorie ar trebui să ne amintim că, în pofida tuturor traseelor pregătite, a hărţilor, a rezervării încăperilor de înnoptat, a întâmplărilor şi a evenimentelor neprevăzute, tot Dumnezeu este cel ce ne deschide drumurile. Toate călătoriile, de la cele mai scurte, de la cele private, cum ar fi vizitarea rudelor, până la acelea grandioase, peste mări, la capătul unor lumi cunoscute, aşadar, toate aceste călătorii fac parte din planurile pedante şi minuţioase ale lui Dumnezeu. El făureşte locurile fără drumuri, pentru ca noi să ne putem aşterne cărările peste ele, tot el trasează graniţele, pentru ca noi să le putem trece. Parcă din neatenţie, el lasă trecători printre vârfurile de munte, iar peste râuri aruncă trunchiuri de copaci prăbuşiţi. El este cel care, trezind în noi neliniştea şi sentimentul neîmplinirii, ne porneşte la drum. Şi tot el ne menţine iluzia că singuri ne alegem direcţia. în realitate, totul s-a petrecut deja. Pentru Dumnezeu nu există viitor, nici surprize - spuse Marchizul, mergând pe lângă vehicul, prin căldură. - Sună ca un imn - zise Burling. Dacă, într-adevăr, totul este în mâinile lui Dumnezeu, atunci Dumnezeu n-a putut născoci nimic mai bun decât necesitatea de a călători noaptea. Comun şi mărginit pe o suprafaţă nu prea mare, întunericul îi apropiase pe cei doi bărbaţi. în acele ᵛremuri, prietenia dintre bărbaţi nu trebuia să fie ᵃŞa de aspră ca acum. Lui Burling îi era, cu siguranţă, ᶜhiar mai greu să-şi scoată până şi pe întuneric

masca de batjocoritor grosolan, deşi distant. Când,'; cu întârziere, îşi dădu seama de subtila relaţie ce se înfiripase între Veronica, Mignonne, Drăguţa J cum îi spunea el în gând - şi Marchiz, situaţia deveni! limpede şi ceva mai sigură; el avea să stea deoparte. La început nu-i trecuse prin cap că partida pentru această Mignonne ar merita vreun efort. E drept, era frumoasă şi agreabilă, dar... Apoi, uimit de atenţia plină de respect cu care o înconjura Marchizul, încetă să se mai gândească la ea şi să-i spună „Drăguţa", în semn de încredere în prietenul său. Fără să-şi dea seama, adoptă în faţa acestei perechi rolul de martor care priveşte, vede şi acceptă. Marchizul îi era recunoscător lui

Burling, deşi ar fi putut să arate că nu are nevoie de acordul nimănui. Drept recompensă, îi povesti englezului despre Carte, iar vorbind despre Carte se înfăţişa pe sine. Burling trăi atunci un fel de şoc. Acel Marchiz sigur pe sine, diplomatul cu picioarele pe pământ, călătorind într-o ţară vecină pentru afaceri, încetase să mai existe. Acum Burling vedea în faţa sa un nebun, căci cum altfel ai putea numi altfel un om care-şi sacrifică întreaga carieră şi banii, riscându-şi viaţa, pentru a dobândi ceva atât de ireal cum era Cartea? Totuşi, acest gen de nebunie îl atrăgea pe Burling. Ca raţionalist, adept al lui Descartes şi susţinător al raţiunii, în adâncul sufletului, Burling avea nevoie de apa din izvorul iraţionalismului, al basmului şi al superstiţiei. Fie şi pentru a se lupta cu ele, pentru că te lupţi doar cu ceea ce te atrage mai mult. Omul care-i spunea aceste basme era cineva pe care-1 respecta, pe care începuse să-1 trateze ca pe un prieten, o persoană cu o gândire profundă şi cunoştinţe ample-Toată ziua următoare englezul trecu printr-o mare confuzie. In imaginea lui raţională despre lume nu exista loc pentru ceva de felul Cărţii. Lumea era alcătuită dintr-o materie însufleţită de duhul luii Cl

1^

Dumnezeu. Dumnezeu i-a dat viaţă în momentul creaţiei, şi din acel moment se arată doar în legile care guvernează materia. Burling nu se îndoia de existenţa lui Dumnezeu, însă Dumnezeu e atât de departe, atât de îndepărtat, încât nu are nici o influenţă sau, mai degrabă, nu vrea să influenţeze ceea ce se întâmplă aici. Aşadar, Burling nu admitea nici un alt mod în care Dumnezeu ar fi putut intra în legătură cu oamenii; poate doar prin legile naturii. Dumnezeu care s-ar manifesta în pofida legilor create de el şi-ar nega propria existenţă.

Burling îşi concentra întreaga inteligenţă pentru a explica ceea ce i se părea complet dezlânat şi rezolvarea îi veni singură - pătrunse deodată în miezul problemei, fără cuvinte, fără retorică. înţelese Cartea ca un simbol al tuturor acestor legi care guvernează materia, ca o concretizare mentală a ţelului tuturor căutărilor umane, a cercetărilor, experienţelor, experimentelor şi descoperirilor. Ca lucru fizic, Ea nu există. Cine să o fi scris? Şi în ce limbă? In ebraică sau în franceză? Poate în latină, pentru a fi mai bine înţeleasă în Europa? Şi, înainte de toate, în ce scop ? Ce sens ar mai avea totul, dacă cercetările minuţioase, apropierea pas cu pas de adevăr, calculele, dovezile, dacă toate acestea ar fi putut fi abandonate datorită citirii Cărţii? Ce sens ar mai avea atunci dezvoltarea, Progresul, căutările şi frământările omului, lupta lui cu propriile posibilităţi de înţelegere, dacă totul este explicat şi înscris în Cartea pe care oricine o Poate afla?

înfierbântatului Burling i se părea totuşi că gândirea lui se învârteşte în cerc, scăpându-i ceea ce era mai important. îşi imagina ce ar putea cuprinde ;"artea, dacă ar exista cu adevărat. Ce era atât de ^portant, de o numeau Cartea Vieţii? Poate-i o culegere de legi în stilul celebrelor formule ale lui

Newton din Cambridge? Sau doar o lege care le include pe toate celelalte, o lege-mamă ? Poate niştei formule de alchimie ? Burling nutrea o mare apre» ciere pentru alchimie şi ar fi ridicat-o chiar la rangul, de ştiinţă, dacă n-ar fi existat această hipertrofie a misticismului. Brusc şi-1 aminti pe domnul de Chevillon şi casa acestuia, luxul şi bogăţia. Aurul! De la început ştiuse că bogăţia lui de Chevillon este suspectă. Dar dacă de Chevillon cunoştea secretul] obţinerii aurului din elemente simple, atunci la ce bun ar fi planificat o expediţie pentru Carte ? Motivul trebuie să fi fost ceva concret, ceva material, ceva! ce aduce

câştig. Cunoaşterea abstractă în sine n-ar putea însemna atât de mult pentru nimeni. Acest mit nu ar putea amăgi oameni de talia Marchizului. Şi deodată gândurile lui Burling, roind ca nişte muşte, se opriră un moment, atingând miezul lucrurilor. Uşurat, închise ochii şi şopti:
- Elixirul vieţii, elixirul tinereţii veşnice. De aceea de Chevillon... acest bătrân... finanţează totul... Şi Marchizul...
Aceasta ar fi putut fi o rezolvare. Cu siguranţă aceasta era rezolvarea. Burling hotărî să-1 întreb^ pe Marchiz în faţă. însă după o după-amiază petrecută la han, când urcară în trăsură, efectul lungiloi lui cugetări i se păru deodată o prostie copilărească. Privindu-1 pe Marchiz, se ruşina de propria bănu-* ială şi de încrederea în rezolvările prea simple şi aberante.
- Spune-mi, te rog, domnule - îl întrebă apoi pe Marchiz —, dar sincer, dacă fireşte nu e un secret, domnul de Chevillon... ştie să obţină aur?
Marchizul înlemni cu gura plină de struguri. ■
- Ce-ţi trece prin cap, pentru numele luJ Dumnezeu ?
- Casa aceea a lui, servitorii, grădinile inte: nabile...

rdfl rau

1Lăi

Marchizul râse pe înfundate şi continuă să privească cu interes fructele coapte.
- Din câte ştiu, prietene, nu crezi în posibilitatea obţinerii aurului prin metode artizanale.
- In compania ta mi-am mai schimbat obiceiurile şi gândurile. Uneori cred că m-ai putea convinge de existenţa balaurilor, dacă ţi-ai propune - replică Burling cu reproş, apoi adăugă:
- Dar tu crezi în transmutaţia metalelor ?
- Da, însă pentru mine aceasta nu-i o chestiune de credinţă. Este un fapt, dragul meu. Aurul, ca metal concret, dorit de oameni, se poate obţine prin transmutaţie, şi nu are rost să faci din asta senzaţie. Pentru un adept al alchimiei, obţinerea aurului are totuşi valoare recompensatorie, dar nu datorită bogăţiei sperate. Este o dovadă că prin perseverenţă, curaj, încredere, renunţare şi iniţiere a ajuns atât de departe. Aurul este un simbol, iar dacă de Chevillon ştie să-1 facă..., atunci să zicem că nu o face pentru câştig.
- în timp ce aici sunt sute de alchimişti, în Anglia şi în întreaga Europă bântuie adevărata *auri sacra fama.* Oamenilor le trebuie aurul ca aur, nu ca simbol.
- Sunt alchimişti cu autoritate diferită. Majoritatea sunt departe de ştiinţa adevărată. în realitate, ei doresc slava şi bogăţia. De aceea îl caută cu înfrigurare. Dacă l-ar obţine, lumea ar fi plină de războaie, de jafuri, de înşelătorii şi de minciuni. Guvernele statelor s-ar întrece în a cunoaşte secretul. Alchimiştii ar fi închişi şi, prin şantaj sau torturi, siliţi să producă aur pentru dotarea armatei, pentru noi înrolări
l soldaţilor, pentru uniforme, muschete, tunuri, l care ar câştiga un adept al acestei ştiinţe l-ar transforma în sclav ar fi stăpânul lumii.
u trebuie să fii prea înţelept pentru a înţelege cât ar aduce acest lucru. De aceea cei care reuşesc obţină aur păstrează bine taina. Aceştia sunt

oameni cu sufletul curat, cum altfel ar putea să pătrundă procesele divine? Pentru ei aurul este, pur şi simplu, un metal, ca argintul sau mercurul, dar pentru că aparţine Soarelui, este coroana celor-lalte elemente.

- Mă surprinde, domnule, că vorbeşti despre obţinerea aurului ca şi cum ar fi un fapt real - spuse Burling, iar în glasul lui se simţea precipitarea.
- Ce poate fi mai real decât propria experienţă ? -replică Marchizul misterios şi-i oferi lui Burling un ciorchine de strugure. - Am văzut transmutaţia cu ochii mei. Omul care a realizat acest lucru trăieşte şi experimentează în continuare. De aceea nu-i pronunţ numele.
- Te rog să ne spui în ce constă toată această operaţie! Cum se procedează? — i se adresă Veronica, brusc interesată de discuţie.
- Se ia mercur şi se topeşte într-o cantitate corespunzătoare. La nevoie se poate folosi şi plumb. Se adaugă tinctură roşie, adică *lapis philosophorum.* După ce se amestecă bine, vasul se umple cu aur topit.
- Nu cred, pentru Dumnezeu, spuse Burling. Aşa ceva nu e posibil.
- Nu trebuie să mă crezi pe mine, dar nu sunt nici primul, nici ultimul care vorbeşte despre asta. Ştiu câţiva oameni care cunosc modalitatea de a obţine aur; de asemenea, mulţi alchimişti nu recunosc că stăpânesc ştiinţa transmutării. Unii dintre ei lasă formula urmaşilor lor.
Burling se scutură.
- Ştiu şi eu formule dintr-astea pline de cuvinte latineşti neînţelese, de simboluri şi de poveşti! Ast* e mai curând poezie, decât descrierea unei acţiuD' concrete.
- Ca şi filozofii, ei sunt poeţi ce creează sistei#e din intuiţiile lor. Aş putea să-ţi răspund cu cuvinteM

unuia dintre alchimiştii-poeţi: „Crezi oare că-ţi transmitem limpede cea mai mare dintre taine ? Ia cuvintele noastre în sensul lor simplu. Te asigur că, luând *ad litteram* ceea ce au scris înţelepţii, vei cădea într-un labirint fără ieşire, iar munca şi cheltuielile tale vor fi zadarnice" — cită din memorie Marchizul.
- Aşadar, este o ocultare folosită într-adins ?
- Da. Este vorba de ascunderea în cuvinte a unei mari taine, la care trebuie să ajungi de unul singur, cel mult cu ajutorul lui Dumnezeu. V-am spus ce s-ar putea întâmpla dacă taina ar ajunge în mâinile unor oameni nepregătiţi. Cunoaşterea ar putea deveni o adevărată nefericire pentru oameni. O să vă dau un exemplu. - Marchizul dădu la o parte fructele şi se aşeză comod. - Pe vremea regelui precedent şi a cardinalului Richelieu, la Paris locuia un om pe nume Dubois. El a găsit în hârtiile rămase de la străbunicul său, Flammellus, cunoscut în toată lumea, o reţetă cu un praf din care se putea obţine aur. Flammellus n-a fost prudent atunci când a lăsat o asemenea reţetă, şi din cauza imprudenţei lui strănepotul a murit. Nefiind deloc pregătit pentru aceasta, nici spiritual, nici intelectual, Dubois a început să facă aur. De altfel, nici nu ascundea acest lucru. Vestea ajunse repede la cardinal, care, dornic de putere, ceru pur şi simplu să-1 aresteze pe Dubois. Obligat să demonstreze în prezenţa regelui întregul Proces de transmutare, Dubois transformă bulgarie de plumb în aur curat şi, fiindcă nu vru să dezvăluie taina şi nu reuşiră să-1 facă să o spună nici cu ajutorul torturilor, cardinalul, temându-se ^eun asemenea om, ceru să fie spânzurat. De altfel, ^n punct de vedere politic, avea dreptate. Dacă
ubois s-ar fi lăsat cumpărat de un suveran german ^au englez, mărirea Franţei ar fi fost ameninţată. au> nu demult, acum câţiva ani, o altă întâmplare

celebră, cazul unui oarecare de Lisle, al unui maestru ocult. Tânărul umbla prin Franţa, demonstrând arta de a obţine aur şi argint. Există o mărturie a unui episcop serios şi înţelept, în a cărui prezenţă de Lisle a topit cuie de metal,

obţinând argint. La scurt timp după aceea fu răpit şi dus în faţa ministrului trezoreriei, de la care am aflat personal toate acestea. Nici de Lisle, în pofida ameninţărilor, rugăminţilor şi promisiunilor, nu a vrut să dezvăluie taina. L-au închis la Bastilia şi acolo, temându-se de alte torturi, şi-a luat viaţa. Chiar şi ţara dumitale, raţională şi luminată, prietene, a dat un asemenea om. Ai auzit de James Butler, nobilul scoţian?
- Nu, niciodată.
- în tinereţe a fost prizonier la arabi, unde a lucrat în serviciul unui adept al alchimiei. A reuşit să fure o cutiuţă cu praf roşu şi să fugă. Când a ajuns la Londra, a început să facă aur. A trăit în lux şi fără griji, până ce a fost omorât de cei ce voiau să-i fure taina. Nici până în ziua de astăzi nu se ştie cine a fost.
- Sună ca nişte poveşti fantastice, spuse Burling
neconvins.
-Avem libertatea de a judeca lucrurile. Dacă te bizui însă pe autorităţi în materie, poate-ţi va da de gândit faptul că mulţi oameni mari au fost alchimişti. Platon recunoştea că omul este reflectarea întregului Univers. Forţele ce guvernează vieţil[e] omeneşti sunt aceleaşi cu cele care unesc planetei
Cunoscându-te pe tine însuţi, cunoşti lumea exterioară, şi invers. Alchimia poate fi considerată modalitatea de a cunoaşte procesele care au loc paralei atât în interior, cât şi în afară. Piatra filozofală a^ consta în dobândirea ştiinţei depline despre sine f despre lume. Dacă vei privi lucrurile în felul acest*' nu va mai exista nici o contradicţie între ştiinţă oculte, bazate pe alchimie, şi ştiinţele natura^
Ia seama că cei care au contribuit la dezvoltarea ştiinţelor au fost de obicei şi mari iniţiaţi. Hermes Trismegistul, Osthanes, Ptolemeu Egipteanul, mare învăţat, astrolog. Ai auzit, desigur, domnule, de filozoful Democrit din Abdera, care ştia să topească pietrele şi să facă smaralde? Sau de Măria Izrailiteanca, una dintre numeroasele femei care se ocupau de ştiinţele oculte ? Ea a descoperit aparatul de distilat, punând astfel bazale practicii alchimice. Dar cel mai mare alchimist provenea din ţinuturile arabe - este vorba de Jabir, un înţelept, autorul lucrării *De occulta philosophia,* care se bucură în continuare, după atâţia ani, de mare popularitate. Sau Avicenna, medic şi filozof, sau Zosimos Gnosticul, pe care Biserica nu-1 iubeşte? Sau Albert cel Mare, dominicanul, sfânt catolic, adept al lui Aristotel?... De alchimie s-au ocupat Roger Bacon şi chiar Toma d'Aquino, care a atras atenţia în mod onest că această ştiinţă poate să ispitească persoane imature din punct de vedere moral la flatarea propriei vanităţi şi a dorinţei de înavuţire. în vremurile noastre cel mai mare alchimist a fost Arnauld de Villeneuve. El a fost acuzat că ar fi încheiat un pact cu diavolul...
- Nu cumva eviţi răspunsul concret la întrebarea referitoare la de Chevillon, domnule ? — îl întrerupse Burling.
Marchizul se uită la el cu atenţie.
- Nu. El nu vrea să facă aur şi nici nu doreşte elixirul tinereţii. De Chevillon nu este un om care [s]ă-şi dorească nemurirea în această lume. Eşti Mulţumit?
Burling tăcu, surprins de perspicacitatea ^archizului. Părea că se pregăteşte să spună ceva [1Q]iportant. Apoi răsuflă adânc, parcă renunţând.
~ Zău, mă simt ciudat, spuse. Oarecum dedublat. ^[u] este vorba de faptul că m-ai convins. O anumită ^[a]rte din mine doreşte să creadă tot ce spui, iar [ea]laltă o persiflează pe prima.

Marchizul aruncă pe fereastră resturile ciorchinelui de strugure.
— Nu vreau să contribui la confuzia din mintea ta. Burling dădu din mână a lehamite şi se adresă
Veronicăi:

- Să nu-1 mai ascultăm, doamnă, pentru că magicianul acesta o să ne fure sufletele!

11

Marchizul era foarte abil, atât în discuţiile din trăsură, cât şi în organizarea locurilor de dormit şi a aprovizionării cu alimente în timpul ultimelor zile de călătorie, când vehiculul se îndrepta încet, dar consecvent, spre sud. Dar nu se simţea bine. Probabil îl necăjea faptul că, de la o zi la alta, Burling urma să-şi ia rămas-bun şi să se îndrepte spre Toulouse. Poate că se temea de instalarea rapidă a toamnei. Sau poate îi era teamă de interesul crescând pentru Veronica, de îndreptarea involuntară spre ea a privirii, atenţiei şi gândurilor sale. încă nu ştia că o iubeşte, fiindcă nu dorea să se gândească ce înseamnă asta. Dar avea nevoie din ce în ce mai mult de singurătate şi, paradoxal, de izolare faţă de cea spre care era atras ineluctabil.
Burling observă clipele lui de reflecţie şi de absenţă şi încercă să fie deosebit de prudent. Nu-i mai puse întrebări şi nu-1 mai provocă să facă destăinuiri. Politicos şi civilizat, considera că nu are voie să se amestece în treburile altcuiva. îi părea rău însă de Marchiz şi poate de aceea stârnea discuţii intelectuale pe teme neutre, pentru a-i distrage cumva gândurile. Aceste conversaţii se constituiau într-un comentariu continuu despre ceea ce se întâmpla în momentul respectiv, despre caravanele hughenoţilor pe care le observau pe fereastra trăsurii, despre discuţiile pline de nelinişte sau de curio-zitate purtate la mesele vecine în hanurile pe lângă care treceau, despre istorioarele pe tema Cărţii.

Marchizul se simţea din ce în ce mai rău. Şi nu numai sufleteşte. Ochii lui, întunecaţi, expresivi, începură să-1 înţepe şi să se înroşească, iar după apusul soarelui îi lăcrimau. în fiecare seară Veronica îi punea comprese din plante care să-i aline durerile: muşeţel, degeţel, pătlagină. Marchizul se lăsa pe mâna ei cu mulţumire şi recunoştinţă, aşteptând acest moment încă de la vremea prânzului.
- De unde atâta apă în ochii dumneavoastră, Marchize ? — îl întrebă Veronica, pregătind fese pentru comprese dintr-o pânză curată.
- Cred că se topeşte gheaţa din mine, glumi Marchizul, sărutându-i delicat mâna cu care-1 îngrijea.
într-una din zilele de octombrie, se opriră la singurul han mare care le ieşi în cale. Hanul era ticsit. Nu exista loc nici în camerele de sus, nici în grajdurile de jos. La mese stăteau oameni obosiţi, în haine murdare. Femeile îşi strângeau la sân copiii mici, bărbaţii moţăiau, sprijiniţi de băncile din lemn.
Burling află de la hangiţa robustă că toţi aceşti drumeţi sunt hughenoţi din ţinutul Montauban, care se îndreptau spre Olanda.
- Nici să nu vă gândiţi, domnule, că puteţi înnopta la mine. Aici nici un ac nu poţi arunca. Dacă rămâneţi împreună cu aceşti oameni, aţi putea înnopta în casa pastorului. Ceva de mâncare însă vă pot oferi.
Când aşteptau cina modestă, Marchizul intră în vorbă cu un tânăr, care, amabil, îi făcu loc la masă. Află de la el că, în urmă cu câteva zile, regele anulase oficial Edictul de la Nantes. Din momentul acela, singura confesiune legală în regatul Franţei devenea confesiunea catolică. Ceilalţi credincioşi trebuiau să-şi schimbe ori credinţa, ori patria. Tânărul nu avea prea multe de pierdut. Era doar ucenic tăbăcar şi încă nu-şi întemeiase o familie. Dar mulţi dintre cei apropiaţi hotărâseră să rămână, făcând pe convertiţii, căci credinţa nu se schimbă aşa de uşor, fie şi din cauza unui document semnat de rege. Tânărul considera că o să se descurce în noua patrie, fiind specialist în tăbăcirea pieilor. Pretutindeni oamenii au nevoie de o piele bună pentru ghete, mănuşi şi genţi. Se

necăjea doar din cauza părinţilor, umiliţi, singuri, bătrâni.
Marchizul îşi reaminti de mama sa, neajutorată, neînţelegând absolut nimic din ceea ce se petrecea în jur. Minţită şi exploatată de soţ, sprijinindu-se pe propria credinţă ca un orb de baston. Oare vor îndrăzni să-i facă ceva? încotro se va duce când pastorul ei poate deveni din zi în zi cizmar sau poate dispărea, asemenea celorlalţi? Primul gând al Marchizului fu să se alăture acestui grup şi să se întoarcă, să o ia pe mama sa din casa friguroasă, din cauza căreia se îmbolnăvise de artrită, şi să plece în Olanda, pământul făgăduinţei. La soţie şi la copil nu se gândea. Nu-i era dor de ei. Faţă de ei nu se simţea vinovat. O avea în faţa ochilor doar pe această femeie bătrână, care îşi hrănea pisicile roşcate.
în noaptea aceea, petrecută în casa pastorului, valul de tristeţe şi dezgust îl cuprinse ca o negură care-1 făcea neputincios. Cunoştea această senzaţie si nici măcar nu încercase să i se împotrivească, înţelegea că ea s-a format în timp, asemenea unor nori grei de furtună.
Marchizul avea accese de melancolie, care păreau independente de evenimente, instalându-se din senin, împrejurările exterioare erau doar un pretext pentru ca ele să-i cuprindă pe neaşteptate sufletul, răbufnind dintr-un loc întunecos, ascuns. De obicei se manifestau prin senzaţia de incongruenţă cu restul lumii. Atunci simţea că persoana lui, da, persoana lui, şi nu el însuşi, este un fel de adaos la lumea

armonioasă şi echilibrată. Existenţa lui tulbura parcă echilibrul perfect al lumii. Se simţea atunci ca un fel de abces de natură cancerigenă pe ţesutul sănătos al acesteia. în lume trăia un suflet în plus. Tocmai această senzaţie îl paraliza. Nu exista nici un loc unde ar fi putut să se ascundă, la care să se adapteze. Când se aşeza în pat, tulbura ideea de pat; când încerca să umble încoace şi încolo, perturba liniştea lucrurilor din jur; când vorbea, cuvintele lui îşi pierdeau importanţa şi semnificaţia, numind ceea ce fusese deja numit. Vocea îi era ca un zgomot neplăcut urechii. Nu putea să fugă de sine însuşi.
Cel mai bun remediu îl reprezentau, în acele momente, oglinzile. Marchizul se uita în ele, încercând să depisteze, pe faţă şi pe corp, cauza acestei stări de lucruri. Ce anume din el nu se potrivea cu lumea? Oare preaplinul existenţei sale putea fi văzut ? Oglinzile îi dezvăluiau invariabil aceeaşi fizionomie şi acelaşi trup. Ochii căprui, parcă înlăcrimaţi, sub fruntea înaltă, nasul drept, ascuţit, gura mare, pregnant conturată.
Boala îl chinuia din copilărie şi încă de atunci încercase să-i găsească o explicaţie. Când era adolescent, îşi făcuse un calendar, în care îşi nota în fiecare zi, cu un semn distinctiv, dispoziţia. Credea că o asemenea configuraţie îi va arăta cu timpul o ordine oarecare, dependentă probabil de anotimpuri, de plecările şi revenirile tatălui, de migrenele mamei. Dar înţelese repede că o asemenea ordine nu există. O dată cu trecerea anilor învăţă să examineze mişcările planetelor. Desena configuraţii ale opoziţiilor şi ale cvadraturilor. Calcula perioadele de tranziţie. Pe atunci atribuia melancolia influenţelor lui Saturn. Nu erau cercetate nici tensiunile sociale, nici relaţiile familiale, nu se cunoşteau nici hormonii, nici microelementele. Asemenea probleme păreau

întotdeauna elementare, banale, în comparaţie cu ce se întâmpla pe harta cerului. Şi fiindcă Marchizul se născuse la începutul iernii, în semnul Capricornului, stăpânit de Saturn, el considera că tocmai acest corp ceresc îi provoacă accesele de tristeţe care reveneau permanent. îşi concentra aşadar atenţia asupra mişcării lente a lui Saturn. Desena cercuri pe care marca prin puncte poziţia planetelor şi prin liniuţe unghiurile pe care acestea le formau cu planeta lui întunecată. Şi fusese pe cale de a găsi anumite legităţi, dar fie capacitatea lui

intelectuală de a cuprinde aceste influenţe reciproce complicate era prea mică, fie nu avea răbdare suficientă pentru calcule, nici această cale nu-1 conduse aşadar la un răspuns clar şi univoc.
Apoi Marchizul deveni adult. Era o persoană importantă, soţ şi tată, şi obţinuse primul grad de iniţiere în Frăţie. Atunci îi veni în minte ideea că planetele au undeva, mai sus, propriul lor cer, care le determină mişcarea. Cauza muzicii armonioase a sferelor se afla aşadar în altă parte şi nu putea fi exprimată în configuraţii, cifre şi formulele lui Kepler.
Marchizul îşi acceptă cu un soi de resemnare suferinţa, fără a mai încerca altă explicaţie. Când durerea se instala, el se izola de lume şi o accepta în singurătate ca pe un sacrament apăsător, greu digerabil. Cuprins de repulsie şi dezgust, zăcea ore întregi cu ochii deschişi. Nu mânca, nu se spăla. Cu o şi mai mare scârbă se scula pentru a-şi face nevoile, apoi se întorcea în pat.
După un timp - uneori după câteva ore, alteori după câteva săptămâni -, totul revenea la normal. Lumea îi acorda, cu generozitate, noţiunea existenţei.
Feriţi-vă de influenţele lui Saturn, spuneau pe atunci astrologii. Această planetă este asemenea unui bătrân cu o secure, care umblă pe cer. Mantia lui

mare şi grea se aşterne deasupra tuturor ca o ceaţă nevăzută, apăsătoare, ce transformă toate culorile în cenuşiu. Culoarea roşie şi cea violetă pălesc, devenind trandafiriu sau culoarea lavandei. Pe pământ se revarsă cenuşă din cotloanele ascunse, nevăzute, ale cerului. Acoperă tot ce este viu, făcând ca totul să încremenească în figuri simbolice greu de descifrat. Lucrurile dispar, rămânând doar umbrele, ca nişte pete întunecate, uriaşe, la suprafaţa vieţii.
Ora lui Saturn este amurgul, când ziua păleşte şi se comportă ca o femeie leşinată, care-şi pierde culoarea, vigoarea părăsind-o cu picuri mărunţi. Amurgul este presimţirea încremenirii nopţii, în amurg până şi fiinţele cele mai nevinovate, aflate în pragul vieţii, se tem de moarte. Animalele se ascund în vizuine, plantele agonizează, iar oamenii aprind lumânări şi se cuibăresc pe lângă focuri. Dacă noaptea este o stare ce aminteşte de moarte, amurgul e agonia cea de fiecare zi.
Inelele lui Saturn simbolizează mărginirea. Sunt nişte cercuri blestemate, care separă partea de întreg, închid partea în condiţionările ei — pe om în timp, trupul în fiziologie, fiziologia în ritmurile ei, ritmurile în timp. Pe om îl închid în destinul său, care îi este scris şi pregătit încă înainte de a veni pe lume. Ele spun: „Nu există ieşire, eşti ceea ce eşti, şi nu ceea ce doreşti să fii". De la Saturn vine toată suferinţa, fiindcă suferinţa se naşte întotdeauna din sentimentul neputinţei şi al nemărginirii. Să fii acolo unde nu eşti, să nu fii acolo unde eşti. Să vrei să faci ceea ce nu se poate şi să nu vrei să faci ceea ce trebuie.
Conştiinţa mărginirii şi a închistării nu are nimic comun cu spaţiul şi timpul. Poţi fi închis în lumea întreagă şi încătuşat în timp, în timpul care ne-a fost dat pe drept într-o singură viaţă. Toţi copiii lui Saturn, aşadar, şi cei născuţi în alte semne sau zile pe care le guvernează Saturn, trăiesc

sentimentul mărginirii. Când se trezesc dimineaţa, mai întâi se miră că nu au murit noaptea. Apoi se miră că soarele a răsărit şi că ziua a început.
Resemnarea proprie doar obiectelor moarte îi face să revină în fiecare dimineaţă în lumea în care continuă să existe uşi, închuietori, lanţuri, graniţe, paşapoarte şi limitarea oricărei măsurători a timpului. Ei resimt dureros ticăitul ameninţător al ceasului şi fâsâitul nisipului ce curge în clepsidră. Se lasă furaţi de cuvinte, care ne despart perfid experienţa de existenţă. Şi chiar dacă Dumnezeu, în bunătatea lui, le dezvăluie reflexele nemărginirii, ei, plini de neîncredere, le împart, cu tot felul de instrumente născocite, în bucăţele mici, care li se prefiră printre

degete.
In noaptea aceea Marchizul nu putea să doarmă şi permisese ca timpul să-i curgă printre degete.

12

- Trebuie să-mi iau rămas-bun de la voi. Se face târziu - spuse Burling, scobind cu vârful ghetei pământul pietros. - Acesta e într-adevăr ultimul loc de unde pot s-o iau către est.
Se aflau la marginea unui orăşel, în faţa unui han sărăcăcios, ridicat în apropierea unei coline pe care se afla o spânzurătoare. Caii înhămaţi smulgeau smocurile rare de iarbă. Gauche scotea din trăsură bagajele şi le aşeza pe pietre, lângă şei.
- Ce loc sumbru! - observă Veronica, înfăşu-rându-se în şalul de lână.
Marchizul studia preocupat măciulia de argint a bastonului său.
- îmi vine greu să mă despart de voi, spuse Burling. - Dacă n-aş pleca acum, n-aş mai pleca deloc. Or, eu nu caut nici un Graal. Eu merg pur şi simplu să-1 iau pe elevul meu de la şcoală. Iată, o călătorie banală, cu un scop concret, despre care ştiu că există şi că mă aşteaptă! - râse el.
Cerul se acoperea de nori joşi, iar dinspre munte începea să bată un vânt rece, care aduna firele uscate de iarbă în rotocoale mici.
- Vine iarna - reacţiona în sfârşit Marchizul. -O să ne prindă în munţi.
- Cum o să aflu dacă aţi reuşit să găsiţi Cartea ? -Vei afla cu siguranţă. Toată lumea va vorbi
despre asta.
- îţi doresc succes, prietene.
- Şi eu ţie.
Totul era pregătit pentru despărţire. Burling îşi lua cu el calul, bagajele, mintea lui sănătoasă, scepticismul şi simţul umorului.
- La revedere, prietene, să ne vedem într-o nouă lume! - spuse Marchizul, iar Burling nu ştia dacă prietenul lui glumeşte sau vorbeşte serios.
- La revedere, o să ne revedem la Paris. O să-mi lipsiţi! — Veronica îi întinse mâna, pe care Burling o ţinu ceva mai mult în mâna lui.
Apoi îl bătu pe umeri pe Gauche.
- Dumnezeu să vă aibă în pază!
Burling mai verifică o dată strânsoarea chingilor, îşi potrivi pălăria şi se urcă pe cal cu o agilitate nebănuită.
într-una din zile, după ce intraseră în munţi, şi-au dat seama că era deja noiembrie. Soarele nu mai împrăştia căldură înjur, ci doar lumină, jucându-se cu umbrele prelungi, aurind iarba şi proiectând asupra stâncilor reflexe palide. Mergeau acum călare. Lăsaseră trăsura la hanul de lângă drum, de unde urmau să o ia la înapoiere. Nu mai aveau nevoie de ea, după plecarea lui Burling. Nu mai aveau subiecte de discuţie, iar la jocul de cărţi lipsea al treilea. în plus, drumurile erau mult mai proaste şi aproape impracticabile pentru roţile delicate ale echipajului parizian. Peisajul se schimbase. Coborau de pe cai tot mai des şi mergeau pe lângă ei, uitându-se cu grijă la picioare. Rămăseseră în urmă viile bogate şi răcoroase, livezile de portocali şi luncile acoperite de levănţică. Pământul se uscase, dezgolindu-şi scheletul pietros. începură să aibă probleme cu apa. Rareori întâlneau fântâni şi din ce în ce mai des beau apă din pâraiele ce veneau din munte.
într-una din zile nu mai găsiră nici han, nici un adăpost pentru a înnopta, fiind nevoiţi să-şi aştearnă

tabăra printre stânci. Privind cerul înstelat, îşi dădură seama că se află mai sus decât văile de unde plecaseră. De aici cerul părea mult mai palpabil şi mai concret. Să întinzi mâna, când stai lângă foc, şi să atingi flăcările celorlalte vetre, cereşti!
Gauche strângea plante de pe drum: crenguţe de lavandă pricăjită şi frunze de coacăz sălbatic. Le întinsese în jurul taberei pentru a alunga animalele sălbatice. Multă vreme nu putură adormi. Cerul arăta ca o cortină brodată cu paiete, gata să se ridice curând, pentru a începe marele spectacol cosmic.
în toiul nopţii, Veronica simţi deasupra feţei o respiraţie şi se trezi imediat.
-Vino - spuse Marchizul. O ajută să se scoale şi o trase după el dincolo de cercul protector ce înconjura tabăra. Se opri lângă o stâncă ce se înălţa drept şi o trase pe Veronica spre el.
- Te iubesc, doamnă, şi nici nu ştii cât de mult te doresc — spuse şi simţi că nu mai poate să adauge nimic. Mâna lui rătăcea febril prin părul şi pe faţa Veronicăi.
- Da - şopti Veronica, răspunzând la sărutările lui reci şi umede. El îi şoptea la ureche cuvinte pe care ea nu le înţelegea. Anumite explicaţii, hotărâri. De aproape, pielea lui mirosea frumos; părul, când îl mângâia, părea altfel decât ar fi crezut. El era aievea, atât de aproape de ea, încât respiraţia li se amesteca. El îi creştea în braţe, devenind din ce în ce mai mare. Era stăpân.
O întoarse cu faţa spre peretele aspru şi se lipi de spatele şi de fesele ei. îl simţi în ea fără să se mire, cu un fel de supunere care deschide pentru totdeauna toate porţile.
- Intru în tine, intru în tine — repeta Marchizul de zor, mişcându-se de parcă ar fi cucerit vârful p[e]
care se află ţelul tuturor călătoriilor. Veronica se trezi înainte de a răsări soarele. Focul se stinsese de tot, iar vântul împrăştia uşor cenuşa albă.
Marchizul dormea ghemuit ca o pisică, aşezat pe rochia ei. Ea stătea pe spate, privind cerul cenuşiu. Apoi recunoscu mirosul. Fiindcă era cald, îl identifică printre miresmele văzduhului, ale stâncilor arse de soare, ale ierburilor şi ale cătinei. II numi, îl memora şi îl luă în posesie. Acum îl va recunoaşte mereu şi va şti să-1 urmeze. Bărbatul acesta mirosea altfel decât tot ceea ce întâlnise ea până atunci. Era un miros diferit şi unic. Când vântul îl contopi cu mirosul de cenuşă, Veronicăi i se păru că în el există ceva predestinat. Apoi adormi.
Fornăitul cailor îl trezi pe Marchiz. El deschise ochii şi rămase o clipă nemişcat, privind soarele care se ridica la orizont. Se simţea slăbit. Slăbiciunea venea din spaţiul pustiu pe care-1 lăsaseră insulele care se îndepărtau una de alta, care pluteau în derivă, ciocnindu-se înlăuntrul lui.
Se ridică într-un cot şi o privi pe Veronica dormind. Era frumoasă, atât de frumoasă! în ea erau şi aurul, şi mierea, şi supunerea, care este mai puternică decât forţa. Ea putea să conducă şi să susţină, prin prezenţa ei putea să confere sens oricărui lucru. Ea putea să explice şi să ierte, să aline şi să dea putere, dar totodată puteai şi să te prăbuşeşti în ea şi să nu te mai poţi ridica nicicând. Ca o albină uriaşă, absorbind întreaga energie, o putea preschimba într-o dulce plăcere. Putea să se opească, să supună, să se limiteze şi să se preschimbe în animal.
Marchizul se ridică uşor şi-şi şterse faţa cu mâinile. Atinse neliniştit locul de la piept unde era ascunsă harta. Ezită o clipă, după care porni spre ttiunte. Trecu pe lângă cai şi pe lângă faţa adormită [a] lui Gauche, ajungând până la peretele vertical,

înfipt în stâncă. Trecu repede, încercând parcă să fugă, dar îşi dădu în acelaşi timp seama că vrea să se întoarcă, să fie lângă el, pur şi simplu să fie acolo. Unde greşise? Când îşi aţintise privirea, căzuse pe gânduri şi tolerase ca imaginea acestei femei să i se întipărească atât de adânc în minte ? Trebuie că a fost atunci, la început, când a văzut-o coborând din trăsură. îşi amintea încă părul întunecat şi reflexele clare şi vii ale luminii. Părul arăta de parcă îşi trăia propria lui viaţă. Poate că părul acesta 1-a fermecat, încât a îndrăznit până la urmă să-1 atingă şi să o apropie de el. Poate de aceea nu a dorit să-1 aştepte mai mult timp pe cavaler. La Chateauroux puţin a lipsit să condiţioneze continuarea călătoriei de participarea ei. Acum lumea era plină de Veronica, totul era Veronica. Nu mai trebuia să pleci nicăieri, era suficient să întinzi mâna.
Marchizul se simţi dedublat într-un mod dureros. El trăia mereu cu conştiinţa că se mişcă într-un fel de continuum, în care la un pol era puterea izvorâtă din eliberarea de propriile dorinţe, iar la celălalt -siguranţa, a cărei esenţă era întotdeauna dorinţa. Exista aici o contradicţie ce nu putea fi nici ocolită, nici neglijată. Până acum, alegerea între cele două posibilităţi o făcea, în locul Marchizului, viaţa însăşi. în căsnicie renunţase la dragoste, fiindcă dragostea renunţase la el. Poate ar fi putut să lupte. Aşa se spune întotdeauna, privind din afară viaţa cuiva. Dar nu se ţine cont de durerea pe care o produce dezamăgirea.
Marchizul îşi construise o capelă pentru durerea lui, pe care o cultiva ca pe o plantă rară. Durerea îl eliberase treptat de iubirea faţă de soţie, dar îl eliberase şi de suferinţa însăşi ? Suferinţa cauzată de dragostea înşelată te marchează la fel de mul* ca iubirea. Suferinţa este însă cu totul altceva, onr»il se revoltă împotriva ei, şi o astfel de revolt
favorizează încercările de a obţine controlul asupra propriei persoane şi a puterii. Voi fi puternic, voi fi liber, putea să spună Marchizul, am cunoscut taina propriei mele fiinţe, durerea mea şi singurătatea mea; voi cunoaşte taina naturii, a cerului şi a pământului, fiindcă ştiu că prin cunoaştere se dobândeşte puterea. Acesta a fost probabil drumul Marchizului spre iniţiere. Ca un Călăreţ din poveste, călare pe un Melc, înainta cuvânt cu cuvânt, zi după zi, spre celălalt pol al spaţiului în care se afla, văzând din ce în ce mai clar că prin cunoaştere dobândeşte libertatea, dar nu şi siguranţa. Cu cât cunoaşterea este mai profundă, cu atât ea dă naştere la mai multe întrebări şi incertitudini; cu atât existenţa umană pare suspendată şi convenţională, cu atât este mai puţin importantă deosebirea dintre viaţă şi moarte. Şi tocmai în aceasta consta puterea.
în noaptea aceea puterea începuse să-1 părăsească pe Marchiz. Mai întâi din el se revărsase un val de sămânţă, apoi, în timp ce dormea, forţa se prelinsese din el încet, ca apa dintr-un ulcior care nu a fost bine închis. Marchizul îşi pierduse inocenţa, şi nu era vorba aici de apropierea fizică de o femeie. Acest lucru i se mai întâmplase şi înainte. îşi pierduse inocenţa fiindcă o iubea pe această femeie, fiindcă dorea să rămână cu ea pentru totdeauna, să 0 privească şi să fie privit, să o cunoască, să pătrundă în lumea ei, să aibă copii cu ea. Mergând mai departe Pe munte, Marchizul începu să presimtă că a devenit el însuşi un obstacol în dobândirea Cărţii. Şi că, în Plus, o forţă străină îi răpise capacitatea de a se controla, capacitate de care era atât de mândru cândva. Privea de sus spre tabără siluetele mici ale cailor, pe Gauche mişcându-se printre ei, pe Veronica ^ Pe sine însuşi, lungit alături de ea.
De la această distanţă priveliştea putea fi luată rePt o ilustrată colorată, dar moartă, un tablou

pictat de mâna unui peisagist sensibil, care încadrează personajele în peisaj doar ca decor. Privind în jos, Marchizul înţelese că se află în faţa unei opţiuni şi, întrucât credea că opţiunile serioase nu se fac niciodată de unul singur, se întoarse şi se caţără mai departe, dislocând cu tălpile bucăţi mici de' piatră, care se rostogoleau în jos cu un vaiet surd.

13

A doua zi, seara, ajunseră într-un orăşel aşezat între munţi.
Oraşul avea ceva ciudat. Uşile şi ferestrele erau baricadate, iar cele două hanuri erau închise, în sfârşit, întâlniră un bărbat necăjit, care se uită la ei ca la nişte stafii. Aflară de la el că orăşelul se numeşte Montreau şi că de câteva zile aici s-a instalat molima. Bărbatul le dădu de înţeles să nu se aştepte la nici un fel de primire călduroasă din partea cuiva. Oamenilor le era teamă şi nu ieşeau din casă. Ii sfătui să înnopteze undeva în afara oraşului şi să-şi continue drumul cât mai grabnic.
Deşi caii erau obosiţi şi abia îşi mai târau picioarele, se hotărâră să meargă mai departe. Erau flămânzi şi îngheţaţi.
în ziua aceea, Gauche observă schimbarea subtilă care survenise după noaptea petrecută în munţi. El nu cunoştea faptele. Nu o văzuse pe Veronica, nici pe Marchiz trecând dincolo de tabără şi nu-i zărise nici când s-au întors îmbrăţişaţi şi indiferenţi la cele din jur. De altfel, el nu ar fi înţeles Probabil toate acestea. Nu ştia exact ce înseamnă bărbatul şi femeia şi ce înseamnă să caute un loc în întuneric pentru a se împreuna. Intuia doar că pră-Pastia dintre oameni şi animale nu era chiar atât de mare cât se credea de regulă. Şi chiar dacă înţe-legea ce reprezintă dragostea dintre oameni, cu siguranţă i-ar fi atribuit aceleaşi însuşiri ca mângâierilor cailor şi tulburării simţurilor pe care o observa la câinele său galben.

Acum ştia însă că se întâmplă ceva. Observa privirile îndelungi şi pline de înţeles ale Marchizului aruncate Veronicăi, în timp ce mergea călare lângă el. Le vedea emoţia plină de bucurie când li se întâlneau privirile, precum şi dificultatea de a le ignora. Aproape că simţea forţa care îi făcea pe cai să meargă mai încet şi mereu aproape unul de altul. în tăcerea călăreţilor auzea întrebări, iar întrebările rostite de ei conţineau răspunsurile. în grija manifestată de Marchiz transpărea conştiinţa puterii. Şi în acceptarea docilă a acestei griji de către Veronica trans-părea conştiinţa puterii, dar a unei puteri de altă natură, mai ascunsă.
în ziua aceea, trecuseră de câteva ori peste un pârâu mic, pietros, şi de fiecare dată făcuseră câte un mic popas. La un astfel de popas, un gest al Marchizului îl impresiona deosebit de puternic pe Gauche. Marchizul o atinse pe Veronica într-un asemenea fel, că atingerea se transmisese, în valuri, ca un ecou, în văzduh. Gauche s-a aflat în raza acestei unde şi trupul lui începu să tremure. în clipa următoare dorea cu toată fiinţa lui să trăiască şi el senzaţia unei asemenea atingeri. Gauche pătrunsese din întâmplare în raza iubirii şi a dorinţei celor doi şi se simţi legat de ei pentru totdeauna. Şi pentru că băiatul cel mut nu cunoştea diferenţa dintre femeie şi bărbat, el însuşi nefiind până la capăt nici unul, nici altul, îi îndrăgi, din clipa acelui gest, cu toată dorinţa lui de a iubi. Le oferea ceea ce de obicei le oferă copiii părinţilor, adică o încredere neţărmurită şi o profundă admiraţie. Şi dorinţa ca acel gest tandru şi neînsemnat să se repete la nesfârşit, aducând cu sine certitudinea că în lume există ° armonie mai profundă decât cea pe care o poate cunoaşte raţiunea.

Aşadar, Gauche deveni singura persoană cafe ocrotea această iubire neprevăzută. Singura, deoarece

şi Marchizul, şi Veronica i se împotriveau. Permiteau să ia parte la ea doar o fărâmă din ei, restul rămânând ascuns. îşi explicau doar ce se întâmpla în exterior.
Orăşelul dispăru în vale, ascuns în spatele unei stânci. Drumul se preschimba într-o cărăruie pietroasă şi pe Marchiz îl cuprinse neliniştea, crezând că s-a rătăcit. Când calul se poticni şi o aruncă din şa pe Veronica, Marchizul hotărî să facă popas. Noaptea era foarte răcoroasă şi trebuiră să scoată din desagi sacii de dormit. Cu mâinile îngheţate, Gauche încerca să aprindă focul, dar iarba şi rămu-relele rupte din tufişurile scunde mocneau doar, refuzând să se aprindă. în acel moment, în întuneric, aproape deasupra capului, Veronica văzu ceva neobişnuit. Pe creasta muntelui, într-un loc cu totul neaşteptat, se afla o căsuţă de piatră. Semăna cu un uriaş cuib de rândunică şi stătea lipită de stânca verticală ca prin minune. Nu era luminată, iar în întuneric aproape că nu se distingea de stâncă. Şi totuşi, din horn ieşea fum şi tocmai de aceea Veronica observase casa. Fumul era mai alb decât cerul, reflectând parcă lumina stelelor.
Luară caii de căpăstru şi încet, la pas, porniră în sus, pe o cărare atât de îngustă, încât tălpile abia 'e încăpeau pe ea.
Le deschise uşa o femeie corpolentă, cu o lumânare în mână. Nu spuse nimic, se retrase doar în Casă şi strigă ceva nedesluşit. După un timp, în raza 'uminii pătrunse un bărbat în vârstă, scund, cu o Perucă strâmbă, neîngrijită. Deschise larg uşa şi, ^ormăind ceva, îi invită înăuntru.
-Da, da, bănuiesc. în oraş e molimă, nu aveţi ^de să înnoptaţi şi sunteţi obosiţi după drum. Ei, !? să spun ? E nevoie de curaj sau de nebunie ca să JUligi până aici noaptea. Vă rog să intraţi. Fireşte,

sunt întotdeauna bucuros de oaspeţi. Caii trebuie să rămână în faţa casei, nu am grajd.
Marchizul încercă să explice sosirea lor intempestivă, dar părea că bătrânul nu-1 ascultă.
- Mâine - spuse el. - Mâine o să ne povestim ba una, ba alta. Femeie, pregăteşte-le gentilomilor odaia, iar tu, tinere, vei dormi în bucătărie. în casa asta nu sunt mai multe lumânări, femeie?
îi împinse delicat în direcţia uşii deschise, către încăperea din partea stângă. Femeia, azvârlind pe un pat demodat, încastrat în perete, câteva pături sau, mai degrabă, piei, se retrase cu spatele şi dispăru în tindă, luând lumânarea. Veronica ajunse la pat pe pipăite.
- Vă suntem într-adevăr foarte recunoscători... -începu Marchizul, dar bătrânul îl întrerupse:
- O să stăm de vorbă mâine, acum vă doresc noapte bună. Fără vise - spuse la ieşire.
Totul se petrecu atât de repede, încât nu reuşiră să-i ia seama nici gazdei, nici casei acesteia. Gauche dispăruse, se dusese, desigur, sau fusese condus la bucătărie.
Camera mirosea a piatră şi a umezeală, iar întu nericul era de nepătruns şi rece ca atlazul. Veronica pe pipăite, căută gura Marchizului. Se iubiră p pledurile umede, repede şi pătimaş, ca şi când noaptea aceasta ciudată urma să se încheie

îndată-Adormind, Marchizul îşi aduse aminte de caii lăsaţi în faţa casei, dar nu mai avu destulă putere pentru a face ceva. Căldura contopită a celor două trupuri alcătuia un spaţiu securizat, un cocon, protejându-[1] de influenţele necunoscute ale nopţii.
Dimineaţa fură invitaţi la micul dejun pe o teraS[3] aflată în spatele^ casei, pe partea care nu se vede[3] dinspre cărare. îl invitară şi pe Gauche. Acolo ei"[3] o masă goală, acoperită cu o faţă de masă albă, [cU]

poalele cam lungi, care atârnau până la pământ. Deşi aflată la adăpostul peretelui muntelui, pe terasă bătea un vânt aspru, care prevestea zăpadă şi iarnă. Uneori rafalele lui era atât de puternice, încât faţa de masă se umfla, neliniştită, de parcă ar fi dorit să se ridice cu masă cu tot spre cerul albastru şi rece. Scaunele erau aşezate de jur-împrejurul mesei, departe unul de altul. Se aşezară pe trei laturi şi, după un timp, apăru gazda, cu o farfurie cu brânză şi pâine şi cu o sticlă cu ulei de măsline. Omul era îmbrăcat ciudat, cu ceva ce amintea de un surtuc demodat, negru. Din mâneci îi ieşeau manşetele roase, de dantelă. Peruca neagră, ciufulită, îi căzuse într-o parte.
- Vă servim cu ce putem şi noi, spuse el şi începu să mănânce, dând tonul. Veronica se uită cu înţeles spre Marchiz.
-Vă suntem deosebit de recunoscători pentru găzduire. E timpul să facem cunoştinţă, zise Marchizul, ridicându-se politicos de pe scaun şi dorind să se prezinte.
- Sunt cu adevărat onorat. Numele meu este Delabranche, ceea ce dumneavoastră nu vă spune bineînţeles nimic - zise gazda, înmuind pâine în uleiul de măsline şi muşcând din bucata de brânză. - în schimb, eu ştiu cine sunteţi voi, dragii mei, şi încotro vă îndreptaţi. Sierra del Cădi, nu-i aşa? Da, da, în Spania. în Spania, unde se trăieşte Pentru a iubi. în schimb, în Franţa a iubi înseamnă [a] pălăvrăgi despre iubire. Da, da, ăsta e adevărul.
Vântul se înteţea din ce în ce mai tare şi trebuia [s]ă ridici glasul pentru a fi auzit. Marchizul îşi trase [n]asul şi aproape că ţipă:
- Cum se face, domnule, de cunoaşteţi scopul [c]ălătoriei noastre? Şi... şi...
Delabranche începu să râdă încet, tresăltând din [to]t corpul.

— Eu ştiu tot ce mişcă. în toată lumea, doar o dată la o sută de ani cineva porneşte într-o astfel de călătorie. Este o întâmplare rară, iar eu cunosc toate întâmplările rare. Sunt medic. Mai doriţi brânză? Medic. Ştiţi, copii, lemn-câinesc, revent -pentru constipaţie, supă de viperă - pentru anemie. O să vă dau la drum puţină chinină...
— Domnule, v-a vorbit cineva despre noi? A fost cineva aici înaintea noastră? - întrebă Marchizul, încercând să se facă auzit. Veronicăi i se albiseră mâinile de încordare.
— Ei, nici chiar aşa. Nu, fiule, lumea nu se preocupă chiar atât de voi. Treaba mea este să ştiu ce se întâmplă. Da, da, iar chinina mea este bună chiar şi împotriva molimei. Nu vă faceţi griji din cauza molimei, e doar o panică obişnuită. Orăşelul s-a otrăvit cu brânză veche. Au mai fost şi câteva cazuri de sifilis, boală spaniolă. Dar panica produsă de molimă există. Fiecare este bolnav de ceea ce doreşte... Dacă aveţi de gând să treceţi graniţa, trebuie să aveţi dovada că sunteţi sănătoşi. Un asemenea certificat poate fi obţinut numai de la primar. Dar, copii, asta o să vă ia cam o săptămână. Trebuie să vă examineze, să vă pună o mulţime de ştampile şi abia după aceea străjerii spanioli or să vă lase să treceţi.

— Dar dumneavoastră, domnule, nu ne puteţi elibera un asemenea document? După ce ne consultaţi» fireşte - îl întrebă Veronica.
-Din păcate, nu, domniţa mea, eu nu sunt un astfel de medic. Trebuie să fii medic oficial. Eu suflt considerat un tip ciudat, nu medic.
Marchizul dori să mai spună ceva, dar renunţa-Nu avea puterea să domine vântul. Delabranche ĳ citi parcă gândurile:
— Mâncarea, copiii mei, trebuie să fie mânca în aer curat. O dată cu hrana înghiţim suflul c«r
,
al lumii. E ca un sărut spiritual, prelungeşte viaţa şi acţionează benefic asupra sângelui. Tu, draga mea, eşti foarte palidă.
Apoi Delabranche i se adresă deodată lui Gauche, care era jenat de faptul că se afla şi el la masă:
- Nu trebuie să-ţi mesteci tot timpul limba pentru a-ţi face simţită prezenţa, nu-i aşa ? Aşa, ca bătrânul Delabranche.
Gauche dădu nesigur din cap şi-1 privi întrebător pe Marchiz.
- El nu vorbeşte! - strigă Marchizul cu palma făcută pâlnie.
- Tocmai asta am avut în vedere! - strigă gazda. O clipă se aşternu liniştea. Vântul se linişti pentru
un timp, ca apoi să sufle faţa de masă cu o forţă sporită. Continuară să mănânce, doar Gauche arunca de deasupra farfuriei priviri speriate. Marchizul rumega încet brânza fadă şi se gândea. Delabranche îl uimise mult. Cine să fie omuleţul acesta caraghios şi neîngrijit? Marchizul avea impresia confuză că este probabil cineva extrem de important, care se ascunde într-un loc atât de ciudat şi sub masca unui personaj atât de şters. Simţi că privirea lui Delabranche îl străpunge, că Delabranche îi vede trecutul, prezentul şi poate chiar viitorul, că îl descompune în factorii primi şi îl analizează ca fenomen. De aceea îşi pierdu siguranţa. Treptat, cu fiecare clipă, înceta să mai fie bărbatul puternic şi hotărât, savantul, diplomatul, amantul, ghidul protector, revenindu-i în schimb sentimentul uitat, de când era copil, un puşti neliniştit şi ţâfnos. Simţi dorinţa ^e a lupta pentru imaginea pierdută a propriei Persoane.
- Am vrut să vorbesc cu dumneavoastră, domnule elabranche, dar mă deranjează că trebuie să strig 11111 cauza vântului.

-Şi ce anume ai vrea să afli despre mine? -Delabranche înmuie o bucată de pâine în uleiul de măsline pe care îl turnase pe farfurie.
Marchizul rămase descumpănit o secundă, apoi întrebă cu îndrăzneală:
— Cine sunteţi de fapt ?
Delabranche îşi aşeză coatele pe masă şi îl privi pe Marchiz recunoscător.
— Sunt medic, dragul meu.
— Şi sihastru — spuse Veronica.
— Da. Exact, sihastru, deşi am o femeie şi o pisică. Vântul se linişti un timp şi Delabranche se folosi
de acest prilej pentru a vorbi pe larg despre el.
— Sunt sihastru din proprie voinţă, medic din întâmplare, dacă acceptăm că, în general, întâmplarea există. Mă gândeam pe atunci dacă să trăiesc sau să observ viaţa. Aveam vârsta pe care o ai tu, fiule. Să fii angrenat în curgerea timpului, să te bucuri şi să-ţi trăieşti viaţa sau să cercetezi lumea de la distanţă? Ei, până la urmă am ajuns la concluzia că toată deznădejdea omenirii provine diT această a doua atitudine. Fiindcă ochii, mintea i sentimentele nu au de ce să se agate. Când sta doar şi priveşti cu luare-aminte tot ce există în jui e ca şi când te-ai afla într-un râu în care apa îţi ajunge doar până la glezne. Şi, după cum se ştie, îo râu nu există nimic stabil. Ochii te dor, mintea îţ1 oboseşte şi în inimă ţi se strecoară deznădejdea-Când intri cu totul în apă, prin corpul tău, îi confei1

stabilitate şi sens. Râul curge pe lângă tine, dar ş[1] prin tine, şi tocmai senzaţia pe care ţi-o dă repr[e'] zintă esenţa râului. De aceea am ales viaţa, şi [nU] studierea ei. Dar tu?
Marchizul rămase pe gânduri. Era surprins * ceea ce spusese Delabranche, deoarece aşteptase ° la el contrariul. ™

- în acelaşi timp, îmi dau seama — continuă Delabranche — că multe necazuri vin din existenţa lipsită de această reflecţie. Atunci râul ne înghite, ne face să devenim surzi şi orbi. Uităm unde se află fundul lui, care e direcţia în care curge şi unde se află ceea ce nu este râu. Devenind şi percepând doar râul, devenim ceva trecător, care nu poate fi surprins. în el se împrăştie puterea noastră, mărginirea şi unicitatea noastră. Doar observarea sinelui şi a lumii din jur ne poate oferi satisfacţii. Reflecţia, şi nu trăirea pură, ne deosebeşte de animale. Dar oare nu sunt acestea doar reflecţii sterile, care, de altfel, fac rău digestiei?
— O, nu, domnule, acestea sunt principii — strigă Marchizul, fiindcă vântul porni din nou. Ştergarul alb pe care şi-1 legase sub bărbie, ridicat de vânt, îi acoperise pentru o clipă faţa. - Filozofia, sterilă sau nu, reprezintă o aspiraţie particulară spre adevăr. Aş discuta cu plăcere despre acest lucru undeva unde să nu bată aşa de tare vântul.
Bătrânul zâmbi larg şi se ridică. în aceeaşi clipă apăru femeia corpolentă şi începu să strângă masa.
- Să mergem deci să vă arăt gospodăria mea. Intrară în casă. Delabranche luă sfeşnicul,
fiindcă, deşi era ora prânzului, înăuntru era destul de întuneric. Doar camerele din faţă aveau ferestre, [re]stul încăperilor erau cufundate în întuneric, şi Marchizul înţelese că trebuie să fie săpate în stâncă. Avea dreptate: casa, în sine, era micuţă. Era alcătuită dintr-un vestibul, chiar la uşa de la intrare, şi ^in două cămăruţe. Din vestibul duceau în jos nişte [Sc]ări abrupte. Mergeau în urma gazdei. De o parte ^ de alta se aflau uşi. Unele arătau ca şi cum ar fi °[s]t des folosite, ca nişte uşi obişnuite pentru încă-\[6r]i obişnuite, altele, ruginite şi murdare, păreau ftu fuseseră deschise cu anii. Ceva mai jos scările transformau într-un coridor larg. Pe pereţii

acestuia erau agăţate torţe aprinse, ce aruncau o lumină ciudată, albăstruie. Mirosea a umezeală, a răcoare şi a ceva care făcea să ţi se strepezească dinţii.
- Cum puteţi locui într-un asemenea întuneric ? -
întrebă Veronica.
-Tocmai asta îmi place.
Ajunseră într-o încăpere mare, aflată parcă la capătul coridorului. Era învăluită toată în lumina albăstruie pe care o aruncau torţele. Delabranche îi lămuri că aşa luminează o substanţă obţinută de el din oase de animale. Presără deasupra unei torţe un praf negru şi lumina deveni mai puternică. Acum văzură mai bine încăperea mare, al cărei plafon se pierdea într-o obscuritate de nepătruns. Aici erau multe mese, pe care fuseseră îngrămădite alambicuri de sticlă, retorte şi alte vase cu destinaţie
necunoscută.
Pe una dintre mese se afla un aparat complicat alcătuit din vase mai mari şi mai mici, legate între ele prin intermediul unor tuburi.
— Un aparat de distilat — spuse Marchizul.
-Văd că te pricepi, domnule, la câte ceva. Da este un aparat de distilat, inventat

de altfel de c femeie - răspunse Delabranche, adresându-se politicos Veronicăi. - Numai o femeie ar fi putut născoc un lucru care să permită să obţii din orice substanţă spiritul ei volatil. Adică, într-un anumit sens, să obţii sufletul fiecărui lucru. Femeile, în pofida unor acuze nedrepte, au o capacitate mult mai mare de a se afla în lumea sufletului. Distilarea este o art[a] extrem de stranie, cea mai preţioasă dintre toate artele alchimiei. Datorită ei, din plante, metale Ş[1] pietre pot fi extrase forţe subtile şi pure, ascund adânc în masa materială a lucrului: spirit, puter[e]' forţa existenţei. Aşadar, ce altceva la fel de perfe[c] ar fi putut fi născocit? >JH

Delabranche le arăta conţinutul eprubetelor de sticlă, ridicându-le în lumină. Ele conţineau cele mai felurite elemente: bucăţi de hârtie, muşchi uscat, muşte moarte, piatră pisată opalescentă, seminţe, fire de păr sau din blana vreunui animal, petale de flori.
- Aveţi de gând să distilaţi toate astea ? - întrebă Marchizul, ridicând în dreptul ochilor un vas mic de sticlă cu ceva extrem de respingător.
- întocmai, dragul meu. De vreme ce distilarea eliberează spiritul materiei, adică ceea ce este perfect în materie, esenţele amestecate ale tuturor substanţelor din lume vor avea o putere deosebită. Va fi vorba de suma esenţelor tuturor lucrurilor. De o substanţă perfectă, divină. Căci oare suflul dumnezeiesc nu este cuprins în tot ce există în lume ? Prin amestecarea esenţelor tuturor substanţelor se obţine suflul pur al lui Dumnezeu! Iar acesta va fi panaceul...
- Şi vreţi să distilaţi fiecare lucru? - îl întrebă uluit Marchizul.
- Da - spuse liniştit Delabranche. - Iată, aici se află, să zicem, o sutime. Am mult de lucru în continuare.
Delabranche apropie o torţă de un bol mare de sticlă, aflat pe masa din mijloc. Fundul lui era acoperit cu un fel de sirop gros, de culoare maronie.
- Iar acum o să vă arăt ceva care cu siguranţă are să vă surprindă. — Bătrânul trecu pe lângă mese şi se apropie de un perete. Lumina albastră mai scoase la iveală o uşă. El o împinse şi o deschise cu greutate. Din interior răbufni un miros ciudat, neliniştitor, amintind cumva de mirosul de carne descompusă şi fier ruginit. în acel amestec duhnitor era ceva artificial, ceva ce nu există în natură. Veronica se dădu înapoi instinctiv. Delabranche intră Primul. în încăpere era lumină ca ziua, cu siguranţă din cauza zecilor de torţe albastre. Umezeala amestecată cu acel miros ciudat se depunea pe feţe ca o

pojghiţă cleioasă. Bătrânul se apropie cu paşi vioi de masa din mijloc şi începu să vorbească vesel:
- Bună ziua, bună ziua, cum ai dormit ? Astăzi avem oaspeţi. Oaspeţi adevăraţi, din lumea îndepărtată. Veniţi aici, copiii mei - li se adresă el Marchizului şi Veronicăi. Gauche se oprise la uşă, surprins de miros, şi nu avusese curajul să meargă mai departe. Cei doi se apropiară de masă.
într-un bol de sticlă de mărimea unui pepene, într-un lichid transparent, plutea un omuleţ. Era gol. Pielea lui avea o culoare dureros de albă, dar poate că era efectul jocului reflexelor albastre ale luminii. Părul negru, scurt, în smocuri inegale, îi înconjura capul delicat. Orice artist care ar fi văzut această faţă ar fi considerat-o frumoasă. Ochii mari, negri, exprimau un fel de înţelepciune neomenească. Corpul delicat, de culoare aproape albă, era perfect proporţionat. Dar acolo unde oamenii poartă amprenta sexului, omuleţul nu avea nimic, doar o piele netedă, albă. Poate de aceea putea fi asociat mai curând cu o femeie, dar nu avea nici sâni, nici măcar mameloane. Pe abdomenul alb, uşor bombat, lipsea

buricul. Această fiinţă se menţinea la suprafaţa lichidului fără a-şi mişca mâinile sau picioarele. Plutea în lichid ca o salamandră închisă într-un acvariu. Ochii frumoşi, fără pupile vizibile, urmăreau cu o atenţie rece şi sublimă orice mişcare a oamenilor. Delabranche ciocănea cu degetul osos în sticla borcanului şi vorbea pe tonul cu care taţii se adresează copiilor mici. Omuleţul ţâşni în direcţia degetului, ca şi când ar fi încercat să-1 muşte prin sticlă. Delabranche îşi retrase instinctiv degetul.
- Bestia este flămândă - îşi spuse el, părând că ar fi uitat de prezenţa oamenilor pe care îi invitase aici.
Apoi luă o aşchie de lemn şi îi înmuie vârful într-un lichid asemănător vinului alb. De vârful
aşchiei atârna o picătură aurie, care căzu îndată cu un pleoscăit uşor în bolul cu omuleţul. Creatura începu să-şi mişte încet gura. Semăna acum cu un peşte, care filtrează apa prin mişcările lente, mecanice, ale botului. Şi ochii negri căpătaseră expresia unui peşte, dar se vedea în ei o înţelepciune şi mai profundă, şi mai de neînţeles pentru oameni. O înţelepciune care vine din valurile mării, din lună şi din metamorfozele ei, din călătoria broaş-telor-ţestoase spre mare, atunci când îşi depun în nisip preţioasele ouă, înţelepciunea urmelor de şopârlă prin iarbă şi a larvei rotunde, când, într-un mod numai de ea ştiut, se preschimbă în fluture. Această privire te atrăgea, te absorbea, era ca o revărsare. Când o întâlneai, zăreai în ea întreaga lume, dar văzută parcă numai noaptea, cel mult la lumina lunii, o altă lume, necunoscută, o lume în care cealaltă, luminoasă, îşi are cu siguranţă obârşia. Marchizul şi Veronica se cufundară în acea privire şi, parcă hipnotizaţi, se lăsară purtaţi de curentul râului, plutind spre mări necunoscute. Doar vocea lui Delabranche îi smulse din această călătorie tăcută.
- îl hrănesc cu esenţă din sângele meu. *Arcanum sanguinis humani.* într-un fel, este copilul meu.
Marchizul clipi din ochi:
- Am citit multe pe această temă, dar nu credeam că aşa ceva ar fi posibil - spuse încet. - Mai ştie cineva despre aceasta? Este extraordinar. Extraordinar.
- în vechile scrieri filozofice s-a pus adesea întrebarea dacă natura sau, mai degrabă, arta umană este în stare să creeze un om în afara trupului femeii, fără o mamă naturală. Oare numai Dumnezeu poate ? Eu dau răspunsul. Crearea unui homunculus nu se află în nici o contradicţie cu artele oculte şi nici cu natura. După cum vedeţi, este posibilă. E vorba despre un proces. - Delabranche ezită, temându-se

parcă să spună prea multe. - Dar întrucât şi aşa ştiu unde vă îndreptaţi şi-mi dau seama că, dacă o să vă întoarceţi, o să dispuneţi de cunoştinţe mult mai puternice decât ale mele, vă pot dezvălui secretul homunculului. M-am gândit şi la ce o să se întâmple cu el când o să mor eu. Cine o să dorească să-şi distileze pentru el propriul sânge?
- Eu - spuse deodată Veronica.
Marchizul se mişcă neliniştit şi-i apucă mâna.
- îţi mulţumesc, copila mea, o să ţin minte şi într-o zi o să vin la tine, la Paris. Iar, dacă vrei, până atunci poţi creşte unul al tău. — Delabranche chicoti. - Trebuie să iei sământă de bărbat timp de trei luni, dar întotdeauna atunci când luna este plină şi în putere, fiindcă luna dă viaţă, şi să o pui într-un vas închis. într-un asemenea vas sămânţa însăşi se purifică şi devine fertilă, până când capătă viaţă şi începe să se mişte. în acest timp, din sămânţă se formează conturul fiinţei umane, mai întâi amorfă şi transparentă. De aceea trebuie să-1 hrăneşti bine şi regulat cu taina sângelui uman, dar nu prea mult, fiindcă atunci poţi să creşti un monstru sau un pitic cu capul uriaş. Această fiinţă trebuie să fie

ţinută la o temperatură corespunzătoare căldurii trupului uman. Iată, acesta este tot secretul.

14

Toată ziua Delabranche le prezentă tot felul de lucruri, conducându-i prin această casă bizară, până când ei începură să înţeleagă că ea nu are sfârşit, că se extinde şi continuă în munte prin intermediul unor coridoare care se întretăiau şi spre care duceau uşi de mult uitate. îngheţaseră în frigul care venea dinspre pereţii de piatră, după care ieşiră pe terasa scăldată de lumina naturală, de munte, pentru a se încălzi. Dar acolo vântul sufla atât de tare, încât cuvintele lui Delabranche se împrăştiau ca nişte frunze uscate. Se întoarseră prin urmare în camera din faţă, unde servitoarea corpolentă, poate soţia sau concubina gazdei, îi servi cu ceva cald de băut, cafea sau o fiertură de legume care semăna cu supa, fiindcă în această casă nu se mânca deloc carne. Apoi porniră mai departe să viziteze acel muzeu neobişnuit. Văzură o bibliotecă plină de cărţi rare şi chiar de unele despre care Marchizul se îndoia că ar fi apărut vreodată. Se aflau acolo Aristotel şi Platon, fără de care nu ar fi putut exista nici o bibliotecă, erau Porfirios şi Iamblikos, alături de operele lui Pitagora, Plutarh şi Produs. Pe lângă marii medici, de tipul lui Hipocrat, Galenus, Avicenna şi Paracelsus, puteai întâlni scrierile filozofilor--magicieni Albert cel Mare şi Blasius din Parma. Văzu acolo şi prima ediţie, în opt volume, a lui Del Porta, şi opera mai mică, dar nu mai puţin celebră, a acestuia, *Cryptologia.* Era şi *Summa Perfectionis* a lui Al-Jabir, despre care Marchizul credea că nici

nu a fost editată, că era doar un vis al filozofilor. Existau de asemenea *De occulta philosophia* a lui Agrippa, precum şi *Atheismus triumphatus* al lui Campanella, anatemizat de Biserică. Se găsea aici şi opera marelui Cardano, în care acesta făcuse şi interpretase horoscopul lui Christos, fapt pentru care a petrecut restul vieţii ascunzându-se de Inchiziţia ce-1 căuta pretutindeni. Alături de cântăreţii raţiunii şi ai măreţiei omului — Bruno şi Vanini, Abelard şi Lullus —, erau aşezate tratatele ştiinţifice ale lui Mariotte, Toricelli şi Galilei. Pe măsuţa de lectură zăcea deschisă cartea lui Regius, în care acesta înfăţişa ciclul schimbărilor, ca lege universală a naturii. în sfârşit, Delabranche le arătă un manuscris al operei sale, *Taumatologia,* adică ştiinţa despre lucrurile miraculoase.

începuse să se întunece, când s-a servit a doua masă din ziua respectivă: plăcinte calde cu o umplutură din legume şi brânză, curmale, struguri şi piersici. Vinul fiert cu plante aromate le puse în mişcare sângele şi trupurile îngheţate. în liniştea şi confortul deplin care asigură satisfacerea nevoilor fizice, putură să rămână în bibliotecă, să asculte povestea lui Delabranche privind opera vieţii sale. Delabranche hotărî să rezume partea scrisă a *Taumatologiei,* iar pe cea nescrisă să o povestească în detaliu. De aceea, încă de la început, Veronica se simţi obosită din cauza senzaţiilor bogate din acea zi şi încetă să-1 mai asculte. Căzu într-un fel de amorţeală plăcută şi, închizând ochii, căuta sub pleoape imaginea ultimelor nopţi. Speriat de imaginea homunculului, Gauche ieşi cu uşurare din casa de piatră şi se întoarse la caii şi la câinele său. Numai Marchizul nu se simţea obosit. Concentrat, încordat, nu-1 pierdea din ochi pe Delabranche, care se întindea în bibliotecă după tot felul de cărţi-Părea că a uitat de Veronica, de sine, de călătorie, de necazuri. Ochii încetaseră să-i mai lăcrimeze ş[1]
să-1 mai înţepe. Nu simţea nici măcar frigul care venea dinspre pereţi. în schimb, simţea că este cineva care încă nu a pornit la drum, care abia face

planul călătoriei, având în continuare încă multe lucruri de rezolvat. în acelaşi timp, avea impresia că s-ar fi întors cu o nouă ştiinţă, cu o nouă experienţă, ce se dovedeau până la urmă noi întrebări. Se mişca totuşi pe un teren cunoscut într-o perspectivă extrem de plăcută, trasată de graniţa dintre cuvinte, noţiuni şi speculaţii, în care era permisă construirea de existenţe temporare, alcătuite din cuvinte asemenea unor cuburi. Şi totul începe şi se termină în minte. Pentru a crea noi lumi abstracte, pline de armonie logică, plăcute minţii, la fel cum limba simte vinul cel bun, nu trebuie să mişti nici măcar un deget. Dacă sesizezi în forma lor cea mai mică urmă de eşec sau contradicţie, le poţi demola doar printr-un mărunt efort de voinţă şi te apuci să construieşti altele noi. Delabranche îi oferea cuburile pentru înălţarea acestor construcţii spirituale. Marchizul îl ascultase mai întâi încordat, apoi mintea lui descoperi un nou mod de a asculta, de a observa şi de a polemiza cu ceea ce spunea Delabranche, în idei, în labirinturile puternice, nesfârşite, ale gândurilor, unde există întotdeauna timp şi spaţiu pentru orice dispută.
Delabranche vorbea despre lucruri pe care Marchizul le cunoştea deja sau pe care abia le intuia. Datorită acestui lucru, apăruse pentru el şansa de a se asculta şi de a nu fi de acord cu sine însuşi.
- A fi filozof înseamnă a percepe spiritul acolo unde alţii văd doar litera - continuă Delabranche. -Despre filozofi se spune deseori că sunt „magicieni", dar magician înseamnă în primul rând un înţelept care este în stare să înţeleagă tainele ce-1 înconjoară pretutindeni. Primul pas pentru a le înţelege este descoperirea cauzelor ale căror efecte i se par uluitoare. Cel mai adesea se constată că lucrurile

miraculoase au cauze obişnuite şi că nu există fenomene care să nu poată fi explicate printr-o cauză naturală. E doar o chestiune de timp. De aceea marii magicieni au fost înţelepţi mai mari decât filozofii savanţi. Ei posedau nu numai cunoştinţe, ci şi priceperea de a le folosi. Oare nu datorită cunoaşterii legilor astrale observaseră semnul care prevestea naşterea lui Christos ? Cât de fragilă este graniţa dintre magie şi ceea ce se numeşte ştiinţă, din vreme ce, citind în stele, descoperim legile care le guvernează şi toate acele legi şi vrăjitorii laolaltă le angrenăm în slujba realităţii. Sigur, nu toţi vrăjitorii sunt magicieni şi înţelepţi. Trebuie să ştii să-1 distingi pe un magician adevărat de magicienii malefici, care citesc în măruntaiele stârvurilor sau în zaţul de cafea. Un magician, în sens propriu, este mare şi bun, fiindcă posedă ştiinţa tuturor lucru-rilor, reuşeşte să explice legăturile naturale dintre cauze şi efecte şi ştie să determine, să numească şi să elucideze firesc fenomenele uluitoare care au loc în natură. Magia este un domeniu deosebit de expus denaturărilor. Ca şi credinţa, ea se poate schimba în ritual; la fel, şi cunoaşterea se poate încurca în dogme, devenind moartă şi ridicolă. Adevărul, în esenţa lui, i se arată intelectului uman ca fiind fluid şi variabil, şi extrem de complex. Formularea de axiome lipsite de viaţă şi de aserţiuni artificiale, cu scopul de a descrie adevărul, ne îndepărtează de posibilitatea cunoaşterii acestuia. Să luăm un exemplu: când dorim să descriem şi să cunoaştem natura unei frunze, spunem că ea este alcătuită dintr-o substanţă verde omogenă. Când însă o privim la lumină, se constată că această substanţă reprezintă o reţea de vinişoare, punctuleţe şi umflături. Când o privim cu o lentilă măritoare, constatăm că şi aceste vinişoare sunt formate la rândul lor din elemente şi mai mici. Dacă am folosi o lupă şi mai

puternică, imaginea privită ar arăta că elementele considerate esenţiale nu sunt decât o formă superioară de organizare.
- Tot timpul vorbeşti, domnule, de cunoaşterea cu ajutorul simţurilor şi al

instrumentelor care ajută simţurile. Or, există şi un alt mod de a cunoaşte cauzele şi efectele, începutul şi sfârşitul: prin intermediul revelaţiei - interveni Marchizul în demonstraţia lui Delabranche. în continuare Delabranche nici măcar nu se mai opri în călătoria lui prin bibliotecă.
— Şi eu preţuiesc revelaţia, perceperea nemijlocită sau, cum spun unii, iluminarea. Este o modalitate care oferă o înţelegere profundă a esenţei lucrurilor, dar nu ştiinţă. Ştiinţa ce decurge din revelaţie nu este transmisibilă. Dacă ar fi fost transmisibilă, nu am fi avut nimic de lucru, căci şi înaintea noastră au mai trăit oameni luminaţi şi inspiraţi. Unii au fost anatemizaţi, alţii trimişi în exil sau consideraţi nebuni, iar ceilalţi pur şi simplu nu au fost crezuţi, fiindcă esenţa cunoaşterii înseamnă trăirea adevărului. Cel care a trăit singur revelaţia mistică nu dispune de alte forme, în afara cuvântului, de a o împărtăşi celorlalţi. El poate să indice drumul pe care s-a îndreptat spre revelaţie, socotind că şi pe ceilalţi drumul respectiv îi va duce în acelaşi loc. Or, nu întotdeauna se întâmplă astfel. Iar drumul despre care vorbesc eu este unul accesibil oricui, nu numai celor aleşi. El constă în valorificarea raţiunii şi a simţurilor. începutul lui îl constituie mirarea, adică un soi de sensibilitate la tot ceea ce nu este evident. Trecând pe lângă ghinda care încolţeşte, cineva poate considera că aceasta e o stare firească, o lege invariabilă a naturii. Altcineva o poate lua drept minune, întrebându-se: „Cum e posibil ca dintr-o ghindă, pe care o poţi ţine în mână, să crească un copac, un copac mult mai puternic decât edifi-ciile înălţate de oameni? Ce fel de forţă acţionează

aici şi cum se produce această modificare?". Şi aşa se întâmplă cu toate lucrurile din lume. Dacă le privim suficient de atent, le admirăm caracterul spectacular. Tocmai de aceea este atât de importantă funcţia miracolului. Despre acest lucru vorbeşte cartea mea. Despre faptul că tot ceea ce ne înconjoară este viu şi perfect armonizat, dirijat şi menţinut de o forţă unitară. Această forţă, care numeşte şi susţine lumea vie, a fost căutată de Platon şi Aristotel, ambii atingând, datorită acestei căutări, culmile filozofiei. Nu mai are importanţă că unul a numit-o sufletul lumii, iar celălalt natura universală. Pentru mine este limpede că ei au vorbit despre acelaşi lucru. Această *vis mirabilis* se ascunde în fiecare lucru. Ea seamănă cu izvorul, cu capricio-zitatea şi curgerea lui neîncetată. Este unică şi, în acelaşi timp, mereu schimbătoare. Ea împinge fiinţele vii spre eterna dezvoltare şi perfecţionare. Ea face ca tot ceea ce există să aibă un început, o perioadă de plenitudine şi un sfârşit. în pofida oricăror deo-sebiri, toate lucrurile înseamnă unitate şi din toate se poate naşte totul. în orice lucru există o parte a unui alt lucru, în toate există o parte a tuturor, toate lucrurile alcătuiesc un tot.
- De unde provin atunci diversitatea şi contradicţia dintre lucruri?
- E simplu. Această forţă are două însuşiri contrare. Veşnica tensiune dintre aceste însuşiri constituie motorul tuturor schimbărilor. Cei doi poli cunosc o grămadă de denumiri: întuneric şi lumină, mişcare şi repaus, stânga şi dreapta, bază şi acid, pozitiv şi negativ. Lucrurile sunt dispuse în acest spaţiu continuu, iar în funcţie de polul spre care se îndreaptă dobândesc însuşiri proprii. în acord cu proprietăţile concrete, lucrurile se prezintă, unele faţă de altele, într-o relaţie de simpatie sau de antipatie. Unele se atrag, altele se resping. Sarcina magicianului este aceea de a-şi însuşi priceperea de a identifica trăsăturile caracteristice fiecărui lucru. Metalului, pietrei, plantei sau animalului. Dispunând de această pricepere, magicianul va fi în stare să îmbine elementele unui lucru cu cele analoage ale altuia. Sau să le despartă, dobândind în felul acesta stăpânire şi putere asupra lumii. Despre toate astea scriu în introducerea

la *Taumatologia* mea. în continuare descriu peste o mie de taine, cercetate de mine de-a lungul vieţii. Pentru a studia, pentru a călători şi pentru a face experimente, mi-am cheltuit toată averea şi sunt mândru că am reuşit să mă apropii de un răspuns. -Aşadar, ce este în realitate un miracol? - îl întrebă grăbit Marchizul.
- Nu există miracole.
Delabranche stătea la fereastră şi-şi ţinea mâinile la spate.
- Nu există miracole în accepţiunea concretă. De vreme ce toate lucrurile conţin totul, de vreme ce este limpede că orice lucru se poate transforma în altul, nu pot exista minuni în faţa cărora să fie nevoie să stai în genunchi. Ceea ce am considerat miracol a fost în realitate o încercare de a defini un fenomen rar, având cauze necunoscute. Dumnezeu nu ar fi creat legi care să guverneze lumea, pentru ca apoi să le încalce. - Ultimele cuvinte Delabranche le rosti pe un ton uşor dezamăgit.
El scoase îndată câteva volume legate în piele şi le aşeză în faţa Marchizului.
- Aceasta este toată documentarea mea. Fiecare fenomen, adică aşa-numitul miracol, descris, îmbinat cu cele similare şi — lucrul cel mai important — explicat prin legile naturii. Peste o mie de taine!
Marchizul lua pe rând în mână cărţile grele şi le răsfoia. Toate tomurile erau umplute, pagină cu Pagină, cu un scris mărunt, dar lizibil.

Cartea pe care o deschise mai întâi începea cu un „Tratat despre magneţi". Ea cuprindea îndeosebi descrierile unor experimente, iar în concluzie Delabranche explica, pe baza acestora, ce este şi ce nu este magnetul. Pe modelul acesta erau construite toate capitolele: „Previziunile fireşti ale viitorului", „Determinarea caracterului individului uman pe baza fizionomiei acestuia", „Despre cum să vezi în întuneric", „Dispozitiv pentru a auzi la distanţă", „Despre însănătoşirea cu ajutorul frumuseţii", „Despre folosirea apei marine". în capitolul „Despre varietatea formelor", Delabranche demonstra, pe baza experimentelor, că viermii provin din excremente, scarabeii din stârvurile descompuse ale vulturilor şi câinilor, broaştele din nămol şi multe altele. Menţiona, de asemenea, că naşterea imaculată se produce o dată la o sută douăzeci de ani, şi totdeauna primăvara. Mai departe, scria despre păstrarea frumuseţii, eliminarea pistruilor şi recăpătarea unui vagin strâmt după naştere. Urmau apoi provocarea durerii la distanţă, producerea opalului şi a ametistului, obţinerea coloranţilor în alchimie, creşterea vasiliscului, iar un ultim capitol vorbea despre homunculus. Acesta era elaborat deosebit de riguros. Marginile erau împodobite cu vignete şi desene de mână, iar scrisul era şi mai îngrijit ca de obicei. „Omul este o fiinţă perfectă, creată de Dumnezeu - începu Marchizul să citească ultimul alineat -, iar dacă dobândeşte priceperea de a da viaţă omului nu pe calea procreării naturale, ci datorită raţiunii, datorită acelei scântei divine prezente în fiecare dintre noi, înseamnă că el şi-a încheiat un anumit ciclu de dezvoltare. S-ar putea să-şi răscumpere în felul acesta, pentru totdeauna, păcatul originar, imaginând un alt pas în drumul spre El." Cu aceste cuvinte îşi încheia Delabranche ultimul volum.

se
Marchizul puse cartea deoparte. Simţea că i _ uscase gura. îşi sprijini capul de spătarul înalt al fotoliului şi închise ochii. începuseră să-1 înţepe din nou.
-într-adevăr, m-aţi impresionat, domnule Delabranche. O lume întreagă cuprinsă în paginile câtorva cărţi.
- Din păcate, tot mai des bănuiesc că ceea ce am reuşit să prezint aici este doar o umbră a lumii adevărate, un reflex singular, nu credeţi?
- Orice lucrare omenească va fi mereu numai reflexul celei perfecte. Orice carte

scrisă de om este o reflectare a celeilalte Cărţi. Trăim într-o lume a reflectărilor, a umbrei, a imperfecţiunii, ceea ce nu înseamnă că perfecţiunea nu există.
Lumânarea se stinse brusc. înainte ca Delabranche să aprindă alta, statură o clipă în întunericul dens, în care nu se auzeau decât târşâitul paşilor lui Delabranche şi respiraţia liniştită a Veronicăi. Când aprinse lumânarea, se făcu şi mai multă lumină. Delabranche se aplecă spre Marchiz şi îi şopti:
- Sunt sigur că există. Priviţi - spuse şoptind şi arătând cu degetul spre Veronica.
în seara aceea Marchizul luă hotărârea de a-şi continua drumul, cu toate că ar mai fi rămas cu plăcere câteva zile în această casă bizară. îl atrăgeau biblioteca şi subsolul unde plutea în borcan omul artificial. Se temea însă să nu se schimbe vremea brusc şi să nu fie obligat să se întoarcă, după atâta trudă. Delabranche dori la început să-i însoţească până la graniţă, dar Marchizul îl convinse că acest lucru nu era nici prudent, nici lipsit de primejdii. Drumul greu pe munte ar fi fost destul de complicat pentru el şi ar fi întârziat ritmul călătoriei. Toată seara Delabranche le pregăti hărţi ale zonelor de graniţă, marcând pe ele traseele laterale, mai rar frecventate de călători şi mai puţin supravegheate de grăniceri, care le-ar fi cerut cu siguranţă certificatul de carantină. în plus, le dădu câteva sfaturi

pe un ton atât de doctoral, încât le venea greu să-1 asculte. Să fiarbă apa, chiar dacă o luau de la izvor, chiar dacă izvorul părea curat; unul dintre ei să stea de veghe în timpul nopţii; să nu aibă încredere excesivă în cunoştinţele întâmplătoare, mai ales în spanioli (printre ei se află destui ticăloşi); să doarmă mai bine sub cerul liber, decât să apeleze la ospitalitatea îndoielnică a acestora. La sfârşit, Delabranche îi propuse Marchizului să lase caii la el şi să ia în schimb doi catâri, pe care femeia îi putea aduce de jos. Le recomandă să-şi pregătească un sac cu fructe uscate şi brânză afumată. îi lua seama întruna Veronicăi, cu preocuparea medicului:
— Doamnă, arătaţi de parcă aţi fi fermecată -glumi el, privind-o în ochi. — Aveţi pielea palidă, privirea înceţoşată şi strălucitoare, mişcările lente. Aţi discutat cu cineva în drum spre mine?
— Da, cu un om din oraş, dar era întuneric — răspunse Veronica.
Delabranche o rugă să bea vin fiert, în care să pună praf de plante, apoi îi dădu un flacon cu chinină, pentru a lua profilactic dimineaţa şi seara.
După toate aceste pregătiri, cam pe la miezul nopţii, coborâră, la rugămintea Marchizului, să-1 mai vadă o dată pe omuleţul din borcanul de sticlă.
— Nici dumneata, domnule, nu arăţi mai bine — îi spuse Delabranche pe scări Marchizului. - Ai pe faţă umbra lui Saturn. Melancolia, visele chinuitoare... Opţiunile pe care le faci îţi fragmentează viaţa şi trăieşti de parcă ai avea o piatră legată de picior.
— Este boala timpurilor noastre — răspunse Marchizul. - Se zice că toţi trăim acum sub semnul acestei planete.
— Dar se mai spune şi că Saturn nu este ultima planetă care se învârte în jurul Soarelui; că în spatele lui ar fi încă alte trei, patru sau poate cinci

corpuri cereşti. Fiecare planetă reprezintă o anumită etapă de dezvoltare. Noi trebuie să ne ocupăm de Saturn şi să aflăm ce influenţă exercită el. Abia după ce aprofundam taina a ceea ce ne înconjoară şi ne menţine totodată în viaţă, după ce vom cunoaşte ce este umbra din interiorul sufletului nostru şi vom găsi rădăcinile morţii, abia atunci va veni o nouă epocă şi astronomii vor descoperi cu siguranţă o nouă planetă.
— Şi necazurile vor începe iarăşi — zâmbi Marchizul. Se aflau în faţa uşii care ducea la ultima încăpere.

— Oare nu-1 trezim ? — întrebă Veronica.
— El nu doarme niciodată — răspunse Delabranche, deschizând uşa.
Marchizul se apropie de hotarul de sticlă dintre cele două lumi şi privi îndelung faţa liniştită şi frumoasă a creaturii. I se părea că ochii negri, care nu aveau nevoie de pleoape, îl priveau cu o detaşare indiferentă, însoţită de ironie... în cele din urmă începu să clipească, fiindcă nu rezistă acestei priviri pătrunzătoare.
— La revedere - spuse tulburat.
în timpul nopţii se ghemui în trupul cald şi supus al Veronicăi, căutând în el mirosul uman, mirosul de care este îmbibată realitatea. îi mângâia absent pielea netedă şi caldă.
— Mi-e teamă — spuse încet Veronica. Marchizul tremură, fiindcă pentru un moment i
se păru că el spusese aceasta.
— De ce te temi, iubito ? Totul merge cum trebuie...
— Mi-e teamă că n-o să reuşim, că n-o să iasă nimic din această călătorie.
El o trase la pieptul lui.
-Oare dragostea poate fi vrajă? - întrebă în întuneric femeia.
Fără a răspunde, el gândi că dragostea e o boală.

15

Dimineaţa devreme porniră în direcţia munţilor. Gauche rămăsese la urmă, cu ochii plini de lacrimi, uitându-se după caii lăsaţi la Delabranche. Acum doi catâri duceau desagii cu îmbrăcăminte, saci de dormit şi hrană. în faţă mergea Marchizul, îndrumând animalele, iar în urma lui Veronica. Toţi erau îngânduraţi şi trişti: Gauche din cauza cailor, Veronica, pentru că se afla sub influenţa „vrăjii", iar Marchizul, pare-se, din cauza unui sentiment acut de înstrăinare de sine, pe care întâlnirea cu Delabranche, sau mai degrabă cu creatura aceea ciudată din borcan, nu numai că nu-1 vindecase, dar îl accentuase şi mai mult. întâlnirea cu Delabranche era o întâlnire cu lumea pe care Marchizul o cunoştea bine şi din care pornise, era o revenire la limbajul pe care-1 folosea, la valorile pe care până atunci le considerase juste. Şi totuşi, acum nu le mai regăsea în sine. Nu ştia unde se aflau, dar nu mai erau acolo. în el apăruse cumva o fisură, prin care se scurgea el însuşi, de parcă ar fi fost dintotdeauna nisip. Se scurgea, se pierdea în lumea din jur, iar vântul aspru de munte îl împrăştia în toate direcţiile, făcând imposibilă reîntregirea. Nu putea să se concentreze, începuse să se îndoiască de tot ce mai înainte considerase că face parte din lumea lui. în dimineaţa aceea îşi dădu seama consternat că începuse să se îndoiască şi de Carte. Continua să meargă mai departe mai mult din încăpăţânare şi reflex. La despărţire îl întrebase pe Delabranche ceva ce i se păruse extrem de important:

— Ai găsit în toate acestea vreo semnificaţie, vreun sens general ? La ce bun ar trebui să creăm homun-culi, să preschimbăm plumbul în aur, să cunoaştem principiile magnetului ?
- Ştiu la ce te gândeşti - răspunse Delabranche, ţinându-şi peruca murdară să nu i-o zboare vântul. Dar eu nu am căutat un sens, am căutat o lege.
Acum Marchizul se uita la picioarele sale încălţate în cizme uzate, cu blacheuri de metal. Purtau un trup împovărat de nesaţ, de dorinţă, de un tremur interior. Un trup care începuse să se ofilească, dar care era încă dornic de desfătare, de moştenitori, de putere. Un trup care tulbura claritatea gândirii, somnul uşor şi liniştea, un trup despre care gândea că este proprietatea lui şi depinde de el. Acesta fusese vrăjit, cineva o vrăjise pe femeia care mergea în spatele lui, iar ea îl vrăjise pe el. Simţea în spate privirea plină de dăruire şi de dragoste, care-1 înlănţuise. îi era teamă de această captivitate, şi totuşi gândul de a se îndepărta

cumva de privirea aceea îi provoca o durere insuportabilă.
Veronica mergea în urma lui, dar el o vedea perfect. O femeie într-o rochie ruptă până la genunchi, de sub care străluceau cizmele negre de piele, cu şireturi. Când se poticnea pe cărăruia pietroasă, îşi ridica din reflex rochia boţită. Se uita în acel moment în sus, spre el, aşteptând să o privească. Se vedea şi pe sine, mergând în faţa ei. Surtucul lui verde--auriu, peste care îşi pusese un cojocel, se distingea de cenuşiul din jur prin coloritul viu, ca penajul unui papagal. îşi vedea spatele gârbovit, coapsele vlăguite, îmbrăcate în nişte ciorapi murdari. Simţea atunci că are nevoie de o oglindă pentru a se vedea din faţă, pentru a-şi ţuguia buzele, a-şi înălţa capul, redobândindu-şi forţa. Nu-i plăcea bărbatul acesta ridicol, cu un corp ce-şi pierduse treptat vigoarea. Nu-i plăceau spatele, coapsele şi părul tuns scurt.

Era caraghios, iată cuvântul potrivit. Un surtuc verde jalnic, pe nişte picioare slăbănoage, un surtuc care cuprindea un petic de aer, de vid, cu care se identifica. Un filozof demn de milă, care scapă din vedere ceea ce este important, regăsindu-se asudat pe abdomenul unei femei. Care îşi lasă zălog întreaga sa puritate interioară, aşteptările sale, în schimbul unui fizic prăpădit.
Marchizului îi repugna cel mai mult minciuna, care începuse să încolţească în el ca o boală. îşi dădea seama că se minţea pe sine şi pe această femeie singură, în cizme de piele, cu ochii aţintiţi asupra lui. I se derulară în minte întâmplările din ultimele câteva zile. începuse să se mintă pe sine şi să o mintă şi pe ea, neştiind nici el aceasta, atunci când coborâse din trăsură, când i se adresase pentru prima dată, apoi când se ascundea în propriii ochi, privindu-i tenul palid şi dorind să o atingă. Ştia încă de la început ce se va întâmpla. Totul fusese pus la cale dinainte. Intuiţiile murdare, mâinile murdare, întreg trupul murdar şi foile albe murdărite ale Cărţii, dantelele murdare de la manşete şi ciorapii de mătase murdari. Şi, ceea ce era surprinzător : numai femeia rămânea în continuare pură, chiar şi în rochia aceea mototolită şi ruptă. Marchizul nu dorea să o facă să sufere, fiindcă suferinţa ei ar fi însemnat un val de durere şi mai puternic, de care nu s-ar mai fi putut elibera niciodată. Cartea nu i-ar mai fi permis să se apropie de ea şi nu l-ar mai fi acceptat nici casa lui îndepărtată, nici trupul trist şi transparent al soţiei.
Ii veni în minte o idee care îi inhibă ca un duş rece toată această repulsie chinuitoare. Dacă Veronica ar fi fost fiica lui, dacă printr-o minune s-ar fi întâmplat să-i fie fiică, ar fi putut s-o iubească şi să nu-i dorească trupul? Chiar dacă dorinţa fizică ar fi apărut ca o adiere neaşteptată sau i-ar fi venit în vis, ea ar fi fost demnă doar de un zâmbet ori de un gest de renunţare. Nu ar fi dorit femeia din ea, ci pe sine însuşi în acel trup, care i-ar purta însuşirile în viitor şi, în rolul feminin al mamei nepoţilor lui, i-ar asigura sentimentul voluptuos al nemuririi. Putea să o privească pe Veronica plin de mândrie şi admiraţie, care lui i-ar fi conferit împlinirea, iar ei puritatea. Ar fi putut să o strângă la piept, să o mângâie pe cap, revărsându-şi asupra ei întreaga iubire. Ar fi putut vorbi cu ceilalţi despre ea. Mândria lui de tată ar fi justificat atenţia permanentă, privirea aţintită asupra ei, schimbarea insistentă a temei de discuţie atunci când s-ar fi abătut prea mult de la persoana ei. Ar fi putut să o căsătorească în condiţii bune şi s-o vadă cum se bucură de fericire. Ar fi crezut în acel moment că, în fiecare noapte, în soţul ei trebuie să regăsească ceva din tatăl ei, pentru a putea iubi la modul general. S-ar fi putut regăsi pe sine în orice bărbat pe care ea l-ar fi iubit.
O privi cu acest nou gând, aşteptând să se schimbe ceva. Femeia îi simţi privirea şi-şi înălţă capul. El se întoarse cu spatele.

Ar fi putut să-i fie soră. Forţa care-i atrăgea unul spre celălalt ar fi fost justificată. Ar fi semănat unul cu altul, şi-ar fi reamintit întâmplările comune şi casa părintească, mirosul de la sânul mamei, vocea tatălui. Problema fizică n-ar mai fi existat. Ar fi fost un singur trup în două forme diferite: feminin şi masculin. Ar fi provenit amândoi din acelaşi izvor. O singură fiinţă în două ipostaze. Ar fi avut dreptul să se înţeleagă fără cuvinte, doar cu ajutorul privi-rilor sau chiar al gândurilor. Ar fi avut dreptul să fie împreună şi, indiferent ce s-ar fi întâmplat, să rămână jumătatea celuilalt. Similitudinea, cufundarea unicităţii propriei persoane în utopia dublului, oare în iubire nu aceasta ne atrage cel mai mult?

Marchizul îşi reaminti o formulă alchimică, pe care acum o descifra într-un chip cu totul nou:
Doi îl dezvoltă pe unu, Iar trei revine la unu.
Dincolo de sine şi de Veronica, Marchizul mai văzu o a treia ipostază, încă nenumită. „Oare cum ar fi trebuit să fie mama care ne-ar fi născut pe noi doi ?" - se gândi el. De data aceasta cuvântul „mama" nu mai readuse chipul resemnat şi ridat al mamei sale. Era din nou Veronica.
Dacă Veronica ar fi fost mama lui... Nu putu nici să-şi imagineze acest lucru, nici să-1 exprime în cuvinte. însăşi admiterea unei asemenea posibilităţi, gândul la ea, îi slăbea trupul şi îi smulsese din memorie toate imaginile. înălţă capul şi văzu că se află aproape de vârful unui munte parcă retezat. în faţa lui se întindea lanţul unor munţi şi mai înalţi, ai căror pereţi verticali, scăldaţi în lumina soarelui, trasau graniţe doar de ei cunoscute.
Părea că aerul dens menţinea muntele în stare de suspendare şi de provizorat, ca şi cum gerul ar fi oprit pământul din dans, unduire şi nebunie. Stâncile se înălţau cu vârfurile străpungând spaţiul şi rămâneau încremenite astfel ca prin minune. Arbuştii mărunţi, pitici, alunecau la vale, unde un pârâiaş pe jumătate secat curgea printr-un defileu. De la această înălţime orizontul părea îndepărtat, aproape de graniţa vizibilului. Aceasta era lumea materiei de piatră, ordonată, şi abia undeva sus, dincolo de graniţa unei neguri abia vizibile, începea nemărginirea. Veronica se opri şi-şi acoperi ochii cu palma, ferindu-i de lumina soarelui. Se răsucea încet, privind munţii ca pe nişte bunuri personale. Apoi se apropie de Marchiz şi-1 cuprinse de mijloc Marchizul simţi mirosul părului ei.
„Dacă ar fi fost mama, mi-ar fi spus ce să facem acum" - gândi el-
16
După planul lui Delabranche, trebuiau să traverseze trecătoarea în timpul nopţii. Nici cea mai vigilentă strajă nu va supraveghea punctele de trecere noaptea. Străjerii obişnuiau să doarmă, să bea, să iubească fetele care veneau la ei din satele de munte ca să facă rost de bani pentru zestre. Aceste obiceiuri nu putuseră fi schimbate de regulile aspre impuse în urma epidemiei.
Se pregătiră pentru traversare înainte de a se lăsa seara. Găsiră un fel de intrând în stâncă, în care se adăpostiră de vânt. Mâncară ceva fără a aprinde focul, apoi traseră un pui de somn vreme de o oră. Dacă scoteai un pic capul din ascunzătoare, puteai vedea punctul de pază. Acesta semăna cu un fel de şopron şi era puţin probabil ca în el să fie oameni. înainte de a se lăsa înserarea,* când ajunseră la acest punct doi călători care semănau a negustori, apărură doi grăniceri înarmaţi şi un vameş. Negustorii întârziaţi se hotărâseră probabil să înnopteze la graniţă, pentru că şi-au legat catârii, înainte de a se întuneca de-a binelea, dinspre munte se mai apropiară de punctul de frontieră patru bărbaţi, iar după felul diferit de a-şi acoperi capetele, Marchizul îşi dădu seama că sunt spanioli. El nu observă că aceştia ar fi revenit ulterior în partea lor. Punctul de frontieră îndeplinea probabil la munte Şi funcţia de han.

Se lăsase noaptea şi în întuneric stâncile deveniseră bidimensionale. Marchizul verifică legăturile

bagajelor de pe spinarea catârilor şi porniră îndată, înaintau ţinându-se aproape de peretele vertical, unde era întuneric beznă. Totul mergea strună. Nu se mişcă nici o piatră, nu scârţâi nici o curea. Peste
0 oră se aflau de cealaltă parte a graniţei, iar o clipă mai târziu, la răsărit, deasupra lor strălucea un halou luminos. Se îndreptară spre sud, fără a fi deranjaţi de cineva. Abia când soarele trecu de cealaltă parte a cerului se simţiră obosiţi şi-şi permi-seră un popas bine meritat.
Gauche dori să aprindă focul, dar Marchizul nu-i dădu voie. Se aflau încă aproape de punctul de pază şi fumul ar fi putut să-i trădeze. Stătură aşadar zgribuliţi şi ghemuiţi, fiindcă în această perioadă a anului la munte soarele nu mai dădea căldură nici chiar pe partea dinspre sud. Le încălzea doar pielea, ca şi când razele lui nu aveau destulă putere pentru a pătrunde mai adânc.
Marchizul se înveli cu o pătură mare, căptuşită cu o blăniţă plăcută la pipăit. O acoperi şi pe Veronica. Se gândi că, iată, a sosit timpul să pună lucrurile la punct. De câteva ori deschise gura şi de fiecare dată îl cuprinse o părere de rău puternică; durerea din piept îi tăia respiraţia. Până la urmă se ridică şi începu să se mişte neliniştit, izbind cu vârful cizmei desagii care zăceau la pământ.
-Ce se întâmplă cu dumneata? - îl întrebă Veronica. — Am trecut peste ceea ce era mai greu. Acum putem merge liniştiţi, ca la plimbare.
Trase lângă ea harta pregătită de Chevillon şi îşi purtă degetul pe traseul însemnat.
- începem coborâşul şi o să se facă mai cald. Vor apărea în sfârşit oameni şi vom cumpăra mâncare proaspătă. Ghetele lui Gauche nu mai sunt bune de nimic.
Marchizul se uită la ea şi pentru o clipă privirea
1 se îmblânzi. Apoi se întoarse şi îşi muşcă buzele.
- Gauche, du-te la animale! - îi spuse peste umăr, iar băiatul se retrase speriat.
Veronica se ridică, înfăşurată în pled.
- Veronica, trebuie să ne venim în fire - îi spuse, prinzând-o de umeri. — Ea se uită la el surprinsă. — Să ne venim în fire, înţelegi? Acum nu avem voie să facem dragoste. Nu în felul acesta. Mă distragi, îmi absorbi întreaga atenţie. Prezenţa ta mă ispiteşte şi nu mă gândesc decât să fac dragoste cu tine. în capul meu este o harababură. Mă simt slab. Dacă voi continua să mă aflu într-o asemenea stare, Cartea nu-mi va permite să o găsesc. Sunt sigur de acest lucru şi nu pot renunţa tocmai acum la Carte. Acum, după ce am învins atâtea obstacole şi suntem atât de aproape. Trebuie să ne schimbăm. Relaţia noastră trebuie să se schimbe. Cel puţin deocamdată, pentru câteva zile, cât a mai rămas. Trebuie să fiu curat, şi tu la fel. La trup, la suflet şi la minte. Când mă voi întoarce cu Cartea, voi rezolva totul cu soţia mea şi voi fi împreună cu tine pentru totdeauna. Dar acum trebuie să ne stăpânim, mă înţelegi?
Veronica încercă să-i atingă faţa, dar el se retrase brusc.
- Doar deocamdată - repetă el.
- Ce poate fi rău în faptul că ne iubim ?
- Nimic, dar nu aici şi nu acum. Este vorba de o misiune! Am pornit după Cartea Sfântă, şi nu într-o escapadă erotică. Cartea se află mai presus de iubirea omenească şi, pentru a o găsi, trebuie să fii pur, iar ceea ce facem noi acum este un păcat.
- Iubirea nu poate fi un păcat.
- Iubirea este un păcat când în spatele ei nu se află legea şi blagoslovenia. Iubirea noastră este un păcat. Eu nu mai am puterea dinainte, mă simt

neliniştit...
- Te iubesc - spuse Veronica în şoaptă. Marchizul ar fi preferat să nu audă asta. Cuvântul
era prea greu pentru a-1 purta acum prin munţi.

„Dacă mă iubeşti, încetează să mă mai iubeşti" -vru să spună, dar înţelese absurditatea unei asemenea dorinţe.
- Şi eu te iubesc. - Dădu drumul cuvintelor în spaţiu, pentru a nu-i întâlni privirea.
Veronica plângea. Nu de durere, ci fiindcă simţea că se petrece ceva important, iar ea nu este în stare să înţeleagă.
Speriat de schimbarea bruscă a tonului Marchizului, Gauche alergă la vale, unde pârâiaşul forma mici cascade, strălucind de reflexele cerului albastru ca oţelul. Era neliniştit. Simţi un miros neplăcut, un fel de aer greu, stătut. îl trase în el plin de repulsie, dar refuză să se întoarcă sus, unde se întâmpla ceva rău. Aerul îi bolborosea în gât, încercând să iasă afară altfel decât de obicei. Gauche nu intuia că tocmai aşa se naşte glasul. Fornăi, tuşi şi plescăi. Se aplecă deasupra pârâului şi-şi stropi faţa cu apă rece ca gheaţa. în acel moment auzi un piuit. încremeni, furios pe sine că a putut fi atât de imprudent. Glasurile ajungeau până la el din spate şi de sus. Bănui că deasupra lui, ascuns într-o scobitură de stâncă, se află cuibul unei păsări răpitoare. Spatele lui Gauche începu să tremure în aşteptarea atacului. Aici, în valea îngustă, era complet lipsit de apărare. Căuta febril cu privirea o ieşire. Apa era prea mică pentru a se ascunde în ea, iar povârnişul - prea abrupt, pentru a urca repede pe munte. Teama îi ascuţi simţurile şi Gauche identifică deodată mirosul înţepător: un stârv de animal, mort de mult, putrezit, degradat. Băiatul dori să se aplece, să-şi acopere capul cu palmele, să-1 înghesuie între genunchi şi să aştepte, dar instinctul îi spuse să se retragă lângă perete. Abia acum înălţă capul şi văzu deasupra sa o bucată de stâncă, de care atârna aripa mare a unei păsări moarte. Inima îi bătu tare în piept, dar trupul căpătă deodată agilitatea unui

animal şi siguranţă de sine. Gauche înţelese că numai pe sus poate ocoli cuibul, ceea ce îi asigura şi un avantaj asupra păsării. Porni aşadar oblic în sus, punându-şi cu grijă tălpile pe marginea ascuţită a pereţilor de stâncă. După vreo zece metri de urcuş, se află exact deasupra locului de unde se auzeau ţipetele. Era un cuib vechi, distrus, al unei păsări mari, în care se mişcau neputincioşi câţiva pui de pisică. Păreau ceva mai mari decât cei pe care-i cunoştea Gauche din aşezările oamenilor. Aveau o blană roşcat-aprinsă şi cozi pufoase. Băiatul se bucură şi respiră uşurat. Se gândi numaidecât la Veronica, cum s-ar fi bucurat ea văzând un asemenea pui de pisică. Luă repede o hotărâre. Se vedea oferindu-i Veronicăi puiul, îşi imagina zâmbetul şi privirea ei. Această imagine se înfipse în imaginaţia băiatului şi îl orbi pentru o clipă. Gauche începu să se apropie de cuib, zgâriindu-şi mâinile de stâncă. Când era foarte aproape, încremeni atârnând de stâncă, cu mâna ridicată deasupra cuibului. Pisicile roşcate aveau pe fruntea înaltă o podoabă imobilă, strălucitoare, un ochi în plus. Gauche clipi, neputând să-şi creadă privirii. Impresia că este observat de această ciudăţenie a naturii, inertă şi lipsită de pleoape, îl făcu să tremure. Se uită repede în jos şi sări în pârâul pietros. Nu simţi durerea genunchilor loviţi, nici apa rece, nici pietrele. Gâfâind cuprins de groază, se caţără pe munte spre tabără, unde erau catârii săi, câinele, Veronica şi Marchizul.
- Ce ai, ce ţi s-a întâmplat? - îl strânse la piept Veronica.
El se smulse din braţele ei şi-1 prinse pe Marchiz de poalele surtucului verde.
- A găsit ceva! - strigă Marchizul şi alergă după Gauche în direcţia pârâului.

înconjurară cuibul şi se uitară la el din partea de sus. Pisicile îşi ridicau spre ei boturile extraordinare. -Este un semn: Cartea se află aproape.

Mergeau acum pe un podiş întins, care se deschisese surprinzător în faţa lor, neted ca o masă. Nu era trecut pe harta lui de Chevillon şi Marchizul se uita în jur neliniştit. Se uita la soare, cerceta direcţia vântului şi se ducea undeva, spre margine, dispărând adeseori din ochii Veronicăi şi ai lui Gauche.
Mergeau de trei zile şi nu întâlniseră nici un suflet de om. Dacă s-ar fi rătăcit, nu avea cine să le arate drumul. Doar o singură dată observară silueta măruntă a unui om, atât de departe că arăta ca o furnică.
Seara următoare o petrecură în tăcere, încăl-zindu-se la foc şi pregătind aşternuturi calde pentru dormit. Temperatura scăzuse atât de mult, încât suprafaţa apei era acoperită de o pojghiţă transparentă. Sacii de dormit de la de Chevillon erau prea strâmţi pentru a se putea odihni în ei comod, în schimb nu te lăsau să îngheţi dormind pe pământ.
Veronica se chinui în ultimele trei zile. încerca să-şi imagineze o discuţie chibzuită şi convingătoare cu Marchizul, pentru a-i dovedi că nu are dreptate. Căuta argumente, polemiza cu el în gând, dar tot drumul, mergând alături de el, nu reuşea să aducă vorba despre asta. Marchizul mergea cu o jumătate de pas înaintea ei. îşi acoperise gura şi nasul cu o bucată de lână din care i se vedeau doar ochii, înroşiţi, lăcrimând, obosiţi, de parcă n-ar fi dormit câteva nopţi. Nu scotea o vorbă. Din când în când se uita pe hartă, deşi o ştia pe dinafară.
Gauche aşeză din nou în jurul taberei, înainte de culcare, bucheţele de plante. Noaptea auzea cum se apropiau animalele de acest hotar parfumat, călcând cu foşnet ierburile uscate, şi cum se îndepărtau dezamăgite. în alfabetul mirosurilor, plantele lui Gauche îi spuneau într-un glas că, pentru o noapte, în munţii lor a răsărit o cetate pe care el o ridicase.
17
în dimineaţa aceea Marchizul se trezise primul. Soarele nu răsărise încă, iar Marchizului i se părea că abia o dată cu apariţia soarelui aerul devenea respirabil. încet, cu greu, se răsuci pe o parte, îi văzu pe Gauche dormind cu gura deschisă şi pe Veronica respirând greu. Se simţi deodată răspunzător pentru aceste două suflete. Din cauza lui ajunseseră amândoi aici şi pentru el îşi riscaseră sănătatea şi viaţa. Cât de dependenţi erau de el; acum cea mai mică greşeală a lui putea să le aducă pieirea.
Invingându-şi inerţia şi rigiditatea trupului, se ridică şi încercă să aprindă focul. Desfăcu legătura de lemne pe care o aduseseră cu ei şi aşeză cu grijă două bucăţi şi câteva rămurele pe iarba care începuse să ardă. Apoi turnă dintr-un burduf apă într-un vas de metal şi azvârli în ea un mănunchi de plante din amestecul pregătit de Delabranche. Mai scoase şi pâine uscată, brânză afumată, pe care le puse pe un şervet de pânză. Abia acum era vremea rugăciunii. Stătea cu faţa spre răsărit şi, prudent, trase de câteva ori aer în piept. Aerul era atât de curat şi de tare, de parcă respiraţia omenească nu l-ar fi pângărit niciodată şi nu ar fi existat în el prezenţa firească, niciodată contestată, a lui Dumnezeu. Aerul era ciudat. Simţeai că ţi se învârte capul, ca după un vin tare.
Concentrându-se şi stăpânindu-şi tremurul trupului, Marchizul se rugă pentru forţă, grijă şi ajutor. Se rugă să aibă parte de indicii, în cazul în care ar

fi pierdut puterea de a distinge ce e bine şi ce e rău. Simţea însă că rugăciunea nu-i aduce, ca de obicei, liniştea şi încrederea.
De undeva, dintr-o parte, dincolo de limita vederii, se strecura spre el neliniştea,

tulburându-i ordinea cuvintelor rostite în şoaptă.
întorcându-se la foc, se aşeză pe vine lângă Veronica şi văzu că are buzele arse şi respiră repede şi slab. Sub pleoapele închise ochii i se mişcau neliniştiţi, privind cine ştie ce imagini interioare. O clipă Marchizul dori să vadă aceste imagini neobişnuite, pe care somnul le aşternea pe suprafaţa sticloasă a ochilor adormiţi. Se aplecă pentru a-i atinge fruntea cu buzele şi simţi, venind dinspre ea, un val de fierbinţeală. Se legănă involuntar pe călcâie, neştiind ce să facă. îl cuprinse teama.
Scoase geanta cu plante şi prafuri, dar nu putu să aleagă nici un medicament. îşi aduse aminte de rezerva de chinină. Se aşeză lângă foc şi, atin-gându-şi cu degetele neliniştite faţa nebărbierită de câteva zile, aşteptă să fiarbă apa.
O oră mai târziu, Veronica bău medicamentul dizolvat în apă şi-şi unse cu alifie buzele crăpate. Stătea pe pătură lângă foc şi încercă să-şi pieptene părul. Firele de păr căzute le arunca în flăcări.
— Aş dori să fac o baie - spuse ea. - Visez la o baie. Marchizul scormoni în foc cu o bucată de lemn.
— E posibil să găsim astăzi un loc mai sigur, de pildă la păstorul pe care l-am văzut ieri de sus. în acest caz, voi doi rămâneţi acolo şi mă aşteptaţi. Eu aş merge mai departe singur. Nu mâi e prea mult, cred, înjur de două-trei zile de drum. Gauche ar putea să se ocupe de tine.
Veronica îl privi mâhnită pe Marchiz.
— N-am nimic.
— Mi-e teamă pentru dumneata, azi-noapte ai avut febră.

- Mă urăşti şi vrei să scapi de mine. - în vocea Veronicăi răsunau accente de isterie.
— Te rog, să nu mai vorbim despre aceasta, nu e nici locul, nici timpul potrivit. Marchizul se ridică brusc şi aruncă un lemn pe foc. Se îndreptă spre catâr şi începu să aşeze bagajele pe spinarea animalului.
La prânz coborâră de pe platou în valea îngustă şi abruptă a unui râu. Marchizul îi depăşise cu mult pe Veronica şi pe Gauche, care abia îşi târau picioarele, iar acum, în aşteptarea lor, se aşeză pe mal şi se uită pe hartă. îşi plimba degetul pe traseul marcat, dar tot nu reuşea să identifice locul unde se aflau. Auzi în spatele său vocea Veronicăi, care îi povestea ceva băiatului, şi zgomotul pietrelor care le alunecau de sub tălpi. Marchizul ştia că ieri trecuseră peste un pârâu asemănător. Toate râurile de munte seamănă între ele. Poate că se învârt în cerc ? Pe hartă erau însemnate două asemenea râuri, în dreptul unuia dintre ele de Chevillon scrisese litera V, iar în dreptul celuilalt - S. Marchizul îşi dădu seama că fără un indiciu serios nu va fi în stare niciodată să stabilească exact unde se află. Iar acum, ţinând seama de Veronica, de starea vremii şi de proviziile care scădeau de la o zi la alta, se punea şi problema timpului. începuse să plouă mărunt. Marchizul împături harta şi se duse în locul în care stânca verticală forma un fel de adăpost. Imediat apărură Veronica şi Gauche.
- N-o să putem merge mai departe dacă o să plouă - spuse Marchizul furios. Atunci văzură pe partea cealaltă a râului un bătrânel şi o fetiţă de câţiva anişori. Bărbatul avea o barbă neîngrijită, căruntă, şi arăta a păstor. Fetiţa, cu părul negru, slabă, avea pe cap o basma maronie. Cei doi, mergând prin ploaie, pe marginea râului,

alcătuiau o privelişte neobişnuită. Apăruseră la tanc. Ţâşnind de sub stâncă şi dând din mâini, Marchizul alergă spre râu.
— Hei, omule, omule! — striga el.

Bătrânul se opri şi, văzându-1 pe Marchiz, se retrase speriat. Fetiţa se ascunse în spatele lui.
— Omule, opreşte-te, vreau doar să te întreb ceva! -strigă Marchizul. — Cum se numeşte râul acesta?
Bătrânul se uita în continuare la el buimăcit şi
surprins.
-Cum îi spuneţi acestui râu? - îl întrebă Marchizul ceva mai liniştit, în spaniolă.
Faţa bătrânului se învioră pentru moment.
-A, râul! Acesta este Râul.
— Dar cum se numeşte?
— Noi îi spunem Râul.
-Şi cum se cheamă cel mai apropiat sat?
Bătrânul spuse un nume străin. Marchizul ezită o clipă dacă să se întoarcă sau nu după hartă. Ii era teamă ca oamenii să nu plece.
-Veniţi la noi să vă adăpostiţi de ploaie, suntem
călători.
Cei doi ezitară o clipă, dar curiozitatea învinse. Prudent, verificând cu talpa fiecare piatră, ei trecură de partea cealaltă a râului. Fetiţa, cu ochii plini de uimire, se uită mai întâi la Marchiz, apoi nu-şi mai luă privirea de la Veronica.
Marchizul îi arătă bătrânului harta, dar se vede că acesta nu înţelegea nimic din semnele, liniile şi petele desenate pe hârtie.
-Vrem să ajungem aici. Uite, chiar aici. -Marchizul îi arătă cu degetul pe hârtie locul.
Bătrânul se uita la el fără a înţelege mare lucru.
-Munţii del Cădi, Seo de Urgel, Llavorsi - îi enumera Marchizul.
- O, Llavorsi. Da, da, este un oraş mare - reacţiona deodată păstorul.
-Unde? Spune, unde este Llavorsi?
Păstorul şi fetiţa îi arătară în acelaşi timp cu mâna într-o direcţie care pentru Marchiz însemna nord-vest. Marchizul începu să orienteze harta.
-Aşadar, trebuie să trecem râul şi să mergem acolo, în cealaltă parte.
Bătrânul începu să se neliniştească.
- Nu, domnule, nu mergeţi acolo. Veniţi cu noi în sat şi apoi vă duceţi la Llavorsi; din sat drumul este simplu.
-De ce să ne abatem din drum? Trebuie să mergem pe drumul cel mai scurt spre Sierra del Cădi — adăugă nerăbdătoare Veronica.
— Nu, doamnă, pe acolo nu sunt drumuri, iar trecătorile sunt primejdioase; în vale sălăşluiesc balauri.
Veronica nu înţelesese la început. -Balauri, ai spus „balauri"?
— Da, doamnă, nişte şerpi mari, nişte şopârle cu aripi.
Marchizul începu să râdă.
- Are dreptate. Să mergem mai întâi în sat. Acolo ne vom odihni şi ne vom completa proviziile.
Mergând pe valea râului, ajunseră împreună cu bătrânul şi fetiţa într-o mică aşezare. Se aflau acolo câteva case prăpădite, împrăştiate pe valea lungă şi îngustă a râului. Casele erau parcă nelocuite. Fără curţi şi fără acareturi, fără copaci sau grădini. Bătrânul îi invită într-o colibă, unde se aflau o vatră şi câteva obiecte lucrate primitiv. Fetiţa cu păr negru se învârtea în jurul vetrei, iar când se aprinse focul, se aşeză mulţumită lângă perete. In colibă le aruncară priviri curioase câteva femei cu faţa roşie, congestionată. Un sugar începuse să plângă. Bătrânul ieşise pentru o clipă şi intră cu un tânăr înalt, zdravăn. Pe bărbat îl chema Luis şi vorbea franceza cu un accent ciudat, aproape de neînţeles. în preajma femeilor sărmane şi a copiilor arăta de parcă n-ar

fi fost de-acolo, de parcă s-ar fi rătăcit în acel loc pierdut în munţi, la fel ca

Marchizul şi Veronica. Avea tenul măsliniu şi dinţi albi, puternici. Se uita la călători cu ochi negri, luminoşi, şi de fiecare dată privirea lui aluneca, poate involuntar, spre Veronica. Luis era conducătorul oamenilor care locuiau aici, un fel de primar neoficial. în condiţii de viaţă atât de dificile, nu conta înţelepciunea, ci forţa şi voinţa de a supravieţui. Instinctul, isteţimea şi reflexele însemnau cel mai mult. De aceea lui Luis îi mergea foarte bine. Pe baza unei înţelegeri nescrise, toate bunurile satului îi aparţineau lui. La fel şi femeile. Nu avea nici un fel de concurenţă. în cătun, în afară de cele peste zece femei, mai trăiau doar patru bărbaţi, şi nici unul dintre ei nu se putea compara cu Luis. Luis discuta cu Marchizul de la egal la egal. Se pricepea la hărţi şi-1 ajută pe Marchiz să identifice locul unde se aflau. înţelese îndată încotro merg şi respinse imediat propunerea de a-i însoţi ca ghid. Ca şi bătrânul, pomenea ceva despre balauri, iar la insistenţa Marchizului începu să se scuze, motivând anotimpul neprielnic. De la o zi la alta putea să ningă. Terenul din jurul izvoarelor râului, care pe harta Marchizului era marcat cu litera S şi unde începea lanţul Sierra del Cădi, se bucura de o faimă proastă. Acolo vremea se putea schimba în câteva clipe. Potrivit spuselor lui Luis, canioanele şi defi-leele adânci răsar parcă sub picioarele călătorilor. Mai mult, spunea Luis, acesta este printre ultimele locuri unde mai trăiesc balauri. Vorbind despre balauri, îşi întoarse capul, şi Marchizul nu putu sesiza dacă în ochii negri şi pătrunzători ai spaniolului nu se întrezărea ironia.
îi tratară cu brânză de oaie şi plăcintă coaptă pe vatră, care-i costară cât o masă bună la un han.
Marchizul nu era convins că acest loc este destul de sigur pentru a-i lăsa aici pe Veronica şi pe Gauche-

în acelaşi timp, îi era teamă să meargă mai departe singur. Aceşti munţi erau altfel decât îşi închipuise. Ţâşneau deodată spre cer, ca un pumn sfidător. Pietrele ascuţite şi negre te făceau să te simţi străin. Veronica adormi înainte de a se însera, pe un snop de paie, în colibă. Reflexele roşii ale focului făceau ca trăsăturile feţei sale să capete un contur mai dur. Respira greu. Gauche stătea ghemuit lângă ea, având grijă să rămână învelită.
începuse să se întunece surprinzător de repede. Marchizul ieşi în amurg spre râul care curgea prin sat şi se uită trist spre răsărit, în direcţia în care aveau să pornească în zori. După calculele lui, de canionul unde trebuia să se afle mănăstirea îl despărţeau două-trei zile de drum. Luis nu auzise despre nici o mănăstire sau pur şi simplu nu voia să-i spună despre ea. Marchizul nu reuşea să capete încredere în acest bărbat abil şi sigur pe el. Dar era absolut convins că nu sunt prea departe. Se simţea febril, ca în copilărie, atunci când aştepta să se întoarcă tatăl său din călătorie. îi tremurau mâinile şi picioarele. încerca să-şi stăpânească emoţia, reglându-şi respiraţia, aşa cum proceda în cadrul Frăţiei. Aerul rece şi tare, tras în plămâni, nu-i potolea însă tremurai interior. Purta cu el, în schimb, rămăşiţele unor mirosuri cunoscute: pini proaspeţi, pământ odihnit, blană de animale, pietre spălate de apă. Nu se simţea acolo mirosul de oameni, de veşminte, de foc sau fum. Marchizul simţi că îi revin forţele. Se întoarse cu faţa spre răsărit, în direcţia Cărţii. Vântul adia din partea aceea şi o clipă Marchizul crezu că îi aduce mirosul ei. O adulmecă, . prinzând în nări mireasma rarefiată a muntelui. Simţea acum limpede că la fiecare inspiraţie îi revine forţa, iar când înţelese asta, când numi Putere forţa ce se aduna în el, îl cuprinseră bucuria şi recunoştinţa că, iată, se afla din nou unde ar fi trebuit

să fie, că teama şi îndoiala i-au fost iertate şi că se găsea la poarta care duce spre Carte. îşi atinse fruntea, braţele şi pieptul, asigurându-se că

acolo, în munţii aceia reci şi străini, trupul lui era în continuare viu, cald şi plin de forţă.
- Nu mă lăsa aici - îi ceru Veronica din întuneric. Coliba era învăluită în lumina roşie aruncată de
jăratic. Câinele, care stătea culcat lângă Gauche, îşi ridică botul şi mişcă uşor din urechi.
- Nu mă lăsa, am fost doar obosită. Acum mă simt bine şi pot să merg.
Marchizul căuta un loc unde să se culce.
- Aşază-te lângă mine - spuse încet Veronica. -Ia-mă în braţe şi strânge-mă la piept.
- Ai febră. Arzi toată — răspunse el, dându-i mâna la o parte. - O să merg singur şi o să mă întorc peste o săptămână.
- Nu, te rog, nu rămân aici. Ia-mă cu tine. Iţi promit că n-o să-ţi cer nimic. Mi-e teamă de oamenii aceştia afumaţi, de femeile acestea groaznice şi de Luis. Parcă nici n-ar fi oameni. Seamănă mai mult cu nişte maimuţe sălbatice.
Marchizul îşi aminti focul din privirea lui Luis şi îl cuprinse un val de gelozie. Văzu în imaginaţia sa trupul puternic şi sănătos al acestuia adulmecând-o pe Veronica, lipsită de apărare. Din cauza furiei neputincioase simţi un val de căldură. - Să o iau cu mine e riscant, este prea slăbită. Să o las pe seama acestor oameni sălbatici e la fel de primej-dios. Gauche n-ar fi un apărător de nădejde.
— Ia-mă cu tine, ia-mă — bâiguia Veronica.
- De ce mă tot rogi ? Poţi să te ridici şi să mergi-N-ai decât - îi spuse mânios. Veronica începu să plângă. Mai întâi încet şi dureros, apoi tot mai tare şi mai isteric. Hohotul ei semăna cu al unui copil-Părul lipicios, umed de lacrimi şi transpiraţie, îi aluneca peste faţă.

Marchizului începu să-i pară rău. Se simţea vinovat şi nu ştia ce să facă pentru a se elibera de această vină. Era într-o adevărată capcană, nu avea nici o ieşire. Pentru prima oară, după multă vreme, îi venea şi lui să plângă. Prinse în palmă capul Veronicăi şi îl trase spre surtucul murdar. îşi cerea iertare în şoaptă, îi dădea la o parte părul de pe frunte şi îi ştergea lacrimile. Se întorsese acolo de unde i se păruse că a plecat în urmă cu câteva ore. Dar nu simţea nici regret, nici tristeţe, ci mai degrabă o resemnare liniştită, determinată de acceptarea a tot ceea ce se întâmpla şi avea să se întâmple. îi mângâie părul, răsfirându-1 în degete. Când ascultă respiraţia liniştită şi ritmică a lui Gauche, o aşeză uşor pe spate şi pătrunse în ea fără un cuvânt. Se mişca încet şi atent, simţind cum îl învăluie treptat căldura ei nefirească. Cu fiecare mişcare cobora tot mai adânc, de parcă ar fi tins spre miezul fierbinte al pământului. Tot mai adânc, mai adânc. Apoi dogoarea îl învălui în întregime, şi din acel moment Marchizul se aprinse, rămânând inert: un crâmpei de viaţă prins în crusta puternică a pământului.

18
îi lăsară lui Luis un singur catâr, ca plată, şi la prânz satul dispăruse deja din vedere.

Cu cât mergeau mai departe, cu atât încetineau pasul. Poate din cauza cărărilor primejdioase de munte sau a cetii care atârna jos, deasupra vârfurilor, lăsând impresia că se află sub o perdea de apă şi că, respirând ca prin minune, păşesc pe fundul unei mări. Ceaţa era atât de deasă, încât ziua trecea în noapte aproape pe nesimţite. Se întuneca în câteva minute, iar fundul mării se preschimba într-o călimară neagră. In prima noapte se opriră într-o grotă mică şi Veronica începu să delireze. Strigătele ei îi treziră pe Marchiz şi pe Gauche. Vorbea fără nici o noimă, că vrea să facă baie, că trebuie să intre în apă. Se zbătea, vrând să fugă undeva. Marchizul o ţinea, iar ea se zbătea cu atâta forţă, că uneori el abia putea să-i opună rezistenţă. Apoi deodată se simţi lipsită de putere şi amuţi, zăcând liniştită, cu ochii afundaţi în orbite. în asemenea momente, de câteva ori pe noapte, Marchizul îi dădea chinină, cu ajutorul lui Gauche. Până în zori accesele de febră se atenuară, dar asta nu-1 făcu pe Marchiz să se bucure. în timp ce o ţinea pe Veronica, el simţi sub degete nişte noduli şi nişte umflături ciudate pe gât şi sub braţ. îşi retrăsese mâinile speriat. Toată noaptea Marchizul o linişti pe femeia bolnavă, agitată, regretând că soarta a făcut ca ei să se întâlnească. Dacă nu s-ar fi întâlnit, nu s-ar fi întâmplat niciodată ceea ce Marchizul ştia că avea
să se întâmple. Stând lângă Veronica şi mângâind-o e fruntea înfierbântată, înţelese că fata va muri. n acel moment simţi că i se usucă gura şi că prin cap i se perindă gânduri răzleţe, fără nici o semnificaţie. Gauche avea grijă de focul care abia mai pâlpâia şi plângea încet.
în noaptea aceea Veronicăi i se părea că trupul ei devine mare cât un munte, cât lumea întreagă, îşi privea palmele, uriaşe şi puternice, de la o distanţă de sute de mile, şi unghiile mari, ca nişte lacuri. Când vru să le mişte, ele răspunseră cu greu, ca şi când voinţa ei avea nevoie de timp pentru a străbate o asemenea distanţă. Se mira, îşi mişca buzele, care deschideau cu un bubuit hăul gurii. Genele îi trosneau ca nişte copaci rupţi, iar când îşi trăgea mai tare sufletul, aerul pătrundea, asemenea şuieratului vântului, în abisul în care se transfor-mase. O povară uriaşă îi apăsa trupul. Aşa trebuie că se simte pământul, pe care atârnă cerul greu de piatră. Propria ei voce ajungea până la ea încet, de departe, ca vuietul de furtună. încerca să-şi adune trupul într-un singur tot, şi atunci provoca o lavină. Blocuri mari de piatră îi cădeau pe piept şi nu mai putea să respire. Lava fierbinte i se usca pe piele, întărindu-se apoi, formând un sarcofag. Dorea să ceară ajutor, dar din gura ei limba împietrită scotea un sunet asemănător tunetului provocat de un fulger leneş. Atunci rămânea nemişcată, fiindcă lângă ea nu se afla nimeni atât de puternic ca să o poată elibera.
Din această nemişcare îi veni alinarea. Revenea încet la propriile dimensiuni, cu care se obişnuise timp de trei ani. Dar acest proces nu se oprea aici. El avansa din ce în ce mai mult. Deschidea nişte ochi ca de păpuşă şi vedea aplecată deasupra sa faţa puternică a unui bărbat. Dorea să-i reţină privirea, dar chipul bărbatului îi scăpa, alunecând

deasupra ei, crescând mereu, ca băşica umflată a unui peşte. Ea devenise mai subţire ca firul de pai, ca foaia de hârtie, ca pânza de păianjen. îi era teamă că respiraţia fierbinte, care venea dinspre faţa tot mai puternică, o va proiecta într-un abis din care nu va mai reuşi să iasă. Era mai mică decât o fărâ-mitură. Era infimă, încetase să mai existe.
De dimineaţă Veronica îşi reveni însă cu totul. Se ridică greu şi-1 văzu pe Marchiz dormind ghemuit alături de ea. Şi Gauche se trezise şi alergă spre ea, sărutându-i mâinile. îi ceru un pieptene, dar oricum nu avea putere să-şi ridice braţul la înălţimea capului. Gauche înţelese ce vrea să facă şi începu să-i piep-

tene părul.
Marchizul hotărî să meargă mai departe singur. Scoase din pungi restul de medicamente şi de plante întăritoare şi le împărţi pe porţii. îi explică rar lui Gauche cum să i le dea bolnavei. Gauche aproba ascultător din cap. Veronica nu-1 mai ruga nimic. Poate nu mai dorea sau poate nu mai avea forţă să articuleze cuvintele. Se uita la Marchiz ca un câine pe care stăpânul vrea să-1 lege de un copac, în pădure, şi să plece.
- Veronica - i se adresă Marchizul încet, ca unui **copil.** - Voi aduce Cartea. Ea te va face bine numaidecât, mă auzi?
Ea dădu din cap. El îşi legă de sac o cutie pentru Carte şi porni la drum. Mergea cu paşi repezi, îndrep-tându-se spre răsărit. încerca să se roage în gând, dar cuvintele rugăciunii nu aveau aceeaşi semnificaţie ca de obicei. Dorea să se simtă liber. Visa de multă vreme să meargă spre răsărit, spre Carte, spre Cartea care era acum atât de aproape. Să se roage pe drum şi la fiecare pas să-i imprime stâncii ritmul în care se rotesc cele şapte sfere astrale. Să contemple cu mintea curată apropierea sa inevitabilă de Carte. Dar pasul lui se pierdu, iar gândurile
care trebuiau să fie pure, pentru acceptarea tainei, erau încărcate de chipul slăbit al Veronicăi, al femeii bolnave pe care o lăsase în grotă cu băiatul cel mut. După o oră de mers, Marchizul se opri deodată, ezită un timp, apoi se întoarse din drum.
îi găsi aşa cum îi lăsase. Băiatul pieptăna cu mişcări lente părul femeii.
- Ascunde lucrurile în grotă şi ajută-mă să o urc pe catâr — îi ceru Marchizul.
Se străduiau să meargă repede. Se îndreptau spre marginea unei văi sumbre, înceţoşate, care se ridica blând spre cer. Veronica dormea cu capul pe spinarea catârului, iar picioarele ei izbeau pietrele de pe drum. Marchizul zorea animalul, crezând că numai Cartea putea să mai facă o minune. îi vedea pe toţi patru întorcându-se pe acelaşi drum: pe Veronica, sănătoasă şi puternică, mergând pe propriile picioare, pe sine, în surtucul verde, cu Cartea în cutia de lemn; pe Gauche surâzând şi câinele galben alergând înaintea lor.
Marchizul nu spuse nimic, dar simţi că dincolo de această vale îi va conduce un înger. El credea în îngeri. îi vedea în vis şi în timpul rugăciunilor. Copil fiind, văzuse chipul de lemn al unui înger, cu faţă frumoasă ca a unui hermafrodit, şi încă pe atunci înţelesese că lumea este plină de forţe care capătă în ochii oamenilor fizionomia unor asemenea fiinţe. Era sensibil la prezenţa şi frumuseţea îngerilor. în momentele importante şi semnificative din viaţa sa simţea mişcarea delicată a aerului şi i se părea chiar că aude foşnetul aripilor de înger, căci neîndoielnic îngerii aveau aripi. Şi le mişcau încet şi solemn, zburând prin lume şi ivindu-se totdeauna acolo unde oamenii atingeau poarta lumii adevărate prin rugăciune, suferinţă, iubire sau simplă mirare. Când ochii li se acopereau fără motiv de tristeţe sau de o

nostalgie nedefinită, când spaţiul obişnuit se continua în labirinturi fără sfârşit, când timpul se răsucea, oprindu-se în loc, atunci Marchizul era sigur că pe undeva, pe aproape, zboară un înger.
De aceea, animat dintr-o dată de optimism, hotărî să meargă şi noaptea. Dar, când se căţărară spre trecătoarea care închidea valea, fură nevoiţi să se oprească. Mai departe drumul ducea către o creastă abruptă, pe o cărăruie abia vizibilă.
Când se opriră, trecuse de miezul nopţii. Marchizul consideră că nu merită să se culce. De altfel, toate lucrurile necesare le lăsaseră în grotă. Se aşezară aşadar toţi trei pe iarba uscată şi pipernicită. Marchizul o sprijini de el pe Veronica şi-i puse mâna pe frunte. Era rece şi transpirată. Stătură astfel în tăcere câteva ceasuri, aşteptând zorile. Doar Gauche se ghemui lângă câinele său şi adormi.

Cerul se lumină şi răsări o lună ca un plămân puternic.
Când dinspre răsărit cerul începu să devină cenuşiu, auziră un foşnet de aripi mari. Vreo pasăre uriaşă ţâşnise deodată din cuib în zbor. Câinele, speriat, începu să latre.
- Să fi fost vreun balaur ? - întrebă cu voce slăbită Veronica.
— S-ar putea să fie îngerul care ne conduce — îi răspunse Marchizul şi o strânse mai tare la piept.
Veronica muri înainte ca soarele să se elibereze din legăturile orizontului frământat de vârfurile munţilor.
O aşezară pe spate şi o acoperiră cu o pătură groasă. Zăcea nemişcată, micşorată brusc, măruntă, încurcată în propria-i rochie, în pătură şi păr — o movilită ce reprezenta trupul omenesc. Marchizul stătu alături de ea cu faţa împietrită, până ce Gauche merse să sape mormântul. Atunci Marchizul se aşeză lângă ea şi vru să plângă. Dar nu găsi în sine nici deznădejde, nici durere, nici măcar tristeţe. Trupul

lui devenise rigid şi indiferent şi, astfel, liber. îşi ridică mâna şi, cu vârfurile degetelor, începu să mângâie faţa şi trupul femeii pe care chiar ieri îl posedase. Dar Veronica nu mai semăna cu ea însăşi. Pielea ei devenise cenuşie, nasul i se ascuţise, aţintit către cer. Gura palidă şi încleştată arăta de parcă niciodată nu s-ar fi deschis, de parcă ar fi fost prinsă pe dinăuntru cu o membrană nevăzută. Marchizul văzu de asemenea că părul de pe piele nu mai este negru, aşa cum îl ştia, având o culoare străină, portocaliu--trandafirie, ca a unor solzi de peşte.
Gauche nu reuşise să sape groapa. Sub stratul subţire al pământului zvântat de vânt se afla stânca tare. Aduse aşadar pietre, dar nu îndrăzni să le aşeze primul. Se ghemui lângă picioarele cadavrului şi se uită la cizmele uzate ale Veronicăi. îi curgeau lacrimile, la început şiroaie, apoi tot mai rar, în dâre uscate şi murdare. Nu-1 neliniştea comportarea Marchizului. Se aştepta însă să-i spună ceva. Aştepta explicaţii importante, mărturisiri sau chiar jurăminte. Marchizul era un maestru al cuvântului, iar aici era nevoie de cuvinte. Ar fi trebuit să numească această dispariţie bruscă, să arate calea, să îmblânzească nemişcarea şi schimbarea trăsăturilor feţei acestei femei şi să le permită să meargă mai departe. Gauche se uita cu speranţă la Marchiz, dar acesta mângâia doar cu degete tremurânde danteluţele rupte ale rochiei. De sus până jos, de jos până sus, oprindu-se la cusături, pliuri şi manşete. Gauche simţi în gât un amestec de salivă şi lacrimi.
Până seara nu plecară. Soarele trecuse de partea cealaltă a munţilor. Gauche pregăti ceva de mâncare şi făcu trei porţii egale pentru Marchiz, pentru sine şi pentru câine. Marchizul nici nu se uita la mâncare. Stătea cu ochii aţintiţi spre vârfurile degetelor sale, care se deplasau pe rochia şi pe pielea Veronicăi.

Gauche nu-1 deranja. Era convins că Marchizul se roagă. El se ocupă de catâr şi strânse tabăra provizorie. Din smocuri de iarbă uscată aprinse un foc mic, economisind ţăndările de lemn. Toată după--amiaza căută apă, dar nu dădu peste izvor. Adapă animalele şi bău şi el din rezervele care erau pe terminate. Adormi îndată după apusul soarelui, având în faţa ochilor trupul Marchizului în surtucul verde, murdar, aplecat deasupra Veronicăi.
îl trezi zgomotul. Marchizul aducea pietre şi le aşeza într-o movilă deasupra trupului Veronicăi. Când termină, fără să se uite la băiat, cu pas clătinat şi nesigur, porni spre răsărit.

^^

19

Merseră până în amurg, trăgând după ei catârul plictisit. Marchizul nu scotea un cuvânt. Gauche se uita la faţa lui încrâncenată, palidă, dorind să-i surprindă privirea. Simţea nevoia unor explicaţii, deoarece credea că se vor întoarce îndată şi o vor lua pe Veronica de sub pietre. Nu înţelegea de ce o lăsaseră acolo, în vârf de munte, atât de singură. Din când în când se oprea cu câinele şi măgarul şi aştepta ca Marchizul să-1 vadă şi să se întoarcă spre el. Dar se părea că Marchizul nu-1 observa. Mergea aplecat, cu ochii în pământ, încrâncenat şi surd.
Când începu să se întunece, îngheţat şi disperat, băiatul scoase şaua de pe catâr şi aprinse focul. Nu mai avea putere să continue drumul. Vântul se linişti şi focul ardea cu o lumină portocaliu-deschis, oferind atmosfera căminului. De când pătrunseseră în munţi, câinele lui Gauche începuse să vâneze. Acum aduse în dinţi un mic rozător, o marmotă sau poate un şobolan şi, mestecând din fălci, îşi lua cina. Şi lui Gauche i se făcu foame. După ce se încălzi un pic lângă foc, începu să scotocească prin legături după provizii. Găsi nişte curmale uscate, cu care îi aprovizionase Delabranche. Băgă un pumn de curmale în gură şi mestecă încet, privind focul. Deodată începu să tremure şi îşi ridică ochii speriat. De cealaltă parte a focului stătea Marchizul. Tremura din tot corpul. Gauche îi întâlni privirea şi se sperie, fiindcă nu era nimic familiar în ea.
— Mi-e sete — spuse Marchizul.

Gauche se ridică încet şi îi aduse Marchizului o pătură să se acopere, precum şi câteva fructe uscate. Se aşezară de o parte şi de alta a focului.
- Când ne vom întoarce cu Cartea, o luăm de aici - vorbi iarăşi Marchizul, indicând cu mişcarea capului locul de unde veniseră.
Gauche mai băgă în gură o porţie de curmale.
- Cartea face minuni. E suficient să o citeşti cu voce tare. Să o deschizi pur şi simplu şi să citeşti, ştii ? A mai rămas un pic de chinină ? Sunt slăbit şi mi-e sete.
Gauche îi arătă cutia pe fundul căreia mai era puţin praf.
- La mănăstire găsim apă. Sunt sigur. Acolo au trăit cândva oameni. Acum nu mai sunt. Acum nu mai e nimeni acolo. Dacă nu te-ai fi oprit, am fi putut ajunge acolo chiar astăzi. Nu trebuie să ne lăsăm, aşa, pur şi simplu, în seama oboselii.
Gauche dădu din umeri.
- Dar nu-i nimic, băiete. O să fim acolo mâine. Tu mă aştepţi cu catârul, iar eu am să merg după ea. Se va schimba totul. La întoarcere o vom lua pe Veronica. Am acoperit-o inutil cu pietre, va trebui să le dăm la o parte. Se va mira cu siguranţă că ne-am întors atât de repede. I se părea că e aşa de departe, iar noi chiar mâine vom fi lângă ea cu Cartea.
Lui Gauche începu să-i dea târcoale somnul. Câinele galben, mirosind a sânge, se aşezase lângă el şi-1 încălzea într-o parte cu o căldură sănătoasă, vie. Gauche mai puse pe foc nişte crengi groase, pe care le cărase de jos catârul, se acoperi până la urechi cu pătura de sac şi adormi. Undeva, la graniţa dintre somn şi veghe, auzi fâlfâitul scurt, amplificat de linişte, al unor aripi mari. „Balaurul" -se gândi el, înfiorat, dar somnul era mai puternic decât aripile membranoase ale miilor de balauri şi

îl purtă în ţinuturi întunecoase, nemaiîntâlnite, dincolo de orizontul pleoapelor. Marchizul stătea în continuare jos, ţinând în palmă fructele uscate, şi-i povestea despre Carte.
Când Gauche se trezi, îl văzu pe Marchiz stând în aceeaşi poziţie. Băiatul se sperie. în poziţia nemişcată a Marchizului era ceva straniu, neliniştitor. Marchizul avea faţa tumefiată, buzele umflate, crăpate şi ochii aproape închişi.

Pătura îi alunecase de pe spate şi zăcea lângă el, acoperită cu un strat subţire de chiciură. Gauche se aşeză pe vine lângă Marchiz şi îndrăzni să-i atingă obrazul. Ardea. Pleoapele Marchizului se mişcau şi se ridicau cu greutate. îl privi pe Gauche cu nepăsare şi închise iar ochii. Pe băiat îl cuprinse panica. Se ridică şi se uită înjur neputincios. îşi văzu câinele galben căţă-rându-se pe coasta de piatră în căutare de vânat şi asta îl făcu să-şi revină. Se îndreptă în direcţia lui, smulgând pe drum tufişuri mici, smocuri de iarbă, tulpini uscate. Nu erau multe, dar ajungeau pentru a aprinde iarăşi focul. Puse peste ele ultimele două bucăţi de lemn şi observă cu uşurare că s-au aprins. Marchizul nu reacţiona la foc, nici la căldură. Băiatul întinse în mâini pătura şi o încălzi lângă foc, apoi o aşeză, caldă şi umedă, pe umerii Marchizului, în părul cărunt al bărbatului ghemuit începură să lucească cristale mărunte şi Gauche îşi dădu seama abia atunci că ningea mărunt.
Băiatul se caţără mai bine de oră până ce găsi în spatele unor pietre mari nişte grămăjoare de zăpadă murdară, care căzuse aici cu câteva zile în urmă. Le adună cu mâinile înroşite de frig, până ce umplu jumătate de vas. Alergă de pe creastă spre focul mocnind, crezând că focul schimbase ceva. Dar Marchizul stătea mai departe fără să se mişte, ca o statuie cioplită în piatră cenuşie.

Zăpada nu se transformă prea curând în apă fierbinte. în acest răstimp, Gauche îi masă tălpile şi palmele Marchizului, iar când simţi că au devenit mai calde, îi înfăşură pulpele în fâşii de lână. Marchizul nu dorea să bea plante fierte. Gauche trebui să-i toarne, picătură cu picătură, în gura uscată, şi abia atunci Marchizul îşi reveni, fiind în stare să ia singur cana şi să bea lacom restul.
între timp Gauche dădu jos bagajele de pe catâr şi le acoperi cu un pled rămas de la Veronica. Pe marginile pledului aşeză pietre mai mari. Le vor lua la întoarcere. înfăşură capul şi gâtul umflat al Marchizului cu fulare de lână şi îi aduse harta. Marchizul mişcă mâna nesigur, de parcă ar fi dorit să o ridice spre hartă. Mâna îi căzu fără putere. Băiatul îi prinse mâna rece, delicată şi o puse pe hârtia albă, despăturită. Degetele Marchizului rătăceau pe linii, săgeţi şi semne nesigur, bâjbâind cu degete de copil. Gauche îşi aţintise privirea spre gura stăpânului său, aşteptând un semn. Dar aşteptă în zadar. împături harta, o puse la loc în surtucul Marchizului, acolo unde se afla de obicei, apoi îl urcă pe Marchiz pe catâr şi porniră pur şi simplu mai departe. în direcţia opusă celei din care veniseră.
Platoul se sfârşise şi se deplasau pe o cărare îngustă ce ducea domol la vale. în partea dreaptă aveau peretele vertical al stâncii puternice, iar în stânga se căsca o prăpastie al cărei fund nu se putea zări din cauza cetii verzui, ce se întindea până jos. Marchizul se legăna primejdios pe catâr, iar Gauche tremura la gândul ce s-ar fi putut întâmpla dacă şi-ar fi pierdut echilibrul. După două ore de mers încet şi prudent, stânca verticală dispăru şi se treziră pe un dâmb descoperit, de unde nu se mai putea merge mai departe. Se putea coborî doar pe nişte trepte abrupte, cioplite în piatră. De aici se vedea o privelişte neobişnuită: ceea ce înainte, dintr-o

parte, părea un canion îngust se transforma acum într-o vale plutind în ceaţă. Pe partea cealaltă atârna soarele, impunător, gata să apună, luminând munţii de la capătul văii. Gauche se opri indecis, dar, văzând înviorarea bruscă a Marchizului, înţelese că au ajuns la locul căutat.
în pofida surescitării, Marchizul era atât de slăbit, încât nu putu să se dea jos de pe catâr singur. Aşezat pe picioare de Gauche, se clătină şi căzu în genunchi. Gauche îl sprijini de genţi, îl acoperi şi-şi făcu de lucru pe lângă animal.
- Priveşte - auzi deodată vocea răguşită a Marchizului.

Gauche se întoarse şi se uită, fermecat de priveliştea întinsă a văii scăldate acum într-o lumină roşie. Ceaţa verde începu să se împrăştie încet. O mână puternică urnise parcă special pentru ei uriaşa cortină roşu-verzuie, ca să vadă în sfârşit primul act. Văzduhul roşietic tremura, împrăştiind aburii. Zăriră o vale mică printre munţi, inundată de culori vii. în mijloc se aflau ruinele unei clădiri masive. în jurul ei, în cerc, erau mai multe căsuţe, cu siguranţă albe şi atrăgătoare cândva, acum cu nişte găuri căscate în loc de ferestre şi uşi. Unele aveau acoperişurile prăbuşite. Clădirea cea mare, din mijloc, arăta a biserică. Singurul turn terminat cu cruce se împotrivise ca prin minune vânturilor de munte şi distrugerii. Dar cel mai mult îi uimea că acolo, jos, stăpânea primăvara. Pomii fructiferi erau încărcaţi de flori albe şi trandafirii, ca în aprilie. Pe ziduri creştea iederă de un verde-închis şi viţă de vie abia înfrunzită. Frunze mari de lipan acopereau cărările pietruite.
Marchizul privea toate acestea cu ochi febrili, plini de admiraţie. începu să tremure şi să-i clăn-ţăne dinţii. încercă să se sprijine pe mâini şi să se ridice, dar căzu cu icnet peste genţi.

- Gauche - îi şopti, sforţându-se - te duci tu acolo. Iei cutia pentru Carte... şi o aduci aici...
Gauche ezită. Se temea să-1 lase singur pe Marchiz, dar îl atrăgea valea, cu lumea ei înverzită. Dădu negativ din cap şi-1 luă pe Marchiz de mână. Marchizul închise ochii.
- Du-te, te rog, du-te acolo. Ştii cum arată Cartea ? O carte mare, aşa trebuie să arate. Mergi. Acum.
Gauche se uită în jur, aşteptând un indiciu. Degetele reci ale Marchizului îi strânseră mâna.
-Hai, du-te!
Gauche se ridică şi se apropie cu paşi nesiguri de trepte. Puse prudent piciorul pe prima treaptă. Se întoarse şi văzu ochii căprui şi înlăcrimaţi ai Marchizului aţintiţi asupra sa. Fluieră după câine şi începu să meargă repede pe treptele abrupte.
Marchizul răsuflă uşurat. Se trânti peste genţi şi se uita liniştit la soarele care se lăsa încet şi la valea verde. Roşul şi verdele îi alungau oboseala de pe ochi, dar privirea lui era şi aşa prea slabă pentru a putea reţine detalii. Marchizul vedea cerul şi pământul prinse în broşa stinsă a soarelui, vedea mişcarea lentă a culorilor care căpătau nuanţe pastelate, odihnitoare. Nu-1 mira liniştea ce se aşternuse deodată după plecarea lui Gauche. Vântul s-ar fi putut linişti spre seară. Aşteptarea înseamnă întotdeauna linişte.
Ştia că este bolnav. Cu siguranţă era aceeaşi boală care o răpusese pe Veronica, dar nu-şi făcea probleme. Nimic nu poate fi mai presus decât Cartea. Se aşeză mai bine pe genţi pentru a putea privi în voie valea. Şi-1 imagina pe Gauche alergând prin desişul plantelor verzi, cu câinele galben sărind peste pietre. Dar această imagine vie şi liniştitoare se tulbură deodată, acum Gauche mai mult plutea decât alerga, verdele şi roşul se amestecau, alcătuind nişte umbre cenuşii, îngroşate. Pentru o clipă Marchizul adormi sau i se păru că adormise, deoarece, când deschise ochii, totul arăta altfel. Nu mai stătea pe dâmbul de stâncă de deasupra văii verzi. îşi dădu seama că se afla într-un spaţiu uriaş, întins, care se curba uşor, formând în mijloc o adâncitură alungită şi regulată, ca o carte deschisă. Şi toate cunoştinţele lui de până atunci apăreau acum ca nişte litere izolate, el însuşi fiind o literă micuţă, care alcătuia un cuvânt, apoi o propoziţie şi în cele din urmă un paragraf. Fiecare lucru îşi avea aici semnul lui, ca o voce distinctă într-un cor uriaş. Era o literă, n-avea

importanţă care, asta nu-1 preocupa, bucuria lui venea din faptul că avea sens, că fără el cuvântul, pe care îl forma împreună cu alte semne, ar fi fost schilod. Ar fi putut fi o virgulă, un punct banal care încheie irevocabil propoziţia, poate un o închis în sine sau un *y* tinzând spre adâncuri, sau poate pur şi simplu un spaţiu gol între cuvinte, fără de care sensul lor s-ar fi contopit sau s-ar fi amestecat. Se uită liniştit la orizontul simplu, limpede, format de marginea foii albe, uriaşe, la miile de semne aşezate în şiruri egale, întinzându-se la nesfârşit. Se gândi atunci pentru cine era deschisă cartea, cui îi servea, îşi ridică privirea şi văzu că cerul era de milioane de ori mai mare decât ea, cuprinzând-o în el de nenumărate ori. Cartea era deschisă pentru cer.
Treptat încetă să mai simtă durerea şi avu impresia că ar putea să se ridice şi să meargă -atât era de uşor. Dar, când încercă, se dovedi că e uşor pe dinăuntru ca o floare de păpădie şi că nu este legat de trup. în acel moment înţelese că moare. Se mira, fiindcă nu crezuse că moartea poate fi atât de profundă, atât de limpede şi de plină de mişcare. Aerul pe care îl respira din ce în ce mai slab vibra şi tremura, umplându-i pentru ultima oară plămânii.

Gauche ajunse în valea înfloritoare ca o grădină. Se opri uimit pe ultima treaptă, fără a îndrăzni să mai facă un pas. Sub tălpi văzu arbuşti delicaţi de coacăze, care înfloreau şi rodeau în acelaşi timp. Se lăsă pe vine şi rupse cu degetele încă îngheţate coacăze, pe care le vârî în gură. Aveau gustul minunat al vieţii, al primăverii şi al siguranţei. Gauche se muta în genunchi de la o tufă la alta, îndesându-şi în gură fructele dătătoare de viaţă. Le rupea pe cele mai coapte, dar şi unele cărora abia le căzuseră petalele. Abia după un timp îşi reaminti pentru ce a venit aici. Atunci se gândi cu durere la Marchizul bolnav şi epuizat, care rămăsese sus, într-o lume singuratică şi ostilă. Nici nu mai stătu pe gânduri. Dintr-o frunză mare făcu un cornet şi adună în el coacăze coapte. După ce-1 umplu, îl puse pe pământ şi rupse acum ramuri întregi, încărcate cu fructe, până ce strânse un buchet zdravăn. Luă cornetul şi se întoarse spre scări. îşi fluieră câinele, care amuşina vesel prin iarba înaltă ; cum îl auzi începu să urce alături de el, fără chef.
Soarele atârna chiar deasupra orizontului şi ochii nemişcaţi ai Marchizului rămăseseră aţintiţi tocmai în acel loc. Gauche îngenunche lângă el şi îi întinse mâna cu buchetul mărgelelor roşii de coacăze. Crezuse că Marchizul se uită la soare. Abia după ce soarele trecu dincolo de orizont, iar privirea Marchizului nu-şi schimbă direcţia, Gauche înţelese că Marchizului i s-a întâmplat acelaşi lucru ca şi Veronicăi. Pentru a doua oară în viaţă, cunoscu sentimentul scurt şi dureros că lumea este pustie. îl luă pe Marchiz de mâna rece şi o zgâlţâi, de parcă ar fi dorit să-1 tragă acolo de unde venise. Mâna Marchizului căzu inertă, iar de sub pătură ieşi mâneca largă a surtucului verde. Gauche simţi un gâlgâit în gât, apoi începu să scheaune. Glasul lui se izbi de stânci şi se întoarse multiplicat. Atunci

băiatul se sperie de sine însuşi. Coacăzele se risipiră pe mâna Marchizului, dar, fiindcă era întuneric, roşeaţa lor amestecată cu verdele surtucului nu mai avea nici o semnificaţie. Poticnindu-se şi urlând, Gauche începu să alerge în jos, spre valea verde şi caldă. îi era teamă de imobilitatea Marchizului, de frig şi de întuneric, tânjea după iarba caldă şi după coacăze. Când ajunse la capătul scărilor, alergă mai departe prin iarba care-i ajungea până la brâu, îşi auzea glasul, dar îi era teamă, fiindcă glasul era puternic şi străin, ca glasul unui animal. Gauche nu se putea opri din ţipat. Eliberat din chingi invizibile, gâtlejul lui pulsa acum în ritmul paşilor, iar el nu-i putea controla ecoul. Se strecura în noapte printre tufele înflorite, frunzele uriaşe de lipan, volbura foşnitoare, şi

abia când simţi sub picioare o piatră tare, trupul şi gâtul spasmodic se liniştiră. In faţa lui se înălţa silueta întunecoasă a bisericii. Ii era teamă să rămână în curte, în verdeaţa dezlănţuită, dar se temea şi mai mult să pătrundă în interiorul cufundat în beznă. Se aşeză pe trepte şi-şi prinse genunchii cu braţele. Din iarba înaltă alergă câinele său şi se aşeză lângă el gâfâind. Gauche nu ştia deloc ce are de făcut. Se legănă încă o clipă înainte şi înapoi, apoi se strânse ghem şi adormi pe treptele acoperite de iarbă.

20

îl trezi câinele, atingându-1 cu nasul şi lingându-i faţa. Gauche, încă adormit, se ferea, dar în cele din urmă îşi reveni. Se ridică şi se întinse cu plăcere. Soarele se înălţase şi se strecura printre coroanele copacilor. Văzu că a dormit pe treptele bisericii şi-şi reaminti de noapte. Avusese un vis, în care se făcea că e puternic şi vorbea în fraze frumoase, rotunde. Din vis şi din noapte nu mai rămăsese nimic. Ziua începea cu o asemenea siguranţă de sine, de parcă niciodată nu ar fi avut de gând să se sfârşească.

Gauche merse pe urma unui susur liniştit de izvor şi găsi în iarbă o fântână dărâmată, din care curgea pe plăcile de piatră ale curţii un firicel de apă curată. Se spălă şi-şi linişti setea. Se gândi la fragi, dar nu se duse să-i caute, fiindcă în pomii mici de lângă fântână observă portocale coapte. Nu erau mari, în schimb erau dulci şi suculente. Cu gura plină de suc, se uită în jur prin grădină şi mai găsi nişte agrişe cât ouăle de prepeliţă, smochine, cireşe şi mere. La fel ca fragii, unii pomi abia înfloreau, în timp ce alţii dădeau în pârg. începu să zâmbească, văzând ciorchinii mari de struguri liliachii atârnând pe peretele din partea de sud a bisericii. Adună din toate aceste fruncte, mancă, iar restul le duse pe scări, strângându-le grămadă. Treptat îşi pierdu însă interesul pentru această preocupare. Se învârti neliniştit printre ierburile care-i ajungeau până la brâu, străbătu cărăruile întortocheate, ca, în final, să revină la uşa înclinată

a bisericii. Luă în mână un ciorchine de strugure, ezită un timp, după care intră înăuntru.

în interior nu era întuneric. O dâră puternică de lumină pătrundea printr-o ferestruică amplasată în partea de sus. Gauche văzu spaţiul pustiu, cenuşiu din cauza prafului, închis deasupra cu o boltă greoaie. Mai făcu câţiva paşi îndrăzneţi şi deodată simţi mirosul ciudat, umed, al pietrei şi al timpului. Aceasta nu era o biserică, cel puţin nu aşa cum ştia el, de la mănăstirea în care locuise cândva. Aici nu existau nici altar, nici nave laterale. în spate se afla ceva puternic şi întunecos, amintind de o masă. Gauche mancă nervos din strugure şi merse înainte. Tălpile lui lăsau în praf urme vizibile. Când se află în mijlocul acestei săli uriaşe, văzu pe pereţi figuri de oameni dansând. Erau groaznici. Slabi, mari, strâmbi, se ţineau de mână, alcătuind pe boltă un cerc. Ochii holbaţi, rătăciţi din cauza dansului, se aţinteau spre el din toate părţile, de parcă s-ar fi înţeles să-1 atragă în hora dezlănţuită. Lui Gauche îi căzu strugurele din mână şi nu mai avu curajul să se aplece să-1 ia. Nu se opri însă şi nu se lăsă speriat. Merse mai departe spre masa de piatră. După ce mai făcu câţiva paşi, de aproape constată că ceea ce, de departe, putea fi luat drept un patrulater erau ghizdurile rotunde ale unei fântâni. Nişte trepte mici duceau în interiorul ei. Din adânc venea căldură. Pe Gauche îl atrăgea căldura. îşi trecu piciorul peste buza fântânii şi începu să coboare treptele.

Nimeri într-o încăpere strâmtă, călduroasă, luminată de haloul reflectat de

pereţi. Pe un raft zăcea o carte mare, legată în coperte de lemn, putregăite. Speriat, se uită în sus, căutând posibilitatea de a se întoarce, dar se afla chiar în faţa Cărţii. Se apropie prudent de ea şi o atinse delicat cu palma. Mişcarea lui ridică nori de praf. Gauche aşteptă să se aşeze

praful, apoi luă Cartea cu ambele mâini. Se clătină sub povara ei neaşteptată. Dori să o deschidă cât mai repede şi să vadă ce este înăuntru. Se aşeză lângă un perete şi o puse pe genunchi. Trase aer în piept şi-1 expiră mormăind. Deschise Cartea şi văzu un furnicar de semne mărunte, negre, aşezate în şiruri nesfârşite, ca o oaste pregătită de atac. Dădu foaia şi văzu acelaşi lucru. Nerăbdător, răsfoi pagină cu pagină, dar nu găsi nimic nou: o mulţime de litere, rânduite unele după altele, ca nişte fire de nisip presărate, ca urmele picioarelor de păsări, ca macul de toamnă din măciuliile coapte. Uneori ochii lui dădeau peste linii vălurite, desene neînţelese, după care urmau iarăşi semnele negre. Gauche răsfoi mii de pagini, deoarece Cartea era uriaşă, până ce ochii îi obosiră. Poate greşise, poate nu se uitase bine. întoarse cu greu Cartea şi o luă de la capăt, îşi plimba degetul pe şirurile de litere, dar la capătul şirului nu găsea nici o explicaţie. Degetul începea să urmărească din nou rândurile, fără să se întâmple nimic. Gauche îşi apropie faţa de file şi văzu ceva mai clar structura hârtiei şi conturul ascuţit al literelor pe fundalul alb. Ştia că pentru oameni aceste semne au înţeles. Moarte şi nemişcate, conţineau în ele mişcare şi viaţă. Văzuse oa meni citind şi se mira întotdeauna că fizionomiile lor se schimbau în acel moment. Ce se întâmpla între semnele plate, mărunte, şi ochi? Ce minune se petrecea? De ce Cartea nu putea vorbi de-a dreptul — prin glas, imagine -, de ce cuvânta prin semne pe care el nu le înţelegea ?
Mai întâi îl cuprinse dezamăgirea, apoi o furie mai puternică decât tot ceea ce simţise până atunci, închise Cartea şi o izbi cu pumnii. Norul de praf îi tăie respiraţia. Gauche începu să plângă în hohote, iar lacrimile îi curgeau pe obrajii murdari şi-i picurau pe mâinile încleştate. Treptat plânsul lui prinse

putere, venind de undeva din abdomen, din glasul care se năştea. Glasul îi asurzi hohotul şi Gauche începu să ţipe pentru a doua oară. Dar de data aceasta ţipătul lui nu semăna cu un scheunat. Era un ţipăt pe care istoria îl despărţea de scheunatul de ieri. între ieri şi astăzi încăpeau milenii de teamă şi de durere, de singurătate şi de speranţe. Se aflau acolo nebunia războaielor şi ochii înălţaţi spre cer. Se aflau mulţimile care îl aşteptau noaptea pe învăţător şi pânzele vaselor zgâlţâite de vânt. Ţipau femei în timpul facerii şi luptau bărbaţi. Ţipătul devenea plin de semnificaţie, şi în el Gauche se recunoscu deodată pe sine. Trebui să înceteze pentru a se convinge ce importanţă căpătase liniştea. Stătea cu gâtul încordat, trăind în sfârşit această deosebire elementară. Apoi puse Cartea la loc şi ieşi din fântână. Atunci îl zăriră scheletele zugrăvite pe pereţi, dansând cu ochii holbaţi.
- Sunt Gauche - le spuse el şi ridică un ciorchine de struguri.

21

Gauche nu este o persoană importantă în această poveste. La fel ca toate celelalte personaje care apar aici. De fapt, nici povestea în sine nu e importantă, întrucât ţelul propus nu a fost atins, drumul ce duce spre el îşi pierde sensul. Nu se reţin încercările, ci doar înfăptuirile. în acest moment am dori să spunem totuşi ceva pentru justificarea descrierii acestei călătorii. Cartea zace în continuare acolo unde a lăsat-o Gauche. Se poate însă întâmpla ca, până la urmă, cineva să o găsească şi să o aducă lumii, şi atunci cu siguranţă nu va rr°i ră^ 'n» nimic de scris.

- Gauche - îi spuse în grădin. ,inc4&i sa ...unt Gauche. /

Câinele îşi întoarse capul, priv iu-1 pe băiat. ?e aşeză pe labele din spate şi începu să latre. Băiatul îşi desfăcu jiletca. Puse în ea merele şi portocalele culese. Apoi găsi ur alt băţ pentru a-şi agăţa de el bocceluţa. O aruncă pe spate şi, fără a privi în urmă, începu să se caţere pe trepte.

Pe munte zăpada acoperise trupul Marchizului. Băiatul îi puse în mână cel mai mare măr. Ochii sticloşi ai Marchizului îşi pierduseră culoarea, dar erau aţiniţi mai departe în locul unde pământul se uneşte în mod tainic cu cerul. Gauche nu dori să-i răpească această privelişte. îşi aminti doar să elibereze catârul de hamuri şi de bagaje. Apoi se îmbrăcă gros, îşi puse băţul pe spinare şi, legănându-se pe marginea prăpastiei, porni înapoi, de unde venise.

Cuprins

821